

**T.C.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
Türkçe Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans Programı**

**SEVİM AK'IN ÇOCUK KİTAPLARINDA TOPLUMSAL
CİNSİYET ROLLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME**

**Ezgi KAPKINER
Yüksek Lisans Tezi**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Hülya YAZICI**

Burdur, 2019

T.C.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Sosyal Bilimler Anabilim Dalı
Türkçe Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans Programı

**SEVİM AK'IN ÇOCUK KİTAPLARINDA TOPLUMSAL
CİNSİYET ROLLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME**

Ezgi KAPKINER
Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Hülya Yazıcı

Burdur, 2019

**MAKÜ EĞİTİM BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS JÜRİ ONAY FORMU

MAKÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 28.07.2019 tarih ve 297/7 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 26. 08.2019 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Ezgi KAPKINER'in "**Sevim Ak'ın Çocuk Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet Rollerini Üzerine Bir İnceleme**" konulu tez çalışması Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE : Dr. Öğr. Üy. Suna Canlı
(Başkan)

ÜYE : Doç. Dr. Hülya Yazıcı
(Tez Danışmanı)

ÜYE : Doç. Dr. Özlem Tagay

[Handwritten signatures in blue ink: Suna Canlı, Hülya Yazıcı, Özlem Tagay]

ONAY

M.A.K.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve/..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

BİLDİRİM

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu taahhüt edip, tezimin kaynak göstermek koşuluyla aşağıda belirttiğim şekilde fotokopi ile çoğaltılmasına izin veriyorum.

[] Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

[] Tezim/Raporum sadece Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

[] Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Ezgi KAPKINER

Tarih

İmza

Sevim Ak'ın Çocuk Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet Rollerini Üzerine Bir İnceleme

(Yüksek Lisans Tezi)

Ezgi Kapkır

ÖZ

Çocuk edebiyatı eserleri bireyin psikolojik ve sosyal gelişimi için oldukça önemli ürünlerdir. Bireyin toplumsallaşma sürecinde içinde yaşadığı topluma uyum sağlaması, o topluma uygun normları benimsemesi ve toplumsallaşma sürecinde kazanması gereken pozitif ahlaki değerler göz önünde bulundurulduğunda, çocuk edebiyatı eserleri, bireyin ailesinden, etkileşimde bulunduğu çevresinden sonra önemli bir yere sahiptir. Bu sebeple günümüzde çocuk kitaplarının toplumsallaşma sürecinde benimsediği bakış açısı önemlidir. Çocuk gerçekliği ve çocuğa yönelik ilkeleri göz önünde bulundurularak hazırlanmış çocuk kitapları, bireyin içinde yaşadığı toplumun benimsediği değerlerin yanı sıra evrensel olarak kabul görmüş, çağdaş ve eşitlikçi yaklaşımları da içermesi beklenir. Evrensel bir değer olan toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı da bu sebeple çocuk kitaplarında yerini almalıdır. Bu araştırmanın amacı günümüzün önemli çocuk edebiyatı yazarlarından biri olan Sevim AK'ın çocuk kitaplarında toplumsal cinsiyet rollerine bakış açısını ve bu rollere eserlerinde yer verip vermediğini ortaya koymaktır. Araştırmada doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Sevim AK'a ait 35 çocuk kitabı alan yazın taramasından elde edilen verilere göre oluşturulan kategoriler çerçevesinde incelenmiş, elde edilen veriler betimsel içerik çözümlemesi yoluyla yorumlanmıştır. Ulaşılan bulgulara göre araştırma sonucunda Sevim AK'ın çocuk kitaplarında yer alan karakterlerin, yer yer farklılık göstermekle birlikte büyük ölçüde geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısını desteklediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Çocuk Edebiyatı, Sevim AK, Toplumsal Cinsiyet Rollerini, Türkçe Eğitimi.

Sayfa Adedi: 218

Danışman: Doç. Dr. Hülya YAZICI

Gender Roles of Sevim Ak in Children's Books

(Master Thesis)

Ezgi KAPKINER

ABSTRACT

The Works of children's literature are very important products for the psychological and social development of the individual. In consideration of the positive moral values that the individual must adapt to the society in which they live in the process of socialization, adopt appropriate norms for that society and gain in the process of socialization, children's literature work have an important place after its interaction with the environment and the family of the individual. For this reason, the perspective of children's books adopted in the process of socialization is important today. Children's books prepared concerning children's reality and the principles of child vision are expected to include universally accepted, contemporary and equalized approaches, as well as the values embraced by the society in which is universal value, should take its place in children's books. This research aims to reveal the perspective of Sevim AK, one of the most important children's literature writers of today, on social gender roles in children's books and whether or not her Works include these roles. A document review method was used in the research. Sevim AK's 35 children's books have been examined within the framework of the categories generated according to the data obtained from the scanning of the literature, the data obtained are interpreted through the analysis of the descriptive content. According to the findings, it has been concluded that the characters in the children's books of Sevim AK support the perception of traditional gender roles to a large extent, although they differ in some places.

Keywords: Children's Literature, Gender Roles, Sevim AK, Turkish Educations.

Page Number: 218

Supervisor: Doç. Dr. Hülya Yazıcı

TEŞEKKÜR

Bu çalışma boyunca benden akademik ve psikolojik anlamda hiçbir desteğini esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. Hülya YAZICI'ya, varlıklarıyla beni her zaman destekleyen aileme ve arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım...

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM	i
ÖZ.....	ii
ABSTRACT.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
İÇİNDEKLER.....	v
TABLOLALR DİZİNİ.....	viii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	1
1.2. Problem Cümlesi.....	3
1.2.1. Alt Problemler.....	4
1.3. Araştırmanın Amacı.....	4
1.4. Araştırmanın Önemi.....	5
1.5. Sınırlılıklar.....	6
BÖLÜM II.....	7
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	7
2.1. Kuramsal Çerçeve.....	7
2.1.1. Toplumsal Cinsiyet Kavramı ve Toplumsal Cinsiyete Etki Eden Etmenler.....	7
2.1.2. Toplumsal Cinsiyetin Oluşumunu Açıklayan Kuramlar.....	11
2.1.3. Çocuk Edebiyatı ve Toplumsal Cinsiyet İlişkisi.....	13
2.2. İlgili Araştırmalar.....	18
BÖLÜM III.....	21
YÖNTEM.....	21
3.1. Araştırmanın Modeli.....	21

3.2. Çalışma Grubu.....	22
3.3. Verilerin Toplanması.....	22
3.4. Verilerin Analizi.....	22
BÖLÜM IV.....	23
BULGULAR VE YORUM.....	23
4.1. Ada ve Adam.....	23
4.2. Az Buçuk Teo.....	30
4.3. Babamın Gözleri Kedi Gözleri.....	35
4.4. Bir Tanışma Öyküsü.....	41
4.5. Çilekli Dondurma.....	45
4.6. Dalgalar Dedikoduyu Sever.....	51
4.7. Domates Saçlı Kız.....	55
4.8. Dörtgöz.....	60
4.9. Duvarlar Resim Olsa.....	65
4.10. Dünyanın En Şişmanı.....	69
4.11. Eskiler Alırım!.....	74
4.12. Gazete Fısıltıları.....	78
4.13. Gemicici Dedem.....	83
4.14. Gökkuşağı Yazı.....	88
4.15. Gökte Biri Var.....	93
4.16. Horoz Adam ve Korsan.....	99
4.17. Karşı Pencere.....	104
4.18. Kırık Şemsiye.....	108
4.19. Küçük Sırlar.....	111
4.20. Lodos Yolcuları.....	114
4.21. Mahalle Sineması.....	118
4.22. Melo.....	122

4.23. Pembe Kuşa Ne Oldu?.....	127
4.24. Penguenler Flüt Çalamaz.....	133
4.25. Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino.....	137
4.26. Puldan Taştan Lahanadan.....	142
4.27. Saçlarında Soru İşaretleri.....	147
4.28. Sakız Kızın Günleri.....	152
4.29. Sıcak Çikolatalı Yolculuklar.....	157
4.30. Şarkını Denizlere Söyle.....	162
4.31. Toto ve Şemsiyesi.....	168
4.32. Toto'nun Sınıfı.....	172
4.33. Uçurtmam Bulut Şimdi.....	177
4.34. Vanilya Kokulu Mektuplar.....	182
4.35. Yıldızlar Nereye?.....	186
BÖLÜM V.....	191
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	191
5.1. Sonuç ve Tartışma.....	191
5.2. Öneriler.....	194
KAYNAKLAR.....	195
ÖZGEÇMİŞ.....	199

TABLOLAR DİZİNİ

<u>Tablolar</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 1	Ada ve Adam Romanında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekanlar 24
Tablo 2	Ada ve Adam Romanında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri..... 25
Tablo 3	Ada ve Adam Romanında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerin Paylaşma Durumları..... 26
Tablo 4	Ada ve Adam Romanında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri..... 27
Tablo 5	Ada ve Adam Romanında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri..... 28
Tablo 6	Az Buçuk Teo Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri..... 31
Tablo 7	Az Buçuk Teo Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları..... 32
Tablo 8	Az Buçuk Teo Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri..... 33
Tablo 9	Az Buçuk Teo Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri..... 34
Tablo 10	Az Buçuk Teo Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler..... 35
Tablo 11	Babamın Gözleri Kedi Gözleri Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekanlar..... 36
Tablo 12	Babamın Gözleri Kedi Gözleri Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri..... 37
Tablo 13	Babamın Gözleri Kedi Gözleri Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerin Paylaşma Durumları..... 38
Tablo 14	Babamın Gözleri Kedi Gözleri Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri..... 39
Tablo 15	Babamın Gözleri Kedi Gözleri Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimi..... 39

Tablo 16	Babamın Gözleri Kedi Gözleri Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Evi Geçindirme Sorumlulukları.....	40
Tablo 17	Bir Tanışma Öyküsü Adlı Kitapta Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	42
Tablo 18	Bir Tanışma Öyküsü Adlı Kitapta Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	43
Tablo 19	Bir Tanışma Öyküsü Adlı Kitapta Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri.....	44
Tablo 20	Çilekli Dondurma Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	46
Tablo 21	Çilekli Dondurma Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları.....	47
Tablo 22	Çilekli Dondurma Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	48
Tablo 23	Çilekli Dondurma Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimi.....	49
Tablo 24	Çilekli Dondurma Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler.....	51
Tablo 25	Dalgalar Dedikoduyu Sever Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	52
Tablo 26	Dalgalar Dedikoduyu Sever Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	53
Tablo 27	Domates Saçlı Kız Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	56
Tablo 28	Domates Saçlı Kız Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları.....	57
Tablo 29	Domates Saçlı Kız Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	58
Tablo 30	Dörtgöz Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekanlar.....	60
Tablo 31	Dörtgöz Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	61
Tablo 32	Dörtgöz Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	62
Tablo 33	Dörtgöz Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri.....	63

Tablo 34	Duvarlar Resim Olsa Adlı Kitapta Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	65
Tablo 35	Duvarlar Resim Olsa Adlı Kitapta Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları.....	66
Tablo 36	Duvarlar Resim Olsa Adlı Kitapta Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	67
Tablo 37	Duvarlar Resim Olsa Adlı Kitapta Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri.....	68
Tablo 38	Dünyanın En Şişmanı Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	70
Tablo 39	Dünyanın En Şişmanı Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları.....	71
Tablo 40	Dünyanın En Şişmanı Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	72
Tablo 41	Dünyanın En Şişmanı Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri.....	72
Tablo 42	Dünyanın En Şişmanı Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler...	73
Tablo 43	Eskiler Alırım! Adlı Kitapta Ye Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekanlar.....	74
Tablo 44	Eskiler Alırım! Adlı Kitapta Ye Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	75
Tablo 45	Eskiler Alırım! Adlı Kitapta Ye Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	76
Tablo 46	Gazete Fısıltıları Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekanlar.....	78
Tablo 47	Gazete Fısıltıları Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	79
Tablo 48	Gazete Fısıltıları Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları.....	80
Tablo 49	Gazete Fısıltıları Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri...	81
Tablo 50	Gazete Fısıltıları Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri.....	82
Tablo 51	Gazete Fısıltıları Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Evi Geçindirme Sorumlulukları.....	82

Tablo 52	Gemici Dedem Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	84
Tablo 53	Gemici Dedem Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları	85
Tablo 54	Gemici Dedem Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri...	86
Tablo 55	Gemici Dedem Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler.....	87
Tablo 56	Gökkuşığı Yazı Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekanlar.....	88
Tablo 57	Gökkuşığı Yazı Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	89
Tablo 58	Gökkuşığı Yazı Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları....	90
Tablo 59	Gökkuşığı Yazı Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	91
Tablo 60	Gökkuşığı Yazı Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri.....	92
Tablo 61	Gökte Biri Var Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekanlar.....	94
Tablo 62	Gökte Biri Var Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	95
Tablo 63	Gökte Biri Var Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları.....	96
Tablo 64	Gökte Biri Var Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	97
Tablo 65	Gökte Biri Var Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri.....	98
Tablo 66	Horoz Adam Ve Korsan Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	100
Tablo 67	Horoz Adam Ve Korsan Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları.....	101
Tablo 68	Horoz Adam Ve Korsan Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	102
Tablo 69	Horoz Adam Ve Korsan Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri.....	103

Tablo 70	Horoz Adam Ve Korsan Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Evi Geçindirme Sorumlulukları.....	104
Tablo 71	Karşı Pencere Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	105
Tablo 72	Karşı Pencere Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	106
Tablo 73	Karşı Pencere Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri...	107
Tablo 74	Kırık Şemsiye Adlı Kitapta Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	109
Tablo 75	Küçük Sırlar Adlı Kitapta Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	111
Tablo 76	Küçük Sırlar Adlı Kitapta Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri...	112
Tablo 77	Lodos Yolcuları Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	115
Tablo 78	Lodos Yolcuları Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları.....	116
Tablo 79	Lodos Yolcuları Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	116
Tablo 80	Lodos Yolcuları Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri.....	117
Tablo 81	Mahalle Sineması Adlı Öykü Kitabında Ye Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	119
Tablo 82	Mahalle Sineması Adlı Öykü Kitabında Ye Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	120
Tablo 83	Melo Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	122
Tablo 84	Melo Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları.....	123
Tablo 85	Melo Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	124
Tablo 86	Melo Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri.....	125
Tablo 87	Melo Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler.....	126

Tablo 88	Pembe Kuşa Ne Oldu? Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	128
Tablo 89	Pembe Kuşa Ne Oldu? Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları.....	129
Tablo 90	Pembe Kuşa Ne Oldu? Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	129
Tablo 91	Pembe Kuşa Ne Oldu? Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri.....	130
Tablo 92	Pembe Kuşa Ne Oldu? Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler.....	132
Tablo 93	Penguenler Flüt Çalamaz Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	133
Tablo 94	Penguenler Flüt Çalamaz Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları.....	134
Tablo 95	Penguenler Flüt Çalamaz Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	135
Tablo 96	Penguenler Flüt Çalamaz Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri.....	135
Tablo 97	Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekanlar.....	137
Tablo 98	Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	138
Tablo 99	Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları.....	139
Tablo 100	Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	140
Tablo 101	Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Evi Geçindirme Sorumlulukları.....	141
Tablo 102	Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler.....	142
Tablo 103	Puldan Taştan Lahanadan Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	143
Tablo 104	Puldan Taştan Lahanadan Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları.....	144
Tablo 105	Puldan Taştan Lahanadan Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	145

Tablo 106	Puldan Taştan Lahanadan Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri.....	146
Tablo 107	Saçlarında Soru İşaretleri Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekanlar.....	147
Tablo 108	Saçlarında Soru İşaretleri Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	148
Tablo 109	Saçlarında Soru İşaretleri Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları.....	149
Tablo 110	Saçlarında Soru İşaretleri Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	150
Tablo 111	Saçlarında Soru İşaretleri Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler.....	151
Tablo 112	Sakız Kızın Günleri Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	152
Tablo 113	Sakız Kızın Günleri Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları.....	153
Tablo 114	Sakız Kızın Günleri Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	154
Tablo 115	Sakız Kızın Günleri Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri.....	155
Tablo 116	Sakız Kızın Günleri Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler.....	156
Tablo 117	Sıcak Çikolatalı Yolculuklar Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	157
Tablo 118	Sıcak Çikolatalı Yolculuklar Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları.....	158
Tablo 119	Sıcak Çikolatalı Yolculuklar Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	159
Tablo 120	Sıcak Çikolatalı Yolculuklar Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun Ve Oyuncak Seçimleri.....	159
Tablo 121	Sıcak Çikolatalı Yolculuklar Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler.....	160
Tablo 122	Şarkını Denizlere Söyle Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekanlar.....	161
Tablo 123	Şarkını Denizlere Söyle Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	162

Tablo 124	Şarkını Denizlere Söyle Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları.....	163
Tablo 125	Şarkını Denizlere Söyle Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	164
Tablo 126	Şarkını Denizlere Söyle Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri.....	165
Tablo 127	Şarkını Denizlere Söyle Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Evi Geçindirme Sorumlulukları.....	166
Tablo 128	Toto ve Şemsiyesi Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	168
Tablo 129	Toto ve Şemsiyesi Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	169
Tablo 130	Toto ve Şemsiyesi Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri.....	169
Tablo 131	Toto ve Şemsiyesi Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler.....	171
Tablo 132	Toto'nun Sınıfı Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekanlar.....	172
Tablo 133	Toto'nun Sınıfı Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	172
Tablo 134	Toto'nun Sınıfı Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	173
Tablo 135	Toto'nun Sınıfı Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri.....	174
Tablo 136	Toto'nun Sınıfı Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler.....	175
Tablo 137	Uçurtmam Bulut Şimdi Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekanlar...	176
Tablo 138	Uçurtmam Bulut Şimdi Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	177
Tablo 139	Uçurtmam Bulut Şimdi Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları.....	178
Tablo 140	Uçurtmam Bulut Şimdi Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	179
Tablo 141	Uçurtmam Bulut Şimdi Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri.....	179

Tablo 142	Uçurtmam Bulut Şimdi Adlı Öykü Kitabında Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler.....	180
Tablo 143	Vanilya Kokulu Mektuplar Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri...	182
Tablo 144	Vanilya Kokulu Mektuplar Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları.....	182
Tablo 145	Vanilya Kokulu Mektuplar Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	183
Tablo 146	Vanilya Kokulu Mektuplar Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri.....	184
Tablo 147	Vanilya Kokulu Mektuplar Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler.....	185
Tablo 148	Yıldızlar Nereye? Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekanlar.....	186
Tablo 149	Vanilya Kokulu Mektuplar Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri.....	187
Tablo 150	Vanilya Kokulu Mektuplar Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları.....	187
Tablo 151	Vanilya Kokulu Mektuplar Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri.....	188
Tablo 152	Vanilya Kokulu Mektuplar Adlı Romanda Yer Alan Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Evi Geçindirme Sorumlulukları.....	189

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1.Problem

Cinsiyet, bireyin kadın ve erkek olma durumuna bağlı biyolojik temelli bir etmendir. Bireyler dünyaya gelirken kadın ve erkek olmak üzere iki cinsiyetle doğarlar. Toplumsal cinsiyet bu kadın ve erkek olma durumuna toplumun ve kültürün yüklediği anlamlardır. Toplumsal cinsiyet, sosyal hayatta kadın ve erkek olmanın görev ve ödevlerini belirler. Toplumsal hayatta kadın ve erkeğin neler yapabileceği ya da neler yapması gerektiği konusunda hüküm verir. Toplumsal cinsiyet kavramı kültürle ilgili bir kavramdır. Bu açıdan bakıldığında toplumdan topluma ve kültürden kültüre değişkenlik gösterir. Bireyin bireysellikten çıkıp toplumsallaşmasında, toplumun bir parçası haline gelmesinde, içinde yaşadığı toplumun cinsiyetlere yüklediği ödev ve görevler karşısına çıkmaktadır. Örneğin; Türk toplumundaki genelleşmiş kalıp yargılar düşünüldüğünde, kadın ev içinde; ailenin bakımını üstlenen, daha duygusal ve daha korunmaya ihtiyaç duyan bir görünüm sergiler. Erkekse ailenin maddi sorumluluğunu üstlenen, dışarıda çalışmak zorunda olan, duygularını ifade etmeye yatkın olmayan, fiziksel ve duygusal olarak güçlü bir görünümde karşımıza çıkar. Elkin (1995)'e göre paraşütle bilinmeyen, tanınmayan bir toplum içine düşülse, gözlenecek ilk durum, cinsiyete yönelen ilgiler olurdu. Birçok araç çocuğun, cinsiyetinden beklenen davranışları öğrenmesine katkı sağlar. Kız çocuk kadın rolü içinde, oğlan çocuğu ise erkek rolü içinde toplumsallaşır. Türk toplumunda tüm kadınlar için ortak süreç, okul, daha sonra da evlenip çocuk sahibi oluncaya dek bir işte çalışmak olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla da kadın için ev yönetimi ve çocuk bakımı en önemli konular olmaktadır. Oysa erkek için iş yaşamı daha önemlidir. Erkek ailenin gelir kaynağı, ekonomik durumun birincil derecede belirleyicisidir.

Cinsiyet bireyin doğumundan itibaren sahip olduğu kadın ya da erkek olma durumuna verilen addır. Cinsiyet kavramı bireyin tercihindan tamamen bağımsızdır. Erkek ve kadın kavramlarının farklılığından yola çıkılarak erkek ve kadın olmaya

yüklenen bazı roller ve görevler vardır. Bu rol ve görevler toplumdan topluma değişiklik gösterebilir. Toplumsal cinsiyet kavramı farklı kültürlerin kadın ve erkek olmaya yükledikleri bu değişiklikler sonucunda karşımıza çıkmaktadır. Toplumsal cinsiyet, bireyin içinde var olduğu toplumun kadın ve erkek olmaya yüklediği kültürel anlamlardır. Toplumsal cinsiyet kavramı kişiden kişiye, toplumdan topluma değişebilen, dolayısıyla değiştirilip dönüştürülebilen bir kavramdır.

Bir bebeğin dünyaya geleceğinin öğrenildiği andan itibaren ana- babaların genellikle en çok merak ettikleri, bebeğin cinsiyetidir. Dünyaya gelişine hazırlık yapmak amacıyla, bebeğin cinsiyeti, odasının, giysilerinin, eşyalarının ne renk olacağının, hangi oyuncaklarla oynayacağını cevabıdır. Bu amaçla renklere, oyuncaklara, filmlerde ve kitaplarda yer alan kahramanlara da birtakım cinsiyet rolleri biçilir. Örneğin kız çocuğu için pembe, erkek çocuğu için ise mavi rengin tercih edilmesi, erkek çocukları araba ve silahlarla oynarken kız çocuklarının bebek ve mutfak eşyalarıyla oynaması, film ve kitap kahramanlarında ise kurtarılmaya ya da yardıma muhtaç genellikle “prenses”lerin kız çocuklarıyla, onların kurtarıcısı ve “kahramanı” olma durumuyla da erkek çocuklarının özdeşleştirilmesi vb... Tüm bunlardan yola çıkarak toplum, kadını daha edilgen, yardıma muhtaç, daha uysal, daha çekingen betimlerken erkekleri ise yardım eden, daha asabi, daha atılgan ve güçlü betimler. Bunlar toplumların cinsiyetlerle ilgili yaptığı genellemelerdir ve toplumsal cinsiyet kavramı bu genellemelerle var olmaktadır.

Çocuk kitapları, yaşamda karşılaşılan sorunlara karşı tutumları ve verilecek tepkileri sanatsal çerçevede ele alan eserlerdir. Bu eserler, çocuğa farklı kişilik özelliklerini ve değişik kültürleri tanıtır. Çocuklara çevrelerindeki sayısız duygu ve düşünceleri örnekler (Sever, 2012). Çocuk kitapları, açık ya da örtük olarak verdiği bu bilgilerle bireyin toplumsallaşma sürecini etkiler. Birey, günlük hayatında karşılaştığı olay ve sorunlara kitaplar aracılığıyla da tepki verir ve bir bakış açısı geliştirir. Çocuk, bakış açısını geliştirirken toplumun genel yargılarını kullanır. Birey, çocuk kitabının kadına ve erkeğe bakış açısından, onlara sunduğu imkânlardan ve çizdiği karakter özelliklerinden etkilenerek kendi bakış açısını oluşturur. Çocuk, önceden bildiği cinsiyet kavramını içinde yaşadığı toplumdan etkilenerek benimser.

Çocuk edebiyatı eserleri; çocuğun gelişimsel özelliklerini dikkate alan, çocuğa görelilik ve çocuk gerçekliği ilkesine dayanan, bunlarla birlikte estetik kaygıyı göz

ardı etmeyen, biçim ve içerik bakımından güncel yaşamı konu alan, çocuğun kendi dünyasına farklı bakış açıları geliştirmesini ve okuma alışkanlığı kazanmasını hedefleyen edebi ürünlerdir (Dilidüzgün, 2000). Çocuğun gelişimsel özellikleri ve çocuğa görelilik ilkeleri göz önünde bulundurularak hazırlanan bu eserler, çocuğun topluma dair çeşitli sınıflandırmalar yapmasını da sağlar. Bu açıdan bakıldığında çocuk edebiyatı eserleri, okumayı bir alışkanlık haline getirmiş bireylerin topluma uyum sağlaması için önemli etkenlerdir. Yazarın topluma bakış açısı; kadına ve erkeğe uygun gördüğü roller, karakterlere uygun gördüğü meslekler, günlük hayatın işleyişi içindeki görevler ve bunları eserlerine yansıtma biçimi bireyin toplumu kategorileştirmesini de etkiler.

Çocuk edebiyatı eserleri, içinde olduğu toplumun kültüründen her edebi eser gibi doğrudan etkilenir. Bu açıdan bakıldığında çocuk kitapları, çocuğun içinde yaşadığı topluma uyum sağlama sürecine etki eden önemli bir etmendir. Çocuk edebiyatı eserleri, toplumun sahip olduğu kültürün, benimsediği doğru ve yanlışların küçük bir yansımasıdır. Dolayısıyla bir yazarın içinde yaşadığı topluma bakış açısı, bu toplumun benimsediği değerleri eserlerine yansıtma biçimi, bu değerleri yansıtırken ele aldığı konular ve eserlerinde yer verdiği karakterler çocuğun topluma uyum sağlamasına yardım edecek birer basamaktır.

Çağdaş çocuk edebiyatının çok sayıda eser veren, anne- baba ve eğitimciler tarafından çokça tercih edilen, dolayısıyla eserleri çok satanlarda yer alan Sevim AK'ın ulaştığı kitle göz önünde bulundurulduğunda, geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısına nasıl yaklaştığı ve bunu eserlerine nasıl yansıttığı önemlidir. Çünkü geniş kitlelere yayılarak çok sayıda çocuğa ulaşmayı başarabilen bir yazarın toplumsal cinsiyet kavramı karşısında nerede durduğu, çocuk okurun da toplumsal cinsiyet kavramına ve bu kavrama ait rollere bakış açısının şekillenmesinde etkisi önemlidir.

1.2. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problemini; “Sevim AK'ın çocuk kitaplarında geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine yer verilmekte midir?” sorusu oluşturmaktadır.

1.2.1. Alt problemler. Bu çalışmada aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

1. İncelenen kitaplarda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendiği mekânlar toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilemektedir?
2. İncelenen kitaplarda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslekleri toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilemektedir?
3. İncelenen kitaplarda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumları toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilemektedir?
4. İncelenen kitaplarda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özellikleri toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilemektedir?
5. İncelenen kitaplarda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oynadıkları oyunlar ve oyuncak seçimleri toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilemektedir?
6. İncelenen kitaplarda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumlulukları toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilemektedir?
7. İncelenen kitaplarda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik kullanılan dilsel ifadeler toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilemektedir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı günümüzde eserleri çocuklar, ana-babalar ve eğitimciler tarafından daha çok tercih edilen yazarlardan biri olan Sevim AK'ın çocuk öykü ve romanlarında toplumsal cinsiyet rollerine bakış açısını ve bu rollere eserlerinde yer verip vermediğini ortaya koymaktır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Toplumsal cinsiyet eşitliği her bireyin kendisini geliştirebilmesi için öğrenmesi gereken önemli bir kavramdır. Toplamları bir arada tutan, bir olaya ya da konuya baktıkları ortak pencerelerdir. Çağdaş toplumlarda kadına ve erkeğe verilen toplumsal sorumluluk ve roller eşit olmalıdır. Çocuk kitapları, küçük yaşlardan itibaren bireyler için önemli uyarılardır. Bu açıdan bakıldığında yazarların eserlerinde kadın ve erkek cinsiyetlerine uygun gördüğü toplumsal sorumluluk ve roller bireyin içinde yaşadığı topluma uyum sağlamasını kolaylaştırır. Bu nedenle toplumsal olarak kadına ve erkeğe eşitlikçi bir yaklaşımla bakan bireyler yetiştirmek, hem ana-babalar hem de eğitimciler için önemli bir sorumluluktur. Anne-baba ve eğitimcilerle birlikte çocuk kitapları yazarları da eserlerinde cinsiyetçi yaklaşıma karşı bir farkındalık ve duyarlılık yaratma sorumluluğuna sahiptir. Bu farkındalığı yaratıp geleneksel cinsiyetçi yaklaşımın yerine eşitlikçi bir yaklaşımı ortaya koymak çocuk edebiyatı alanında eser veren yazarların elindedir.

Çocuk kitaplarında yer alan cinsel roller çağdaş yaşama uygun olmalı, cinsiyetlere yüklenen anlam ve değerler eşit olmalıdır. Çocuk kitaplarında yer alan karakterler çocuğun cinsiyetini kişiliğiyle bağdaştırabileceği ve kişiliğini geliştirebileceği özelliklere sahip olmalıdır. Bu sebeple geleneksel cinsiyet rollerine çocuk kitaplarında yer verilmemelidir (Sever, 2017).

Tüm bunlardan yola çıkarak günümüzde çocuk edebiyatının önemli yazarlarından biri olan Sevim AK'ın toplumsal cinsiyet eşitliğine bakış açısı ve bunu eserlerine yansıtma biçimi çocuk okurların sağlıklı bir biçimde toplumsallaşması açısından önemlidir.

Sevim AK'ın çocuk okura çok sayıda ulaşan bir yazar olması, okumayı bir alışkanlık haline getirmiş bireylerin toplumsallaşma sürecine bulunduğu etki ile birlikte çocuğun dil gelişimini etkileyerek, cinsiyet kavramına ilişkin söz varlığını ve cinsiyetlere yüklediği dilsel kavramları da etkilemesi önemli bir durumdur. Dolayısıyla cinsiyetlere dair sağlıklı bir söz varlığı oluşturma ve cinsiyetlere çağdaş ve eşitlikçi bir bakış açısı geliştirmede, çağdaş çocuk edebiyatının öne çıkan yazarlarından biri olan Sevim AK'ın kitapları da oldukça etkili ve önemlidir.

Edebi kaygının yanı sıra çocuğun hayal günü destekleme ve geliştirme, bununla birlikte, çocuğun kazanması gereken pozitif ahlaki değerleri de açık ve örtük bir

biçimde ele alan eserlerde toplumsal cinsiyet rollerine bakış açısı önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle Sevim AK ulaştığı kitle düşünüldüğünde, bireyin cinsiyetlere ve toplumca cinsiyetlere uygun görülen rollere bakış açısında farklılık yaratmak, çağdaş ve eşitlikçi bir bakış açısı geliştirmek konusunda önemli bir yazardır. Bu nedenle de Sevim AK'ın toplumsal cinsiyet rollerini desteklemesi ya da karşısında durması durumunun ortaya konması bu araştırmanın önemini belirlemektedir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma günümüzün önemli çocuk yazarlarından biri olan Sevim AK'ın çocuk edebiyatı kapsamında yazdığı bütün öykü ve romanlarında toplumsal cinsiyet rollerinin incelenmesiyle sınırlandırılmıştır. Yazarın gezi- anlatı türündeki 2 kitabı araştırma kapsamının dışında bırakılmıştır. Ayrıca bu araştırma, yukarıda verilen amaç ve bu amaca ait alt amaçlara verilecek cevaplarla sınırlandırılmıştır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde araştırmanın konusu ile ilgili alan yazın taranarak araştırmanın kuramsal çerçevesi oluşturulmuştur.

2.1.1. Toplumsal cinsiyet kavramı ve toplumsal cinsiyete etki eden etmenler. Toplumsal cinsiyet kavramı; toplumun, bireylerin, cinsiyetleri üzerinden genel beklentilerini dile getiren bir kavramdır. Toplumsal cinsiyet bireylerin hangi meslekleri yapabileceğine, evde iş bölümünün nasıl olması gerektiğine, evi geçindirme sorumluluğunun kimde olacağına, çocukların bakımıyla kimin ilgileneceğine karar veren bir kavramdır.

Toplumsal cinsiyet, doğdukları andan itibaren kadın ve erkeklerin hayatlarının her alanında karşılırlarına çıkan bir kavramdır. Çocukluk dönemlerinde giyilen kıyafetin renginden oynanacak oyuna kadar etkisinin gösterir. Zaman geçtikçe de sırasıyla okul sıralarına, iş, ev ve sosyal hayata yansımaktadır. Kadınların ve erkeklerin hangi cinsiyetlerle yakınlık kuracağına, hangi mesleği seçeceğine, toplumsal ve ortak hayatta neler yapması gerektiğine de etki eder.

Alan yazın araştırıldığında toplumsal cinsiyete ait farklı tanımlama yaklaşımların olduğu görülür. Örneğin; toplumsal cinsiyeti insanların duygu, düşünce ve davranışlarının, kadın ve erkek arasındaki kategorik bölünmeyle ilgili sosyal ve kültürel faktörler tarafından etkilediğinin benimsendiği bir sosyal kategori olarak toplumsal cinsiyet yaklaşımı vardır (Deaux ve Şerif,1995). Cinsiyet farklılıkları yaklaşımına göre ise çeşitli psikolojik ölçütlerle birlikte kadın ve erkeğin zihinsel yetenekleri, kişisel özellikleri, sosyal davranışları vb. bakımdan farklılıkları ve bu farklılıkların düzeyi önemlidir (Eagly,1983). Sosyal kategori yaklaşımı da davranışların toplumsal yaşam içindeki görünümelerini önemser (Eckes ve Trautner,2000).

Cinsiyet kadın ve erkek olmak üzere ikili bir sınıflamaya karşılık gelir. Bir bebeğin cinsiyetinin ne olduğunun öğrenildiği andan itibaren bebek, kadın ya da erkek cinsiyet grubunda kimliklenir. Bundan sonra bebeğin hayatının bütün ayrıntıları cinsel kimliğine göre işletilmeye başlar (Dökmen, 2009). Bu noktada kültürel farklılıklar karşımıza çıkar. Kadın ve erkek olmanın biyolojik durumu dışında kültürel işlevleri devreye girer. Bir bebeğin dünyaya gelme ihtimali ortaya çıktığında, biyolojik cinsiyetinin ne olacağı; odasının ve kıyafetlerinin rengini, hangi oyuncaklarla oynayacağını, büyüdüğünde hangi meslekleri yapabileceğini, hangi karakter özelliklerine sahip olabileceğini belirler. Bu, toplumun cinsiyetlere bakış açısının bir yansıması olarak karşımıza çıkar.

Cinsiyet fizyolojik, toplumsal cinsiyet ise kültürel bir farklılıktır. Cinsiyet değişmezdir, toplumsal cinsiyet ise toplumdan etkilenir ve toplumdan topluma değişir. Fiziksel cinsiyet, toplumsal, kültürel ve cinsel bağlamda toplumsal cinsiyetle anlanılır (Yorgancı, 2008). İçinde yaşadığımız toplum ve bu toplumun kültürel yapısı cinsiyet kavramını doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemektedir. Toplumun dili, inancı, örf ve adetleri kültürü oluşturur. Cinsiyet kavramı da bu yoldan çıkarak toplumun dilinden, inancından, örf ve âdetinden etkilenir. Birey, içinde yaşadığı toplumun kültürel bakış açısıyla kadın ve erkek olma durumuna bakışını şekillendirir.

Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet arasındaki temel farklılıklar şu şekilde gösterilebilir:

Cinsiyet	Toplumsal cinsiyet
Doğaldır.	Sosyo-kültürel, insan icadıdır.
Biyolojiktir. Cinsel organlardaki görünür farklılıkları ve buna bağlı olarak üreme işlevindeki farklılıkları ifade eder.	Sosyo-kültürel, eril ve dişil nitelikleri, davranış modellerini, roller ve sorumlulukları ifade eder.
Değişmez, her yerde aynıdır.	Değişkendir; zamana ve kültüre göre değişir.

Şekil 1. Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet arasındaki farklar (Bhasin, 2003)

İnsanlar çevrelerini zihinlerinde oluşturdıkları kategoriler vasıtasıyla algılar. Bu algılar, bireyin oluşturduğu kategorileri günceller. Bireyin bu kategorileri oluşturmaktaki amacı, fiziksel ve sosyal çevreyi basite indirgemek ve düzenlemektir. Yaşamın kategorize edilmesi için önemli temel öğelerden biri de cinsiyettir. Bireyleri ikili temel kategoride basite indirgeyen cinsiyet, bu iki farklı evrenin kendilerine uygun yaşam alanları oluşturmalarına ve davranış kalıpları geliştirmelerine yardımcı olur. Cinsiyet rolü kategorisinin toplumsal iş bölümüne ve eğitimi alanının belirlenmesine önemli bir etkisi vardır (Girginer,1994).

Toplumsal cinsiyet rolleri öncelikle ailede ortak biyolojik cinsiyet paydasında kazanılmaya başlar. Daha sonra bu durum, bireyin yaşadığı tüm sosyal çevresine ve beklentilerine yayılır. Örneğin; arkadaş çevresinde kurduğu oyunlarda, okuduğu kitaplarda, izlediği filmlerde kendi sosyal çevresinde sergilenen davranışın sergilenmesini bekler.

Birey, etrafında gördüğü ve model aldığı bireylerle, film ve kitap karakterleriyle özdeşlik kurarak “onun gibi “ olmaya çabalar. Burada karşımıza özellikle okuma çağında bireyin karşılaştığı karakterlerin sahip olduğu, benimsediği pozitif ahlaki değerler çıkmaktadır.

Birey bir kitabı okurken, bir filmi izlerken hem örtük öğrenme hem de model alarak öğrenme gerçekleştirir. Dolayısıyla özellikle kitap ve filmdeki karakterlerin sahip olduğu pozitif ahlaki değerlerle bireye kazandırılmak istenen pozitif ahlaki değerler örtüşmelidir.

Toplumsallaşma ve toplumsal cinsiyet rolleri kazanma sürecinde bireye etki eden pek çok etmen vardır. Aile, sosyal çevre, eğitim ve kitle iletişim araçları bu faktörlerden en çok öne çıkanlarıdır. Birey, cinsiyetinin farkına varmaya başladığında bir taraftan da içinde yaşadığı toplumun cinsiyete ilişkin bakış açılarının etkisinde kalır. Toplumun cinsiyete bakış açısını kültür oluşturur. Birey, toplumsallaşma sürecinde kültür kazanımını gerçekleştirdiğinden, cinsiyetlere yüklediği anlam ve görevler de bu çerçevede şekillenir. Toplumsallaşma bir çeşit eğitim sürecidir. Birey, bu süreçte toplumun bir parçası olmaya hazırlanır. Birey, kültür aktarımı yoluyla içinde bulunduğu toplumun bir parçası haline gelir. Toplumsallaşma, öğreticinin ya da öğretici konumunda bulunan grubun istediği davranış değişikliğine yol açtığında, bu durum, bir eğitim süreci haline gelir. Bireyin

içinde bulunduğu duruma uyum sağlaması bu eğitim sürecinin gereğidir. Dolayısıyla çağdaş yaklaşımlı eğitim süreci bu uyum sağlama durumunun düzenlenmesiyle gerçekleşir (Tezcan, 2005).

Toplumsallaşma sürecinde bireyin cinsiyet rolü kazanımına aileden sonra en çok etkisi olan etmen okuldur. Ailede başlayan cinsiyet rolü öğrenimi okul ortamında kuvvetlenmektedir. Kültür aktarımında ve sosyalleşme sürecinin gerçekleşmesinde eğitim ortamının önemli bir rolü vardır. Okul, cinsiyet rolü aktarımında toplumun küçük bir birimidir ve toplumun cinsiyetlere bakış açısı eğitim ortamına da yansımaktadır. Dersin içeriği, cinsiyetlerin ders kitaplarında yansıtılış biçimi ve ders öğretmenin bu konudaki tutumu cinsiyet rolü kazanımında önemli bir etkiye sahiptir (Vatandaş, 2003). Ailesinden ve sosyal çevresinden sonra bireyi toplumsal cinsiyet rolleri konusunda etkileyen en önemli etmen eğitimidir.

Bilindiği gibi eğitim, ailede başlar; daha sonra sosyal çevreye ve okul hayatına yayılır. Günümüzde pek çok çocuk erken çocukluk döneminden itibaren kitaplarla tanışmış olmaktadır. Kitapların bu dönemden itibaren önemli bir uyaran olması, bireyin toplumsallaşmasını ve ait olduğu toplumun görev ve sorumluluklarını öğrenmesini kolaylaştırmaktadır. Çocuğun kendi cinsiyetinden beklenen davranışları öğrenmesinde pek çok etmenin etkisi vardır. Bunlardan biri de kitaplardır. Kitaplar; çocukların olaylar arasında bağlantı ve neden-sonuç ilişkisi kurabilmesine yardımcı olan doğal bir öğrenme ortamı oluşturur. İyi bir kurgu üzerine oturtulmuş, günlük yaşama uyarlanmış olaylar dizisi ile oluşturulmuş kitaplar, çocuğun hem kendi yaşamını tanımasına hem de gerçekleşmesi mümkün olan kurgularla yeni deneyimler kazanmasına yardımcı olur (Sever, 2003).

2.1.2. Toplumsal cinsiyetin oluşumunu açıklayan kuramlar. Bireyin toplumsallaşma sürecinde, topluma uyum sağlayabilmek için hangi aşamalardan geçtiğini ortaya koymak amacıyla pek çok kuram ortaya konmuştur. Bu kuramlardan bazıları şöyledir:

Psikanalitik kuram: Freud ‘a göre çocuk kendi cinsiyetindeki ebeveyni ile özdeşim kurarak, onun özelliklerini alır (Çıtak, 2008).

Biyolojik açıklamalar: Beynin yapısını temel alır ve kadın erkek olmanın farklılıklarının bilişsel işlevler yoluyla açıklar (Dökmen,2009).

Sosyobiyolojik kuram: Kadın ve erkeğin hayatta kalma, üreme ve gelecek nesillerin devamını sağlama çabasını temel alır. Milyonlarca yıllık evrimsel sürecin ve genetik değişimin toplumsal cinsiyet rollerinin kazanımına etkisini açıklamaya çalışır (Dökmen,2009).

Sosyal öğrenme kuramı: Bireyin öğrenme geçmişinin, her durum için genel ve ayırıcı uyaranların, güdüsel etmenlerin durumlardan etkilendiğinin ya da durumları etkilediğinin, yeni tepkiler oluşturulabildiğinin, davranış olumlu sonuçlanıyorsa sürdürüleceğinin varsayıldığı kuramdır.

Bu kurama göre birey, edimsel koşullanma ve model alma- taklit yoluyla davranış kazanımı gerçekleştirir. Edimsel koşullanma yoluyla öğrenme sürecinde cinsiyete uygun davranış ödüllendirilir ve sürekli hale gelir. Cinsiyete uygun olmayan davranış cezalandırılır ve unutulur. Model alarak ve taklit ederek öğrenme sürecinde ise birey, kendi cinsiyetindeki figürleri taklit ederek toplumsal cinsiyet rollerini kazanır.

Sosyal öğrenme kuramı, toplumsal cinsiyet rollerinin kazanımının gözlem yapma yoluyla kazanıldığını öne sürer. Başka insanların davranışlarının gözlenmesi, bu davranışların aldıkları ödül ya da cezanın pekiştireç olması davranışın kazanımına ve sürekliliğine etki eder (Dökmen, 2009).

Sosyal bilişsel kuram: Toplumsal cinsiyet rollerinin oluşumunda evrimsel etenlerin etkisini reddetmez, fakat sosyal davranışın sadece biyolojik evrimin etkisiyle oluştuğunu düşündüren tek yönlü evrimi kabul etmez. Sosyal bilişsel kuram, toplumsal cinsiyetin oluşumunu üçlü karşılıklı nedensellik modeline dayanarak açıklar. Üçlü karşılıklı nedensellik modelinde, toplumsal cinsiyet rolleri; kişisel

faktörlerin, davranışsal örüntülerin ve çevresel olayların karşılıklı etkileşimiyle oluşur (Dökmen,2009).

Bilişsel gelişim kuramı: Bu kurama göre birey, büyüdükçe cinsiyeti ile ilgili bilgi sahibi olmaktadır (Kimmel, 2000).

Toplumsal cinsiyet şeması kuramı: Bu kurama göre birey, çevresinden gelen bilgileri kendisinde var olan cinsiyet şemasına göre algılar, çözümler ve kategorize eder (Güldü, Ersoy- Kart, 2009).

Görüldüğü gibi birey, cinsiyeti psikolojik ve toplumsal olarak algılamaya başladığı andan itibaren cinsiyete ve toplumsal cinsiyete dair kalıp yargılar oluşturmaktadır. Toplumsal cinsiyet rollerinin nasıl oluştuğunu ve nasıl kazanıldığını açıklayan yukarıda verilen kuramlar, aynı zamanda bireyin toplumsallaşma sürecinde, hangi etkiler altında kaldığını, psikolojik ve zihinsel olarak istemli ya da istemsiz, cinsiyetleri nasıl kategorize ettiğini ortaya koymaktadır. Yukarıda da belirtildiği gibi toplumsal cinsiyetin nasıl oluştuğu ve bireyler tarafından nasıl kazanıldığı konusunda ortaya konmuş pek çok kuram vardır. Bu kuramların en çok ön plana çıkanı; bireyin kendi cinsiyetindeki ebeveynini rol – model aldığı “sosyal öğrenme kuramı” dır. Bu kurama göre birey, içinde yaşadığı sosyal ortamda kendi cinsiyeti için uygun görülen davranışı doğru ve erdemli davranış olarak benimser.

2.1.3. Çocuk edebiyatı ve toplumsal cinsiyet ilişkisi. Edebiyat kavramı estetik kaygı taşır. Çocuk edebiyatı ise estetik kaygıyla birlikte okuma alışkanlığı kazanma sürecinde olan bireye, toplumsallaşma sürecinde yardımcı olacak pozitif ahlaki değerler kazandırma kaygısı da güder. Bu amaçla topluma uyum sağlamasına yardımcı olacak bazı toplumsal kuralları öğretmeyi hedefler. Birey okuduğu kitaplardaki karakterlerle kendisi arasında bir benzerlik ve bağ kurarak onunla özdeşleşir. Dolayısıyla okuduğu kitaptaki konu ve yazarın bu konuyu işleyiş biçimi bireyde istem dışı, örtük öğrenme gerçekleştirir. Karakterin düşünce biçimi ve davranışları okuru etkiler. Bireyin pozitif ahlaki değerler geliştirmesi açısından bakıldığında çocuk edebiyatı eğitsel özellikler taşımaktadır. Oluşturulma amacı doğrudan eğitim olmasa da çocuk edebiyatı ürünleri bireyin kendisini tanımasına ve geliştirmesine, olayları ve çevresini algılayıp uygun davranış ve tutumlar geliştirmesine olanak sağlar (Karatay, 2007).

Örnek yaşantılar sunmak, çocuk edebiyatı metnlerinin en önemli işlevidir. Bu yaşantılar, bireyin günlük yaşamında karşılaşılabileceği örnekler içermelidir. Metinlerin içerisindeki bu örneklerle bireyin kimi zaman uyum sağlaması kimi zaman da yazarla birlikte bireyin de bu örnekleri sorgulaması beklenir. Çocuk edebiyatı metnlerinde ele alınan bu örnekler büyük ölçüde evrenseldir. Kültürel farklılıklar dışında metinlerde yer verilen her detay bireyin kendi hayatıyla ilişkilendirebileceği biçimde ele alınmaktadır (Yeşil, 2014).

Özellikle bireylere kazandırılmak istenen pozitif ahlaki değerler düşünüldüğünde çocuk edebiyatının ve çocuk kitaplarının yeri yadsınamaz derecede önemlidir. Bireyin, toplumsal yaşama uyum sağlaması açık ve örtük öğrenme yoluyla kazandığı pozitif ahlaki değerlerle gerçekleşir. Bu noktada içinde yaşadığı toplumun gelenekselleşmiş yanlışları, doğru kabul etme durumu bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bazı pozitif ahlaki değerler evrenseldir. Fakat bazıları yer aldığı toplumun inançlarından ve kültüründen etkilenir. Bu açıdan bakıldığında toplumsal cinsiyet kalıp yargıları yerleşmiş, doğru bilinen yanlışlardır.

Çağdaş toplumların içinde bulunduğu bu çağda gelenekselleşmiş cinsiyet kalıp yargılarının artık geçerliliğini koruyamadığını görülmektedir. Bu sebeple bu alanda yaşanan gelişmeler fikir alınarak toplumsal hayata yansıtılmaktadır. Ve bu durumun sonraki nesillere kazandırılması gereken pozitif ahlaki değerler içinde yer aldığı

kabul edilmelidir. Bunlar göz önünde bulundurulduğunda yerleşen kalıp yargıların değişimi, bireyin içinde yer aldığı toplumda etkisinde kaldığı her şeyi etkilemekte ve etkilemelidir.

Örneğin; geçmişte evi geçindirme sorumluluğu erkekte, ev işleri kadındayken artık günümüzde var olan ekonomik kaygıların da etkisiyle birlikte tüm işler kadın ve erkek arasında özellikle belli bir kesimde müşterek hale gelmiştir. Ve bu durum aşamalı bir şekilde (Türk toplumunun kültürel özellikleri göz önünde bulundurulduğunda) normalleşmiş ve kadının iş hayatında olması yerleşmiş bir algıya dönüşmüştür. Bununla birlikte, toplum yine cinsiyet kavramı üzerinden “kadınların dahil olabileceği meslekler” belirlemiştir. Toplumsal cinsiyet kalıp yargıları ve bu alanda yaşanan gelişmeler göz önüne alındığında bu örnek çok küçük ve basit kalmaktadır. Fakat kalıp yargıların değişmesi gerektiğinin kıvılcımı da bu örnektir. Kalıp yargıların değişmesi ve toplumun yeniden yapılandırılması sürecinde okuma kültürü önemlidir.

Okumak bireyin içinde yaşadığı dünyayı ve toplumu tanımasını ve başka kültürlerle karşı hoş görülmesi sağlar. Metinlerde bireye sunulan bazı deneyimler bireyin günlük hayatta karşılaşamayacağı deneyimler olabilir. Birey bunları da kitaplar aracılığıyla tecrübe eder. Toplumsallaşma sürecinde birey, rol-model aldığı kişi ile özdeşim kurar. Bireyin, okuduğu metindeki kahramanla kendisini özdeşleştirebilmesi kendisini de tanımasını sağlar (Köseler, 2009).

Yavuzer’e göre, bireyin başlangıçta rol-modeli yakın çevresidir. Bu yakın çevre yerini zamanla bireyin izlediği filmlere, yakın arkadaşlarına ve okuduğu kitaplara bırakır. Kendisinininkine benzer deneyimlerle bu yolla karşılaşan birey, yakın çevresiyle ve diğer öğelerle kendisi arasında benzerlik kurar. Bu bakımdan sosyal ve ahlaki olarak sağlıklı örneklerle karşılaşması bireyin gelişmesini olumlu yönde etkiler (akt. Şen, 2004).

Birey, toplumsallaşmayı ve pozitif ahlaki değerler kazanmayı etkileşime geçtiği şeylerle sağlar. Çok küçük yaştan itibaren birey için ciddi bir uyaran alanı oluşturan kitaplar, bu toplumsallaşma ve pozitif ahlaki değerler kazanma sürecinde önemli bir yardımcıdır. Kitapların okul öncesi dönemden itibaren bireyin hayatında bir uyaran oluşturmaları, toplumsallaşma sürecinde etkin bir rol oynamaktadır. Toplumsallaşma

sürecine uyumu kolaylaştırmak için, pek çok kitapta bireyin sahip olması gereken pozitif ahlaki değerler açık ve örtük bir biçimde verilir.

Çocuk edebiyatı ürünlerinin hedef kitlesi göz önüne alındığında, bu eserlerin, geleneksel toplumsal cinsiyet anlayışının karşısında durması, kadını ve erkeği, sadece cinsiyetleri üzerinden sınıflandırmaması beklenir. Bu açıdan bakıldığında iyi çocuk yayınının kadını ve erkeği toplum içinde eşit görmesini beklenebilmelidir. Böyle bakıldığında çocuk eserlerinde yer alan karakterlerin de bu anlayışa sahip olması gerekir.

Sosyal öğrenme kuramının içinde birey, toplumsallaşma sürecinde kendi cinsiyetine dair sorumluluk ve davranışları önce anne-babadan, ardından da içinde bulunduğu sosyal çevreden taklit yoluyla öğrenir. Burada bir yerine koyma, –mış gibi yapma durumu söz konusudur. Bireylerin toplumsallaşma sürecinde beğendikleri ve önemsedikleri kişilerin duygu, düşünce ve davranışlarından etkilenip bireyselleştirdiği dönemde, çocuk gerçekliği ilkesi göz önünde bulundurularak hazırlanmış yapıtlar içerikleri ve kahramanın sahip olduğu özelliklerle onlara yeni rol-modeller yaratır. Bu rol-modellerin sergiledikleri davranışlar yinelenerek toplumsal hayatına ve tutumlarına yerleşir (Sever, 2017).

Toplumsallaşma sürecinde önce anne- babasını rol- model alan çocuk, etkileşime geçtiği bütün çevrelerde karşılaştığı karakterlerle özdeşim kurarak bu sürece dahil olur. Okuma çağına geldiğinde ise birey, okuduğu kitaplarda karşılaştığı karakterlerle etkileşim ve özdeşim kurar. Bireyin toplumsallaşma sürecinde kendisine hitap eden yapıtlar ailesi ve yakın çevresi dışında kendisiyle özdeşleştirebileceği örnekler yaratır (Sever, 2017). Dolayısıyla çocuk kitaplarının pozitif ahlaki değerler kazandırmak açısından geleneksel toplumsal cinsiyet anlayışının karşısında durması beklenir.

Çocuk edebiyatının en önemli özelliklerinden biri bireyin edebiyata, kitaplara ve okumaya ilgi duymasını sağlamaktır. Ayrıca nitelikli çocuk ürünlerinin sahip olduğu edebi kaygı bireye sanatsal eğitim de vermektedir. Dahrendorf, çocuk edebiyatının eğitsel amaçlarını; okurun ilgisini hedefler ve bireyin okumaya ilgi oluşturmalarını sağlar, şeklinde açıklamaktadır. Çocuk edebiyatı eserleri pek çok duyguyu ve bakış açısını içinde barındırarak bireye özdeşim kurma imkânı sağlar. Böylece toplumsallaşma ve kimlik edinimi sürecinde bireyin farklı deneyimler yaşamasına, önyargılarından uzaklaşmasına ve farklı bakış açıları geliştirerek aydınlanmasına

yardımcı olur (akt. Dilidüzgün, 2004). Birey kitap okuyarak sadece açık öğrenme gerçekleştirmez. Özdeşim kurma yoluyla, kendisini hikâyedeki kahramanın yerine koyarak, örtük öğrenme de gerçekleştirir. Toplumsal cinsiyet kavramının karşısında yazarın tutumu ve bunu eserine yansıtma biçimi, bireyi etkiler. Bu nedenle bireyin kadına ve erkeğe toplumsal anlamda eşitlikçi yaklaşabilmesinin bir yolu da bu eşitlikçi anlayışın çocuk eserlerinde işlenme biçimidir. Bu durum bir bakıma yerleşmiş toplumsal cinsiyet rollerine de bakışı değiştirebilecektir. Çocuk kitapları bireyin çok küçük yaşlardan itibaren topluma bakışını şekillendirmektedir. Bu sebeple kitaplarda açık ve örtük olarak verilen pozitif ahlaki değerler, bireyin kişilik ve karakterinin oluşumuna, toplumsallaşma sürecine etkisi oldukça önemlidir.

Çocuk kitapları, bireyin içinde bulunduğu toplumca kabul görmüş, benimsenmiş ya da kabul görmemiş, karşı çıkılmış davranış ve değerlerin sezinletilmesinde etkilidir (Sever, 2017). Çocuk kitaplarında verilen karakterlerin kişilik özellikleri, sahip oldukları değerler, özdeşim kurma yoluyla, bireyi de etkiler. Bu sebeple hikayenin ve karakterin sınırları çizilirken, bireyin ve toplumun ihtiyaçları gözetilmelidir. Bu ışıktaki gelenekselleşen ve yerleşen toplumsal cinsiyet rolleri, pek çok yolla değişken duruma getirilebilir. Çocuk kitapları da bu yollardan biridir. Çocuk edebiyatı yapıtları çocuğun geleneksel toplumsal cinsiyet algısına eleştirel yaklaşmasını sağlayabilecek niteliklere sahip olmalıdır. Bu durum, çağdaş yaşamın gereklerine uygun olarak cinsiyet ayrımcılığına karşı değişen rolleri edinebilmesini ve kabullenilmesini kolaylaştıracaktır (Tankut, 2005).

Çocuk kitaplarında yazarın toplumsal cinsiyet rolleri karşısındaki tutumu bu tutumunu eserine ve eserindeki karakterlere yansıtma biçimi önemlidir. Çocuk kitaplarında hikâye ve kahramanlar oluşturulurken, yazarın toplumsal cinsiyet rollerine bakış açısı ve bunu eserine yansıtma biçimi önemlidir. Toplumsal cinsiyet kavramı karşısında yazarın takındığı tavır, okuruna geçer. Çocuk ürünlerinin çocuklar üzerindeki etkisi göz önüne alındığında, eserin, toplumsal cinsiyet rolleri karşısındaki tutumu önemlidir. Toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını içeren, onların etkisinde kaleme alınmış çocuk eserleri, bireyin toplumsallaşma sürecinde etkilidir. Çocuk edebiyatı yapıtları, günümüzde hala, çağdaş yaşamın değerleriyle çelişen, kadın-erkek eşitsizliğini destekleyen ve cinsiyet ayrımcılığı içeren ifadelerin etkisi altındadır. Geleneksel anlayışın izinde ilerleyen bu ifadelerin, okurları zihinsel ve

psikolojik olarak olumsuz etkileyebileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle çocuklarla buluşacak yapıtların temel eğitim ilkeleri göz önünde bulundurularak hazırlanması, çocuk okurda cinsiyet eşitliği algısının gelişmesinde önemli bir role sahiptir (Ünelöz, 2017).

Edebiyat yapıtları oluşturulurken yazarın ele aldığı konu ve bu konuyu işleyiş biçimi kaynağını içinde yaşadığı toplumdan alır. Yazarın, eserinde öznelletirerek yansıttığı değerler, toplumun neyi benimsediğini ve neye karşı çıktığını ortaya koyar. Dolayısıyla çocuk yapıtları okuruna içinde yaşadığı toplumun geliştirdiği ve önemsendiği davranışlar hakkında ipuçları sunar (Sever, 2017). Çocuk kitapları; aileden ve sosyal çevreden sonra, erken çocukluk dönemlerinden itibaren, çocuklar için önemli bir uyaran alanı oluşturmaktadır. Toplumsallaşma sürecinde çocuk, pek çok yöntemle, içinde yaşadığı topluma uyum sağlamaya çalışır. Toplumsal cinsiyet rolleri üzerine ortaya konulan kuramlar, toplumsal hayata uyum sağlama çabasını nasıl gerçekleştirdiğini de ortaya koyar.

Norton (1999), okulöncesi dönemden başlayıp ortaöğretim çağına kadar uzanan evrede, çocuk kitaplarının çocukların dilsel, bilişsel, kişilik ve toplumsal gelişimine olan önemli katkılarından söz eder. Ona göre çocukların gelişim özelliklerine uygun edebiyat yapıtlarıyla desteklenen etkinlikler, bu sürecin yapılandırılmasında önemli bir işlev üstlenir (akt. Sever, 2017). Dilsel gelişimin evrensel basamakları sağlıklı her çocuk için aynıdır. Ancak çocuğun içinde yaşadığı çevrenin kültürü ve ona model oluşturan uyaranların nitelikleri, dilsel gelişiminin niteliğini ve hızını etkilemektedir. Bu sebeple çocuk kitapları, okulöncesi dönemden başlayarak dilsel becerilerin edinilmesi sürecinde çocuklara zenginleştirilmiş bir dil çevresi yaratan önemli araçlar olarak değerlendirilebilir (Sever, 2017). Özellikle okuma alışkanlığı kazanma sürecinde zengin söz varlığına sahip kitaplarla karşılaşan çocuğun dilsel gelişiminin hızlanması ve dolayısıyla ifade gücünün zenginleşmesi beklenir. Böyle değerlendirildiğinde çocuğun cinsiyetçi ifade ve bakış açılarından uzak tutulmuş edebi ürünlerle karşılaşması bu alanda benimseyeceği tutumu da etkileyecektir. Çocuk kitaplarının zengin ve cinsel anlamda eşitlikçi ifadelere ve tutumlara sahip olması çocuğun söz varlığının da bu temele oturmasını sağlayacaktır.

2.2. İlgili Araştırmalar

Yorgancı (2008), “İlköğretim Ders Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet Rollerinin İnşası” adlı çalışmasında ders kitaplarının içerdiği resimlerde yer alan kadın, erkek ve çocuk figürlerini cinsiyetler arası ilişki, mekân-cinsiyet ilişkisi, eylem-cinsiyet ilişkisi, ana/yan karakter-cinsiyet ilişkisi bağlamında incelemiştir. Bu araştırma sonucunda ilköğretim birinci kademe ders kitaplarında yer alan resimlerin geleneksel toplumsal cinsiyet algısının dışına çıkmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya göre kadın karakterlerin erkek karakterlerden az olması, kadın karakterlerin mekân olarak daha çok evin içinde betimlenmesi, erkek karakterlerin kadın karakterlere oranla yalnız ve tek başına bir faaliyet içinde olması, kadın karakterlerin genellikle anne rolünde verilmesi, evin reisi erkektir algısının barındırılması, ilköğretim birinci kademe ders kitaplarında geleneksel toplumsal cinsiyet algısının dışına çıkılmadığını göstermektedir.

Köseler (2009), “Okul Öncesi Öykü ve Masal Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet Olgusu” adlı çalışmasında öykü ve masal karakterlerini cinsiyet- meslek ilişkisi, cinsiyet – kişi ilişkisi, cinsiyet – aile hayatı ilişkisi ve kahraman- cinsiyet ilişkisi bakımından incelemiştir. Bu araştırmaya göre okul öncesi öykü ve masal kitaplarında yer alan karakterlerin geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısının etkisinde olduğu ortaya konmuştur. Araştırmaya göre okul öncesi öykü ve masal kitaplarında kadın karakterler en çok anne rolüyle ve ev içinde karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca kadının birincil görevi annelik ve ev kadınlığı iken baba dışarıda çalışmak ve evi geçindirmekle yükümlü olan kişi konumundadır. Ulaşılan bu sonuçlardan hareketle okul öncesi öykü ve masal kitaplarında yer alan karakterlerin geleneksel toplumsal cinsiyet algısının dışına çıkmadığı görülmektedir.

Soyer (2009), “Okul Öncesi Dönem Çocuk Hikaye Kitapları: Stereotipler ve Kimlikler” adlı çalışmasında çocuk eğitime yönelik hazırlanan kitaplarda yer alan kalıp yargıları incelemektedir. 6 farklı yayınevinin 50 hikâye kitabı üzerinden ve İzmir- Bornova’daki belirli anaokullarının 2003-2004 döneminde öğrencilere aktardıkları kitaplardan oluşan örneklem incelemesinde ulaşılan sonuç; stereotiplerin (kalıp yargıların) modern toplum ve modern insan kimliklerini tanımlayıcı olarak aktardığıdır.

Çınar (2013), “Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet” adlı çalışmasında 2012-2013 eğitim öğretim yılında Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ders kitabı olarak kabul edilmiş ve dağıtımı yapılmış olan ortaokul Türkçe ders kitaplarında ve öğrenci çalışma kitaplarında yer alan toplumsal cinsiyet tanımları ile ilgili öğeleri incelemiştir. Bu araştırma kapsamında görsellerde karakterlerin; kiminle birlikte gösterildiği, hangi eylemler içerisinde oldukları, hangi mekânlarda bulundukları, hangi nesnelerle gösterildikleri ile metinlerde; ana ve yan karakterlerde hangi cinsiyetlere yer verildiği incelenmiştir. Çınar’ın bu çalışmasında da çocuk ve yetişkin figürler incelendiğinde ortaokul Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitaplarında yer alan karakterlerin geleneksel toplumsal cinsiyet algısının etkisinde olduğu görülmektedir.

Dilek (2014), “4-6 Yaş Çocuk Öykülerindeki Kadın Kahramanların Mesleksel Analizi” adlı çalışmasında 4-6 yaş grubuna ait resimli öykü kitaplarında yer alan kadın karakterlerin çalıştığı meslek gruplarını incelemektedir. Amaçlı örneklem yöntemiyle çocuk edebiyatı alanında yayın yapan 5 yayınevine ait 123 kitabın bulunduğu 19 setten oluşan 4-6 yaş çocuk öyküleri araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırma sonucunda 4-6 yaş çocuk öykülerindeki kadın karakterlerin meslek seçimlerinin geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısının etkisinde olduğu kanısına varılmıştır.

Yeşil (2014), “Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarında Cinsiyet İfadeleri ve Toplumsal Cinsiyet Roller” adlı çalışmasında 2012-2013 eğitim-öğretim yılında MEB tarafından tavsiye edilen ortaokul Türkçe ders kitaplarını incelemiştir. Bu araştırma ortaokul Türkçe ders kitaplarını toplumsal cinsiyet rollerini sunuş biçimi, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin dilsel ifadeler bakımından incelenmiştir. Bu araştırma sonucunda ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan toplumsal cinsiyet ile ilgili ifadelerin 2005 yılı öncesine göre daha çağdaş ve cinsiyet eşitliği yaklaşımına yakın olduğu ancak bunlarla birlikte geleneksel toplumsal cinsiyet algısının da varlığını hala sürdürülmekte olduğu görülmüştür.

Şentürk (2015), “Okul Öncesi Dönem Çocukları İçin Basılan Resimli Öykü Kitaplarının Toplumsal Cinsiyete İlişkin Kalıp Yargılar Yönünden İncelenmesi” adlı çalışmasında okul öncesi resimli öykü kitaplarında yer alan cinsiyetçi ifadeler, karakterlerin meslekleri, yaptıkları eylemler, oynadıkları oyun ve oyuncaklar, kişilik

özellikleri, bulundukları mekânlar, ailelerin yapısı, karakterlerin cinsiyetleri, ilgi alanları, görünüşleri, kullandıkları aksesuarlar ve giydikleri kıyafetleri incelenmiştir. Bu araştırmada incelenen alt problemler; geleneksel toplumsal cinsiyet algısının yanında çağdaş, cinsiyet eşitliği algısını destekleyen ifade, tutum ve davranışlarla birlikte verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Kükrer (2015), “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Yönüyle Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarının İncelenmesi” adlı çalışmada görsellerde ve metinlerde yer alan kişilerin cinsiyete göre kullanım sıklıklarını, mesleklerini, tutumlarını, bulundukları alanlara göre dağılımını, birlikte gösterildiği nesnelere göre dağılımını, aile içi ve dışı rollerini, yazarların cinsiyet dağılımını incelemiş ve kitaplarda cinsiyetçi ifadelerin yer alıp almadığını yıllara göre karşılaştırmıştır. Bu araştırma sonucunda elde edilen verilere göre ders kitaplarında yer alan karakterlerin ve kitapları yazan yazarların cinsiyetleri ve toplumsal cinsiyet algıları yıllara göre geleneksel anlayıştan uzaklaşıp cinsiyet eşitliği kavramına yaklaştığı görülmüştür.

Kapkıner ve Okuyan (2017), “Zeynep Cemali’nin Çocuk Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet Rollerini Üzerine Bir İnceleme” adlı çalışmada Zeynep Cemali’ye ait çocuk öykü ve romanlarını toplumsal cinsiyet rolleri kavramı bağlamında incelemiştir. Bu çalışmada toplumsal cinsiyet kavramı; kişilik özellikleri, mekansal özellikler ve mesleki özellikler olmak üzere üç ana kategoride incelenmiştir. Araştırma sonucunda Zeynep Cemali’nin çocuk öykü ve romanlarının toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını desteklediği sonucuna ulaşılmıştır.

Ünelöz (2017), “Ödüllü Çocuk Romanlarının Toplumsal Cinsiyet Kalıp Yargıları Bağlamında İncelenmesi” adlı çalışmada ödül almış 12 çocuk romanını; karakterlerin ev işlerini paylaşmaları, evi geçindirme sorumlulukları, meslekleri, bir işi bağımsız bir biçimde gerçekleştirebilmeleri, yönetici/lider olmaları, oynadıkları oyunlar ve oyuncak seçimleri ve sahip oldukları kişilik özellikleri bağlamında incelemiştir. Bu araştırma sonucunda elde edilen verilere göre ödüllü 12 çocuk romanının toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını destekledikleri görülmektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizi alt bölümleriyle ilgili bilgiler ile birlikte araştırmanın veri kaynağı (incelenecek yapıtların seçilmesi), verilerinin çözümlenmesi, süreç ve araştırmada kullanılan alt kategorilerin tanımlarına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel bir araştırmadır. Sevim Ak'ın çocuk kitaplarında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini destekleyip desteklemediğini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırma için doküman incelemesi modeli kullanılmıştır. Doküman incelemesi yönteminde araştırmacı nesneyi ya da bireyi doğrudan inceleyebileceği gibi, önceden bir araya getirilmiş çeşitli kayıtlara (kitap, ses, görüntü vb.) ve alandaki kaynak kişilere başvurarak, elde ettiği dağınık verileri kendi gözlemleriyle de bütünleştirerek bir sistem içinde yorumlamaya çalışır (Karasar, 2013). Doküman incelemesi yoluyla elde edilen veriler betimsel içerik çözümlemesi yoluyla yorumlanmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2003)'e göre betimsel içerik çözümlemesi, elde edilen verileri daha önceden belirlenmiş kategorilere göre yorumlamayı esas alır. Betimsel içerik çözümlemesinde araştırmacı elde ettiği verileri ve bu veriler ışığında yaptığı yorumları kuvvetlendirmek amacıyla sık sık doğrudan alıntılara başvurabilir. Betimsel içerik çözümlemesinde temel amaç, elde edilen verilerin okura özetlenmiş biçimde sunulmasıdır. Betimsel içerik çözümlemesi dört aşamada gerçekleşir. Araştırmacı araştırmasını yönlendireceği çerçeveyi belirler. Bu çerçeve sınırlarında, ulaşmak istediği verileri okur ve düzenler. Daha sonra araştırmacı düzenlemiş olduğu verileri, doğrudan alıntı, ilişkilendirme ve karşılaştırma gibi yöntemlere başvurarak açıklamaya çalışır.

3.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmada günümüzün önemli ve öne çıkan çocuk yazarlarından Sevim Ak'ın öykü ve romanları toplumsal cinsiyet rolleri bakımından incelenmiştir. Araştırma kapsamına çocuk edebiyatı çerçevesinde yazarın 35 adet öykü ve romanı dâhil edilmiştir. Bu öykü ve romanlar dışında yazara ait anı ve inceleme türündeki 2 eseri araştırmanın alt kategorileri göz önüne alınarak araştırmaya dâhil edilmemiştir.

3.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada alanda daha önce yapılan çalışmalardan hareketle belirlenen yöntem ve işlem basamakları benimsenmiştir. Çocuk edebiyatı alanında eser veren önemli yazarlardan biri olan Sevim AK'ın çocuk kitapları incelemeye alınmıştır. Yazara ait iki adet inceleme ve anı türündeki eser araştırma kapsamının dışında bırakılmıştır. İncelemeye alınan eserler betimsel içerik çözümlemesi yöntemiyle yorumlanacağından alan yazında yapılmış çalışmalar incelenmiş bu çalışmalarda yer alan kategoriler göz önünde bulundurularak ve uzman görüşü alınarak toplumsal cinsiyet rolleri kategorileri belirlenmiştir. Bu kategoriler şunlardır:

- Farklı cinsiyetteki karakterlerin betimlendiği mekânlar
- Farklı cinsiyetteki karakterlerin meslekleri
- Farklı cinsiyetteki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumu
- Farklı cinsiyetteki karakterlerin kişilik özellikleri
- Farklı cinsiyetteki karakterlerin oynadıkları oyunlar ve oyuncak seçimleri
- Farklı cinsiyetteki karakterlerin evi geçindirme sorumlulukları
- Farklı cinsiyetteki karakterlere yönelik dilsel ifadeler

3.4. Verilerin Analizi

Seçilen yapıtlar dikkatle okunmuş ve belirlenen kategorilere yönelik ifadeler sayfa numaraları ile birlikte not edilmiştir. Belirlenen her yapıt alt kategoriler bağlamında açıklanmış ve yorumlanmıştır. Belirlenen her yapıt alt kategoriler bağlamında, okura, toplumsal cinsiyet rolleri ve algısı bakımından açıklanıp özetlenmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma bulguları ve bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlar yer almaktadır.

4.1.Ada ve Adam

Ada, kardeşinin doğumuyla evden ve ailesinden uzaklaşmaya başlar. Annesi, kardeşinin doğumuyla Ada'yı ihmal eder. Evdeki gürültüden ve yoğunluktan uyuyamamaya başlayan Ada, çareyi parkta uyumakta bulur. Parka gidip geldiği süre içinde dikkatini çeken gizemli olaylar gerçekleşir. Parka her geldiğinde karanlık bir yığın olduğunu, parkın temizlik görevlisinin bu kara yığına asla dokunmadığını fark eden Ada, bu kitlenin içinde ne olduğunu merak eder ve öğrenmeye çalışır. Ada'nın annesi kartondan objeler yapan biridir. Ada'yı evde tutabilmek için odasını ilginç bir hale getirmeye çabalar ve yatağının üzerine kartondan bir şato yapar. Buna rağmen Ada evde giderek bunalmaktadır ve parktaki siyah kitlenin gizemini merak eder. Yine bir gün parkta iken siyah kitlenin içinden bir adam çıktığını görür. Korkarak da olsa adamın yanına gider. Bu kara kitlenin altı bir çadırdır ve adam burada yaşamaktadır. Sesi çıkmayan, konuşamayan bu adam, hikayesini fotoğraf ve resimlerle anlatır Ada'ya. Adamın babası çok eski bir terzidir, çok ünlü insanlara elbiseler dikmiştir. Bu elbiseleri dikerken de müşterilerine ait bütün bilgileri bir deftere kaydetmiştir. Adamın amacı, bu elbiseleri yeniden dikip eski sahiplerine hediye etmektir. Ada, bir taraftan kurs seçmelerine hazırlanır ve bilimsel bir proje geliştirmeye çalışır, bir taraftan da adamla görüşmeye, onun hayatına dair gizemleri çözmeye çalışmaya devam eder. Görüştikleri süre içerisinde adamın kanser hastası olduğunu, eşini yıllar evvel kaybettiğini öğrenen Ada, amcası Kutlu'nun da yardımıyla önce annesinin kutulara olan merakını evsiz hayvanlara ev yapmaya yönlendirir, daha sonra da yaşlı adamın tedavi olması için çabalar.

4.1.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Ada ve Adam* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 1.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekânlar

KADIN		ERKEK	
İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN	İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN
2 (evde kartondan nesneler yapma)	2 (dışarıda, parkta)	2 (evde program yazma, televizyon izleme)	2 (parkta, ofiste çalışma)

Tablo 1' e göre *Ada ve Adam* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekân sayısal olarak birbirlerine benzer bir görünüm sergilese de iç mekânda betimlenen kadın karakterlerin ev işi ile uğraşıyor olması, dış mekânda betimlenen kadın karakterlerin ise eve alışveriş yapmak üzere ya da dışarıda oyun oynamak işi ile meşgulken betimlendiği gözlemlenirken; iç mekânda betimlenen erkek karakterlerin para kazandığı işi evde yapabiliyor olması, işten dinlenmek üzere gelmiş olması, dış mekanda betimlenen karakterlerin çalışıyor olması ve evden uzaklaşma ihtiyacı hissetmesi sebepleri gözlemlenmektedir.

'Babası bütçeyi kısarken, annesi yeni bir uğraş edindi. Bebeği karnında taşıırken başladı değişim. Gebeliğin beşinci ayından sonra ağlamaklı bir kadına dönüştü. Sokak hayvanlarının soğukta kalmasına dayanamıyor, her gün eve kedi köpek yavruları taşıyordu.'(s.23-24)

'Kutlu, program yazarken günlerce evden çıkmaz. Ama gün gelir, alır başını gider, sırlara karışır.' (s.28)

'Duru, Ada'yla yakınlaşmanın yollarını arıyordu. "Bize duyurular verdiler," dedi. " Başvuru çokmuş, seçme yapılacakmış. Ağaçlara, dükkânlara yapıştıracağız. Sen de gelsene. Hep yatıyorsun." "Gece uyuyor musun, desene! Gelemem şimdi. Annem dışarıda.' (s.44)

'Akşam babası televizyon seyredirken o, yemek masasına serdiği kağıda, ağaca kulak verince içinde ne uyandıysa, çizmeye koyuldu.'(s.93-94)

Yukarıda verilen örneklerden yola çıkarak kadın karakterlerin genellikle ev içinde, ev işlerini yaparken; erkek karakterlerin ise genellikle işten geldikten sonra dinlenmek amacıyla evde betimlendiği görülmektedir.

4.1.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Ada ve Adam* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin mesleki seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 2.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
-	7 (simitçi, bakkal çırağı, bilgisayar programcısı, tasarımcı, temizlik görevlisi, terzi, seyyar satıcı)

Tablo 2’ye göre *Ada ve Adam* adlı romanda kadın karakterlerin meslek seçimlerine ilişkin bulguya rastlanmamıştır. Erkek karakterlerin ise dışarıda bir meslek sahibi olduğu, bazı meslekleri evinde de yapabildiği, bunlarla birlikte erkek karakterlere ilişkin meslek seçimlerinin genellikle bir mahalle çevresinde yer alan mesleklere ilişkin tercihlerde bulunduğu gözlemlenmektedir.

‘İki durak ötede Kutlu Amca’sı oturuyor. Üniversiteyi geçen yıl bitirdi. Üç katlı bir apartmanın üst katında tek başına yaşıyor. Ada’nın aklı fikri, amcasının evine yerleşme planıyla meşgul. Kutlu, bilgisayar programları yazıyor.’ (s.27)

‘Oğlunun ruh hali, babanın da umurunda değildi. Baba, on yıldır bir tasarım dükkanı işletiyor. Müşterinin isteğine uygun küçük ev eşyaları, aksesuarlar, dekorasyon ürünleri tasarlıyordu.’ (s.32)

‘Babası iyileşince, evde dikiş makinesinin başına oturmuş, moda dergilerini karıştırarak elbise modelleri çizmiş. Kupon kumaşlar almış, kesmiş, biçmiş, eşi benzeri görülmeven giysiler dikmeye başlamış.’ (s.53)

Bu romanda, kadın karakterlere herhangi bir meslek rolü verilmemiştir. Erkek karakterlerinse herhangi bir meslek grubuna hatta gerektiğinde toplumca kadına uygun görülebilecek meslek gruplarına dâhil olabildiği görülmektedir. Bu durum da geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısına göre erkeğin isterse her işi yapabileceğine dair görüşleri desteklemektedir.

4.1.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Ada ve Adam* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 3.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları

KADIN	ERKEK
3 (bebek bakımı, çamaşır yıkama, yemek yapma, alışverişe gitme)	1 (ev için alışveriş yapma)

Tablo 3'e göre *Ada ve Adam* adlı romanda ev işlerini gerçekleştirme sorumluluğu ağırlıklı kadın karakterlere verilmektedir. Bununla birlikte ev için alışveriş yapan durumunda olan bir erkek karaktere yer verilmiştir.

'Anne, bebek bakımı kitapları okumak, kirli çamaşırları yıkamak, süt vermek, yemek yapmak, bebeği uyutmak, ağlamasını dindirmekle zaman geçiriyordu.' (s.31)

'Ev karmakarışık. Annesi salonda da mutfakta da değildi. Kirli çarşafı, havluları, örtüleri, bebeğin giysilerini salonun ortasına yığılmıştı. Çamaşır günleri evi akıl almaz bir karışıklık ve toz bulutları sarardı.' (s.106)

Genellikle evde betimlenen kadın karakterler, günlük ev işlerini yapan kişi konumundadır. Romanda sadece erkek karakterlerin bir işte çalıştığı göz önünde bulundurulduğunda ise kadının ev işlerini bir başına yüklenme sorumluluğuna sahip olduğu görülmektedir.

4.1.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Ada ve Adam* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 4.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
14 (şımarık, korkak, inatçı, korumacı, titiz, şaşırmayan, gözü kara, yaşlı, yalnız, geveze, güzel, güçlü, enerji, neşeli, candan, sempatik, anlayışlı, sorun çözücü, şefkatli, aksi)	20 (temiz, zinde, yakışıklı, meraklı, korkak, kaprisli, sinirli, neşeli, vurdumduymaz, şakacı, yalnız, huzursuz, kavgacı, içekapanık, sessiz, konuşkan, yaşlı, sevgisiz kalmış, baskın, sıkılğan, sahiplenici, sorun çözücü, kahraman)

Tablo 4'e göre *Ada ve Adam* adlı romanda kadın karakterlere erkek karakterlerden daha çok yer verildiği gözlemlenmektedir. Karakterlerin kişilik özellikleri betimlenirken fazla detaya yer verilmemekle birlikte açık ve örtük olarak kadın karakterlerin duygusal olarak zayıf, güçsüz edilgen betimlendiği, erkek karakterlerin ise çocuk karakterlerin fazla olması dolayısıyla yine duygusal olarak yer yer güçsüz olabilen çizgide betimlendiği gözlemlenmektedir.

'Anne, bebek doğana kadar eşiyle birlikte işe gidip gelmişti. Baba son aylarda, yanında çalıştırdığı yardımcılarla geçinemediği için çoğunlukla dükkanda yalnız kalıyordu. Eve siniri burnunda gelen adam dağımlıktan bunalıyor, söylenip duruyordu.' (s.32)

'Duru dünyaya ikinci kez gelmiş gibi, hiçbir şeye şaşırılmaz. Bocalamaz, korkmaz. Evdeki yer sağlamdır.' (s.46)

'Babası iki akşamda bir mesaiye kalıyor, eve geç geliyordu. Yemek bile yemeden yattığı gecelerde, kavga edecek nedenler arıyordu.' (s.58)

'Belediyenin çocuk etkinlikleri sorumlusu, gözlüklü, sarı kahve kıvrıcık saçlı kız candan ve sempattikti.' (s.101)

'Baba, oğlunun asi tavrına sinirlenmişti. "Annenle halledin! Sorun istemiyorum," diyerek, kapıyı çarpıp çıktı. Anne son günlerde oğluna anlayışlı davranmıştı. Babanın fark etmediği konuşma sorununu o sessizce izliyordu. Yine susmasın diye de çocuğun üstüne titriyordu. Bakışları aşırı yumuşak ve sevgi yüklüydü. Gülümseyerek konuşuyor, oğlunun sözüne değer veriyordu.' (s.122)

Kişilik özellikleri göz önüne alındığında romandaki karakterlerin geleneksel anlayışın dışına çıkmadığı, kadınların daha duygusal, daha kolay kabullenebilen ve idare edebilen bir çizgide; erkeklerinse, sinirli, gergin ve otoriter betimlendiği görülmektedir.

4.1.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Ada ve Adam* adlı romanda yer alana farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 5.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri

KADIN	ERKEK
9 (dama, gitar, bale, paten, ip atlama, pinpon, top, koşu yapma, deney yapma, bebek arabası, oyuncak ayı)	14 (dama, uzun atlama, resim yapma, bilye, deney yapma, doğa oyunları, yüzme, taklit, dans etme, at binme, bilgisayar oyunu oynama)

Tablo 5'e göre *Ada ve Adam* adlı romanda erkek karakterlerin sayıca fazla olmasından yola çıkılarak oyun ve oyuncak seçimlerine daha fazla yer verildiği gözlemlenmektedir. Geleneksel mahalle kültürünün de etkisiyle kadın ve erkek karakterler oyun oynanan ortamlarda birlikte, aynı oyunları oynarken betimlenmiş olsalar da oyuncak seçimlerinde geleneksel toplumsal cinsiyet algısının ön plana çıktığı görülmektedir. Buna göre kız çocuklarının oyuncak bebeklerle, kuklalarla vb. oynadıkları gözlemlenirken, erkek çocuklarının bilyelerle ve topla daha çok oynadığı gözlemlenmiştir.

‘Sıcak bir öğlen parkta dama oynarlarken, Ada’nın başı ansızın tablanın üstüne düşünce, kızlar panikledi. Bayıldı sandılar önce. Çocuğun bacaklarını havaya kaldırdılar.’ (s.20-21)

‘Yolun karşısında arkadaşları bilyelerle, taşlarla oynuyordu. Eskisi kadar sıkılıkla “Gel beraber oynayalım,” demiyorlardı. Ada’nın içine kapanışı, mutsuzluğu mu onları uzaklaştırıyordu?’ (s.58)

‘Parkın sessiz bir akşamüstü saatinde Gökçe, bebek arabasında oyunca ayısını gezdiriyordu. Kedilerle, örümceklerle, taşlarla, bez bebeklerle konuşan, hiç susmayan bir kızdır o.’ (s.95)

Kitapta yer alan karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısına uyduğu gözlemlenmiştir.

4.1.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Ada ve Adam* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu kitapta farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarına dair belirgin ipuçlarına yer verilmemektedir. Ancak kadın karakterlerin evde betimlenmesi durumundan ve meslek sahibi olan kişilerin erkek karakterlerden oluşmasından yola çıkarak evi geçindirme sorumluluğunun erkek karakterlerin üzerinde olduğu sonucuna varılabilmektedir.

4.1.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Ada ve Adam* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısının etkisinde olup olmadığı sorgulanmaktadır. Ancak, bu kitapta karakterlere yönelik dilsel ifadelere rastlanmamaktadır.

4.2.Az Buçuk Teo

Bir gün Palas Pandıras Apartmanı'nın kiralık bir dairesine Teo adında bir adam yerleşir. Teo oldukça zeki ve garip bir adamdır. Teo'nun mahalleye gelişi mahalledeki herkesi etkileyecektir. Teo, tuhaf takıntıları olan, her şeyi ucu ucuna hesaplayabilen ve bu durumla herkesin sinirini bozabilen bir adamdır. Parası vardır fakat harcamaktan imtina eder. Bakkaldan ya da manavdan bir şey alacağı zaman gram gramına fiyat hesaplar. Mahallelinin siniri bozulmakta ve artık Teo' dan rahatsız olmaya başlamaktadırlar. Teo bir gün mahallelinin karşısına ilginç bir fikirle çıkar, bir yarışma düzenleyecektir; bu yarışma çocukları arasında, bir zeka ve bilgi ölçme yarışmasıdır. Ve Teo bu yarışmanın birincisinin tüm hayatı boyunca bütün masraflarını üstlenecek, ona burs sağlayacaktır. Ancak Teo'nun ilginçliği burada da mahallelinin karşısına çıkar. Sonra bir kaza sonucu Teo hafızasını kaybeder. Bütün mahalle Teo'yu kendine getirmek, bildiklerini hatırlatabilmek için seferber olur. Teo'nun hafızası önemlidir, çünkü mahalleden bir çocuğun belki de hayatı kurtulacaktır. Kadınlar ev işlerini halletmeyi üstlenirler, çocuklar ve erkekler onu yalnız bırakmamak için çabalarlar. Aynı zamanda da Teo' ya unuttuklarını hatırlatabilmek için bütün mahalleli bir öğrenci gibi ders çalışmaya başlar. Ancak bütün mahalleliyi bir sürpriz beklemektedir. Teo' ya bildiklerini hatırlatmaya çalışırken her biri bir alanda neredeyse uzmanlaşan mahalleliler, Teo' nun aslında hafızasını kaybetmediğini öğrenirler.

4.2.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Az Buçuk Teo* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyle yorumlanmaktadır:

'Palas Mahalle burası. Bir zamanlar kilimeciler çarşısının olduğu yer. Dedemin gençliğinde yıkılan çarşının yerinde dörder katlı apartmanlar dikili şimdi. En eskisi palas pandıras yapılan gri-pembe boyalı, eğri bacalı yorgun bina. Adı Palas Pandıras. Palas Pandıras apartmanında , bizim dışımızda sekiz aile oturur. Komşular yakınlık kuramadan değişirler, sıkı dostluklar göremezsiniz. Limon, bir tas toz şeker, bir tutam tuz için çalınan daire kapısının ardında kimler vardır bilinir de üst ya da alt katlarda kimlerin oturduğu hep karıştırılır.' (s.7)

Ancak bu romanda farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânda cinsiyetlere göre bir ayrıma rastlanmamıştır. Farklı cinsiyetlerdeki karakterler aynı mekânlarda, birlikte betimlenmektedir.

4.2.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Az Buçuk Teo* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 6.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
5 (temizlik görevlisi, bankacı, emlak bürosu çalışanı, konfeksiyoncu)	10 (manav, tesisatçı, bankacı, muhasebeci, matbaacı, berber, gezici piyangocu, Su İşleri Müdürlüğünden emekli, baterist)

Tablo 6'ya göre *Az Buçuk Teo* adlı romanda erkek karakterlerin sayıca daha çok olduğu ve bir gelir getiren mesleklerde daha çok yer aldığı gözlemlenmektedir. Kadın karakterlerin ise toplumca kadınlara uygun görülen mesleklerde çalıştıkları gözlemlenmektedir.

'Haftanın her günü bir başka eve temizliğe giden Güllü Abla o günü kendisine tatil ilan etmiş; hanımının hediye ettiği Gucci çantası, Tanca ayakkabıları ve Chanel elbisesiyle o park benim gezmiş tozmuştu.' (s.9)

'Sümsük köpek, kahvehaneden çıkan Suat Amca'nın üstüne üstüne havladı. Tombul valiziyle düşmüş yine yola. Akşam karanlığına kadar kim bilir kimlerin evinle girip çıkacak. İşlerini kahvehanede bulur. Kimin musluğu bozuldu, su tesisatında sorun var, boruları patlak, koşar Suat Amca'ya.' (s.15)

'Polatların kapısında zile parmağımı koydum, upuzun çaldım, bekledim; kimse açmadı. Annesi ve babası geç saatlere kadar eve uğramaz. Bankada akşama kadar çalışırlar.' (s.22)

Bu romanda kadın ve erkek karakterler aynı işi yapabilmekte bununla birlikte; erkek karakterler güç gerektiren işlerde çalışmakta ve kadın karakterler ise toplumca kadına uygun görülen işleri para karşılığında yapmaktadır.

4.2.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Az Buçuk Teo* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 7.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları

KADIN	ERKEK
3 (çocuk bakımı, yemek yapma)	-

Tablo 7’ye göre *Az Buçuk Teo* adlı romanda erkek karakterlerin evde herhangi bir ev işini yerine getirmedikleri, kadın karakterlerin ev işlerini yapmaları birincil görevleri olarak benimsendiği görülmektedir.

‘Yemek, köpek hapyı yapmayı da unutmuştu. Sınavı kazanan çocukların anneleri bu görevi nöbetleşe üstlerine almayı kabul etmişlerdi. Her sabah annelerden biri eve geliyor, o günün yemeğinden sorumlu oluyordu.’ (s.140)

‘Akşamüstleri kadınlar topluyor, ertesi günün yemek listesini hazırlıyorlardı. Bir gün balık günü, bir gün tavuk günü, bir gün yaprak sarması, bir başka gün de ot salataları günüydü.’ (s.157)

Bu romanda ev işlerini yapma görevinin kadın karakterlere düşmesi geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısını destekler niteliktedir.

4.2.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Az Buçuk Teo* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 8.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
3 (kıskanç, çalışkan, candan, samimi)	10 (umursamaz, heyecanlı, az konuşan, az gülen, sinirli, zeki, cimri, kıskanç, işini sağlama alan, kızgın)

Tablo 8'e göre *Az Buçuk Teo* adlı romanda kadın karakterlerin kişilik betimlemelerine sayıca daha az yer verildiği gözlemlenmiştir. Toplumun beklediği üzere kadın karakterler kıskanç, candan, samimi ve yardımsever kişilik özellikleriyle betimlenirken, erkek karakterler güçlü, sabırlı, sahiplenici kişilik özellikleriyle betimlendiği gözlemlenmiştir.

'Bir el arabasına doldurulmuş derme çatma eşya ve derisi dökülmüş bir bavulla gelmişti yeni kiracı. Görünüşü, dünya umurunda değil, diyordu.' (s.9)

'Adam, "Yemekle başım hoş değil," diyor. Babam ısrarla, "Yemek yiyelim," diye üsteliyordu. Ne de olsa babam dünyaya yemek yemek için gelenlerdendi. Sokak sokak aç kurt gibi dolaşır, eve gelir mutfağa hücum eder. Müşterileri için yüzüne taktığı şirinlik maskesini de kapının dışında bırakır, az gülen, az konuşan bir adam olup çıkar.' (s.32)

'Emir büyük yerden gelmişti. Solistimiz Erkin' di artık. Bana söz değil, dişlerimi gıcırdatmak düştü. Kıskançlık genlerim annemden mi?' (s.83-84)

'Polat hop oturup hop kalkıyordu. Erkin' in kendi getirdiği için arkasından konuşmak istemiyordu, ama kızgınlığı tavırlarına yansırıyordu.' (s.127)

Bu romanda kadın ve erkek karakterler geleneksel anlayışın dışına çıkmadan toplumun kadına ve erkeğe uygun gördüğü kişilik özellikleriyle betimlenmektedir.

4.2.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Az Buçuk Teo* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 9.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimi

KADIN	ERKEK
-	1 (bilgisayar oyunu)

Tablo 9'a göre *Az Buçuk Teo* adlı romanda kadın karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulguya rastlanmazken erkek karakterlere ait oyun ve oyuncak seçimine ilişkin tek bir bulguyla yer verildiği görülmektedir.

'Elim ayağıma karıştı bugün. Birkaç saate kadar Arda' ya uğramalıyım, bilgisayarına yeni bir oyun yüklemiş, görmesem çatlarım.' (s.11)

Bu romanda kadın karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine yer verilmemiş, erkek karakterlerinse çağın gereğine uygun olan mobil oyunlarla vakit geçirdiği gözlemlenmektedir.

4.2.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Az Buçuk Teo* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu romanda, farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarına ait bulgulara rastlanmamaktadır. Doğrudan bu bulguya ulaşılmasa da kadın karakterlerin genellikle ev içinde çalıştığı erkeklerinse evi geçindirme sorumluluğunu üstlendiği görüldüğünden, evi geçindirme sorumluluğu toplumsal normlara uygun olarak erkeğe verilmiştir. Dolayısıyla bu romanın, evi geçindirme sorumlulukları bağlamında değerlendirildiğinde geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısının etkisinde olduğu gözlemlenmektedir.

4.2.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Az Buçuk Teo* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 10.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler

KADIN	ERKEK
2 (aptal, havlusu pembe, çorapları kelebek desenli)	1 (evin erkeği)

Tablo 10'a göre *Az Buçuk Teo* adlı romanda farklı cinsiyetlerdeki karakterlere ilişkin dilsel ifadelerle ilişkin bulgular, sayıca az yer olmakla birlikte kadın karakterler üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

“Yaa, belki karısı evin eşyalarını alıp gitmiştir. Yeni moda çıktı şimdi. Evin erkeği işe gidince kamyon getirip eşyaları taşıyorlar.” (s.48)

“Aaa! Bak, bu ilginç! Hiç aklıma gelmedi. Havlusu pembeydi, çorapları kelebek desenli. Tıraş bıçağı var oğlum, niye kadın olsun?” (s.103)

Bu romanda geleneksel anlayışa uygun olarak evin erkeği kavramıyla birlikte renklere yüklenen cinsiyet kavramları karşımıza çıkmaktadır.

4.3.Babamın Gözleri Kedi Gözleri

İlkokula giden bir kız çocuğunun anne- babasının boşanma sürecine alışması ve bu süreçte babasının yokluğuna duyduğu üzüntüyü günlüğüne yansıttığı *Babamın Gözleri Kedi Gözleri*; bu kız çocuğunun iç dünyasını ortaya koymaktadır. Annesiyle birlikte taşındıkları yeni eve ve babasının yokluğuna alışmaya çalışır. Yazar, bu süreçte küçük kızın babasıyla mektuplaşmalarına da yer vermektedir. Küçük kız çocuğu günlüğünde babasıyla iç konuşmalarını, ona olan özlemini, ondan beklentilerini dile getirmektedir.

4.3.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Babamın Gözleri Kedi Gözleri* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 11.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekânlar

KADIN		ERKEK	
İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN	İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN
2 (kahvaltı etmek, okuldan dönmek)	1 (alışverişe çıkmak)	2 (evde)	1 (iş gezisine gitmek)

Tablo 11'e göre *Babamın Gözleri Kedi Gözleri* adlı romanda kadın ve erkek karakterlerin betimlendikleri mekânların sayısal olarak birbirine yakın olduğu gözlemlenmektedir. Kadın karakterler ev içinde, ev işlerini yapmak üzere dışarıdayken ise; ev için alışveriş yapmak üzere betimlenmiştir. Bu sebeple kadın karakterlerin betimlendikleri mekânların geleneksel anlayışa uygun olduğu gözlemlenmektedir. Erkek karakterlerin evde, hobileriyle uğraşmak adına betimlendiği gözlemlenirken, dış mekânda ise yaşadığı mahalle çevresinde betimlendiği gözlemlenmektedir.

'Bu akşam yemekte hiç neşem yoktu. Eski evde bir tek tabak çanak bile bırakmamıştık. Anneme, ' Babam nasıl yemek yiyecek? Evde hiçbir şey yok ki,' dedim. 'Dışarıda yer,' dedi. 'Dışarısı karanlık. Babam geceleri hiç sokağa çıkmaz,' dedim.' (s.11)

'Bugün annemle çarşıya çıktık. Yeni önlük, çanta, ayakkabı aldık. Annem çok sevimliydi.' (s.12)

'Kayıp Eşya Bürosu var. Kayıp Babalar Bürosu da var mı? Yoksa babam kaçtı mı bizden? Evden Kaçan Çocuklar Bürosu var. Evden Kaçan Babalar Bürosu da var mı? Anneme neden inanmıyorum? Babam gerçekten yolculukta mı acaba? Aslı'nın babası sık sık iş gezisine gidiyor. Dönerken Aslı'ya yığınla hediye getiriyor. Babam gerçekten iş gezisindeyse bu harika bir şey!' (s.28)

'Sabah dükkân açılmadan önce kalktım. Kahvaltımı pencereden baka baka yedim ki dükkânın açılışını kaçırmayayım.' (s.61)

'Bugün babam beni evine götürdü. Ev küçücük. Bir oda bir salon. Eşyalarını kendi yapmış. Kırmızı tahtadan iki koltuğun üzerine kırmızı çiçekli minderler koymuş. Sarı bir kitaplığı, yeşil

bir yemek masası var. Yemek masasının sandalyeleri de yeşil. Perdeleri de minderlerin kumaşından.’ (s.95)

Bu romanda farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânlar göz önüne alındığında geleneksel anlayışın dışına çıkılmadığı gözlemlenmektedir.

4.3.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Babamın Gözleri Kedi Gözleri* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 12.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
-	5 (sütçü, hurdacı, çöpçü, gemici, akvaryum dükkânı sahibi)

Tablo 12’ye göre *Babamın Gözleri Kedi Gözleri* adlı romanda kadın karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulguya rastlanmamaktadır. Erkek karakterlerinse genellikle güç gerektiren işlerde betimlendiği görülmektedir.

‘Anneannem gene geldi. Bana manto dıkecekmiş. Ölçümü aldı. Zayıflamışım. Sütçü Mehmet Amca, bu sabah bana babamı sordu. ‘Nerede?’ dedi. ‘Hiç göremiyorum?’ Bir şey demedim. Sadece omuzlarımı kaldırıp indirdim. Hurdacı Engin Amca yanımdan geçerken durdu. Ben omuzlarımı silkince alaycı alaycı baktı bana.’ (s.38)

‘Birden yapraklar bir süpürge darbesiyle kara bir küreğin içine tıkdılar. Kendimi tutamayıp, ‘Heey! Çöpçü Amca!’ diye bağırdım. ‘Ne yapıyorsun? Onlar benim arkadaşlarım.’ Çöpçü Amca boş boş baktı bana. Yüzüm kan kırmızı olmuştu. Hemen kalktım banktan.’ (s.40)

‘Engin Amca bugün babamdan haber getirmedi, ama kendi öyküsünü anlattı:

Eskiden gemiciymiş. Çalıştığı gemiyi çok severmiş. Eski ama dayanıklı bir gemiymiş.’ (s.60)

Romanda karakterlerin tercih ettiği ya da dâhil oldukları meslek gruplarının geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısını desteklediğini göstermektedir.

4.3.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Babamın Gözleri Kedi Gözleri* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 13.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları

KADIN	ERKEK
12 (çamaşır asmak, ütü yapmak, örgü örmek, yemek yapmak, bulaşık yıkamak, çamaşır yıkamak)	3 (evdeki bozuk eşyaları tamir etmek, ahşap işleriyle uğraşmak, dikiş dikmek)

Tablo 13'e göre *Babamın Gözleri Kedi Gözleri* adlı romanda ev işlerinin sorumluluğu öncelikli olarak kadın karakterlere verilmektedir. Erkek karakterlerinse ihtiyaç durumunda ev işlerini üstlendiği ya da hobi denilebilecek ev işlerini yerine getirdiği görülmektedir.

'Babam işten geldikten sonra bütün zamanını ıvır zıvırıyla uğraşarak geçirir. Ya bozuk bir teybi tamir eder ya da hurdacıdan aldığı parçalarla yepyeni bir radyo ya da hesap makinesi yapar.' (s.10)

'Canım bir şey yapmak istemedi bugün. Okuldan sonra hemen eve geldim. Bir kırıklık var üstümde. Eski mahallede en iyi arkadaşım Bilge'ydi. Bilge beni hiç aramadı. Yeni evin adresini verdiğim halde bugün ütü yaparken de söyledim: 'Meğerse Bilge beni hiç sevmemiş,' diye.' (s.21)

'Annem bulaşıkları yıkarken, anneanneme babamın kayıp olduğunu söyledim. Gerdanını titrete titrete güldü.' (s.29)

'Boyumu ölçerken babamın yaptığı boy tahtasını aradım. Her doğum günümde bir çentik atar, kenarına tarih yazardık. ıvır zıvırla birlikte o da babamla kalmış. Babam tahta parçalarıyla oynamaktan çok hoşlanırdı. Bana bir kitaplık gerekse hemen eline bir çekiç alır, tahta parçalarını keser, birleştirir, yapardı.' (s.30)

'Hiç unutmam, bir kış yağmurluk istemiştin. Babam kırmızı plastikten bir yağmurluk dikmişti bana. Sıradan değil, oldukça gösterişli bir yağmurluktu.' (s.31)

'Bugünden heyecan sardı her yanı. Annem, babam için, belki gelebilir, dedi. Ama kendisi harıl harıl hazırlık yapıyor. Evi temizledi. Şimdi de güzel yemekler pişiriyor. Bütün evi 'körü' kokusu sardı. Babam en çok körili tavuğu sever. Babam gelecek öyleyse.' (s.76)

Ev işlerinin sorumluluğunun öncelikli olarak kadın karakterlere verilmesi geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısının desteklendiğini göstermektedir.

4.3.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Babamın Gözleri Kedi Gözleri* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 14.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
10 (ayaklı gazete, iyi, cesur, konuşkan, sinirli, yorgun, akıllı, atak, başarılı, özgür, pişman, heyecanlı, umutlu)	5 (karmaşık, rahatlatıcı, üzgün, mutlu,

Tablo 14’te görüldüğü gibi *Babamın Gözleri Kedi Gözleri* adlı romanda her iki cinsiyete ait kişilik özelliklerine yer verildiği görülmektedir.

‘Anneannem çok konuşkan. Bilmediği yok. Mahallede, ülkemizde, dünyada neler olup bittiğinden haberi var.’ (s.29)

‘Gerçekten de babamın odası, arkadaşlarımın babalarının odalarına hiç benzemiyordu. Karmakarışık ve hurdalarla dopdoluydu. Babamın iç dünyası da bu kadar karışık, ilgi alanları da bu denli çeşitliydi çünkü.’ (s.31)

‘Serkan beni çok rahatlatmıştı. İçimdeki karamsar, sıkıcı duygular, yerini hoş duygulara bırakmıştı.’ (s.37)

‘Annem bugün kendine sarı-pembe çiçekli, belden büzgülü bir elbise almış. Çok yakışmış. Annem son günlerde sinirli ve yorgun oluyor. Ama çok geçmeden kendine çekidüzen veriyor, göz alıcı bir elbise alıyor, saçına değişik bir şekil veriyor ve güzelleşiyor.’ (s.39)

Bu romanda geleneksel anlayışın ışığında betimlenmiş kadın ve erkek karakterlere yer verilmiştir. Romanda yer alan kadın karakterler konuşkan, karamsar, sinirli, gergin, korunmaya muhtaç ve güçsüz olarak betimlenirken erkek karakterler ise güven verici, rahatlatıcı ve güçlü kişilik özellikleriyle betimlenmektedir.

4.3.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Babamın Gözleri Kedi Gözleri* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 15.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimi

KADIN	ERKEK
3 (ip atlama, sinemaya gitmek, kitap okumak)	-

Tablo 15'e göre *Babamın Gözleri Kedi Gözleri* adlı romanda kadın karakterlere ait oyun ve oyuncak seçimlerine yer verilirken erkek karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

'Bacaklarım ağrıyor. İp atlamaktan değil ama. Gerçi çarşıdan geldikten sonra ipimi aldım ve kapını önüne indim. Kendi kendime ip atlamaya başladım da.' (s.13)

'Bugün babamla sinemaya gittik. Sinemaya girerken, girişteki kitapçıdan bana bir kitap aldı. Üç aydır hiç sinemaya gitmemiştim. Babam artık her hafta sinemaya gideceğimizi söyledi. Buna çok sevindim. Babamın kitaplığında bir sürü kitap var. Çoğu eski. Babam, istersem kendi evinde bana bir kitaplık yapacağını söyledi. Bana aldığı öykü kitabını bir solukta okudum. Bir pelikan ailesinin yaşamını anlatıyordu.' (s.97)

Kadın karakterler ise toplumca kadına uygun görülen oyunları oynarken yahut vakit geçirirken betimlenmiştir.

4.3.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Babamın Gözleri Kedi Gözleri* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 16.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Evi Geçindirme Sorumlulukları

KADIN	ERKEK
1 (çocuğun okul ihtiyaçlarını almak)	1 (çocuğun okul ihtiyaçlarını almak)

Tablo 16'ya göre *Babamın Gözleri Kedi Gözleri* adlı romanda evi geçindirme sorumluluklarına ilişkin bulgularda her iki cinsiyetin de sorumluluk sahibi olduğu görülmektedir.

‘Bugün okullar açıldı. Arkadaşlarımı ve öğretmenimi gördüğüm için sevindim. Bu yıl Buket’le yan yana oturacağım. Buket iyi bir kız. Çiçek kokuyor. Evden çıkarken saçlarına annesinin çiçek kokulu parfümünden sıkıyormuş. Bugüne kadar onu çok beğeniyordum. Bugün belli etmedim, ama kızdım biraz. Yeni çanta, ayakkabı, kalemler, kalem kutusu almış. Hepsini gösterirken, ‘Babam aldı,’ dedi. Babasının bildiği ucuz mal satan dükkanlardan söz etti. Sonra o dükkanları babamın bilip bilmediğini sordu. ‘Benimkileri annem aldı,’ dedim. Bakışları bir tuhaftı. Babamdan haberi vardı sanki.’ (s.17)

Bu romanda eve ait belirli maddi sorumlulukların baba tarafında yerine getirilmesi gerektiği bunların birlikte gereken durumlarda bu sorumluluğu annenin alabileceği vurgulanmıştır. Ayrıca kadın karakterlere ait bir meslek bilgisine ulaşamadığından, evi geçindirme sorumluluklarının yine geleneksel anlayışa uygun olarak erkek karakterlere verildiği gözlemlenmiştir.

4.3.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Babamın Gözleri Kedi Gözleri* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadeler rastlanmamıştır.

4.4.Bir Tanışma Öyküsü

Bu küçük öykü kitabında mahallenin çocukları çok sevdikleri Kırtasiyeci Sabri Amca’nın dükkâna gelmesini beklerken onun geçmişi ve bugünü hakkında bilmedikleri ilginç şeyleri öğrenmeleri konu alınmaktadır.

4.4.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Bir Tanışma Öyküsü* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır.

Birlikte okuyalım biçiminde hazırlanmış bu kitap, mahalle arasında bir kırtasiye dükkânının önünde geçmektedir.

“Umut kırtasiye dükkânının önünde zıplıyordu.” (s.5)

Bu kitapta kadın ve erkek karakterler aynı mekânlarda, birlikte betimlenmektedir. Dolayısıyla mekân betimlemelerinde cinsiyete göre bir ayırmadan söz edilememektedir.

4.4.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Bir Tanışma Öyküsü* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 17.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
-	2 (ayakkabıcı çırağı, kırtasiyecisi)

Tablo 17’ye göre *Bir Tanışma Öyküsü* adlı kitapta erkek karakterlerin dahil oldukları meslek gruplarına bulgulara ulaşılırken ilişkin kadın karakterlerin meslek seçimlerine ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

‘Umut kırtasiye dükkânının önünde zıplıyordu. “Bir, iki, üç... dokuz... yirmi dokuz... Üff...” Soğuktan parmakları domates kırmızısına dönmüştü. “Off... Sıkıldım beklemekten. Sabri Amca ne olur gel! Az daha gecikersen kapında buzdan çocuk heykeli bulacaksın.’ (s.5)

‘Ayakkabıcı çırağı Mehmet, Umut’ a karşı kaldırımından el salladı.’ (s.9)

Kadın karakterlerin bir meslek grubuna dâhil olamamaları, geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısını desteklemektedir.

4.4.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Bir Tanışma Öyküsü* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta karakterlerin ev işlerini paylaşma durumu ile ilgili bulguya rastlanmamıştır.

4.4.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Bir Tanışma Öyküsü* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 18.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
2 (hayalperest, heyecanlı)	2 (eli çabuk, telaşsız, güleç, sevecen)

Tablo 18'e göre *Bir Tanışma Öyküsü* adlı kitapta farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulgular eşit bir dağılım göstermektedir.

Aldığı piyango biletinin sonucunu bekleyen Ece, içindeki heyecanı şöyle anlatmaktadır arkadaşlarına;

'Yok... Yok... Bak göğsüme. İçinde bir fare tepiniyor sanki. Heyecanlanınca kalbime söz dinletemem. Bekleyeyim ben de.' (s.18)

'Sabri Amca tam o an köşeden gözüktü. Telaşsız, güleç, sevecendi. Her sabahki gibi.' (s.38)

Bu kitapta yer alan kadın ve erkek karakterlerin kişilik özellikleri göz önüne alındığında sayıca çok fazla bulguya rastlanmamakla birlikte geleneksel anlayışın dışına çıkılmadan heyecanlı ve tez canlı olarak betimlenirken, erkek karakterler telaşsız, güleç, sevecen ve merhametli olarak betimlendiği gözlemlenmektedir.

4.4.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Bir Tanışma Öyküsü* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 19.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimi

KADIN	ERKEK
-	4 (uçurtma, futbol)

Tablo 19’a göre *Bir Tanışma Öyküsü* adlı kitapta erkek karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine yer verilirken kadın karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine yer verilmemektedir.

‘Uçurtma şenliği zamanıydı. Tam 40 tane uçurtma hazırlamıştı. Tümünü aynı anda havada süzülürken görmek için sabırsızlanıyordu.. “Uçurtma? Sabri Amca mı yaptı? Neden ben bilmiyorum?”’ (s.21)

“‘Biliyor musunuz, Sabri Amca benim dayımla mahalle takımından arkadaş.’ Mehmet upuzun bir ıslık çaldı. “ Bir kere maç sohbeti etmedik kendisiyle. Şaka mı ediyorsun?” “Niye şaka olsun? Dayıma sor, bana inanmıyorsan. Kaleciymiş üstelik. Efsane kalecilerden hem de...” (s.27)

Erkek karakterlerin oyun ve oyuncak tercihleri, geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısını destekler niteliktedir.

4.4.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Bir Tanışma Öyküsü* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak yalnızca erkek karakterlerin bir meslek grubuna dâhil olduğuna ilişkin bilgilere bakıldığında örtü olarak evi geçindirme sorumluluğunun erkek karakterler verildiği gözlemlenmiştir.

4.4.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Bir Tanışma Öyküsü* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta farklı cinsiyetlere yönelik cinsiyetçi ifadeler rastlanmamıştır.

4.5.Çilekli Dondurma

Hikâyenin başkahramanı Gülüş, evin tek kızıdır. Çocukluğunun getirdiği oldukça renkli bir dünyası vardır. Çilekli dondurma, büyükannesi ve Gülüş arasında adeta bir şifredir. Gülüş, büyükannesini eve gelişini dolapta bulduğu çilekli dondurma sayesinde anlar. Dedesi ile birlikte işinden yeni emekli olan Bay Fonti'nin kendi ürettiği tariflerle açtığı restorana yardım ederler. Öyle ilginç tariflerdir ki bunlar mahalledeki diğer yemek işletmecilerinin dükkânlarını kapatıp başka işlerle meşgul olmalarına sebep olurlar. Gülüş, annelerini kaybetmiş yavru köpeklerle yardım etmeye çalışır. Onlar için bir şeyler yapmayı, onları korumayı kendisine görev edinir. Müzede çalışan halasıyla müzeye gitmeyi, onunla vakit geçirmeyi çok sever.

4.5.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Çilekli Dondurma* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerin betimlediği mekânların geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısının etkisinde olup olmadığı sorgulanmaktadır. Bu kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendiği mekanlar, cinsiyetlere göre belirgin farklar taşımamaktadır.. Yani farklı cinsiyetlerdeki karakter aynı mekânlarda, birlikte betimlenmişlerdir. Kitap, bir mahalle çevresinde betimlenmekte, kitapta aynı mahallede yaşayan kadın ve erkekler ve onların çocukları konu alınmaktadır.

4.5.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde, *Çilekli Dondurma* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetteki karakterlere uygun görülen mesleklerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 20.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
7 (dükkkânda yardımcı, kuaför, müze çalışanı, emekli öğretmen, öğretmen, garson, düğmeci)	7 (mağaza sahibi, bekçi, bakkal çırağı, aşçı, garson, temizlikçi, bankacı, pizzacı, kebabçı, çorbacı, hırdavatçı, nayloncu, düğmeci)

Tablo 20'ye göre *Çilekli Dondurma* adlı öykü kitabında her iki cinsiyetteki karakterlerin de bir meslek grubuna dâhil olduğu gözlemlenmektedir.

'Kentin en iyi kumaş mağazalarından biri Patiska Kumaş Mağazası'dır. Bilmeden önünden geçseniz bu gösterişsin dükkân ilginizi çekmez. Pamuklu, yünlü, ipekli, saten kumaşların en güzellerinin orada olduğunu meraklısı bilir. Kumaşlarını kılı kırk yarararak seçen mağaza sahibi Fırat Bey, "Sabah dükkânın kilidini açıp içeri girdim m, kalabalık karşılar beni," der. Kumaş topları ailedendir sanki.' (s.7)

'...Gülüş'ün teyzesi dükkânda eniştesine yardım eder. Çarşaf, nevresim, yatak takımı diker, ilik açar, elbise tadilatı yapar, pantolon boyu alır, basit etekler diker.' (s.9)

'Gülüş'ün annesi kuaför. Evlerinin karşı sokağında dükkanı: Kahkaha Kuaför Salonu.' (s.10)

'... Her geçen gün artan konuklar Fonti'nin yüzünü güldürürken bazılarının yüzü renkten renge giriyordu. Bunlar çevre lokantaların sahibiydiler. Pizzacı Bay Fırır, Kebapçı Bay Ketentohumu ve Çorbacı Bay Tarhana son günlerde sine avlamaya başlamışlardı.' (s.101)

Bu kitapta yer alan kadın karakterlerin yine toplumca kadına uygun görülen mesleklerde ya da erkeğe yardımcı konumda yer aldığı gözlemlenmektedir. Bu durum geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısını destekler niteliktedir.

4.5.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Çilekli Dondurma* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 21.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları

KADIN	ERKEK
2 (yemek pişirmek, çocuk bakımı)	1 (yemek pişirmek)

Tablo 21’e göre *Çilekli Dondurma* adlı öykü kitabında her iki cinsiyetin de ev işlerini gerçekleştirme sorumluluğuna sahip olduğu görülmektedir.

‘ ... Gülüş sonraki günlerde de Topaç’ı izlemeyi sürdürdü. Topaç kendi başına kalamıyor, büyük köpeklerin yanına sokuluyordu. Büyükler ilgisizdiler, yavruyu yarı yolda bırakıp sokaklarda doludizgin koşuyorlardı. Doğru dürüst yiyecek de bulamıyordu. Yiyeceğinin nerelerde araması gerektiğini öğrenememiştir. Karıştırdığı çöp bidonlarından gazete, ambalaj kağıtları, boş süt ve meyve suyu kutuları, çürümüş sebzeler çıkıyordu. Bir gün gene Gülüş’ü gördüğünde cıvıltılı sesler çıkararak peşine takıldı. Eve kadar birlikte yürüdüler. Gülüş’ün annesi mutfakta et yemeği pişiriyordu. Gülüş et suyuna birkaç dilim ekmek doğradı. Kapının önünde bekleyen Topaç’ a götürdü.’ (s.34)

Gülüş, kafa dengi bir arkadaş ararken, şarkılarla yazılarla kendi kendine yarattığı Terlikli Kız’ ı gördüğünde hissettiklerini yazar şu şekilde dile getirmektedir:

‘Gülüş’ün kafası kırkambara dönmüştü. Üstesinden gelinecek bir sürü iş vardı. Giysilerde tadilat yapılacak, yemek pişirilecek, çocuğa rahat bir yatak hazırlanacak, çiş sorunu halledilecek, yürüme, konuşma egzersizleri yaptırılacaktı. Annelerin neden saç başı dağınık, savaştan çıkmış gibi dolandıklarını şimdi daha iyi anlamıştı.’ (s.56)

Emekli Bankacı Bay Fonti, emeklilik günlerini nasıl değerlendireceğini düşünürken şu detaylara yer verilmektedir:

‘... Çocuklara oyuncak satsa.. “Hah, bu iş tam bana göre. Bir köşede küçük bir tezgahım olur. Bozuk, kırık oyuncakları tamir ederim.” Kararını vermişti. Evin içinde ısıklık çala çala volta atarken işin inceliklerini düşünüyordu. Ansızın yüzü gerildi. “ Yok, yok...” dedi. “Vazgeçtim. Ben çocukları çok severim. Bir çocuk şu oyuncak istiyorum der de annesi alamazsa, ağlamaya başlar. Ben de dayanamaz hediye etmeye kalkarım. Bu işten para mara kazanamam.” Sıkıntıyla kendini tekrar yatağa attı. En sevdiği işlerden biri yemek yapmaktı. Yemekleri başkalarının yaptıklarına ya da yemek kitaplarındakilere pek uymazdı. Herkes yeşil fasulyeyi kıymalı ya da zeytinyağlı pişirir. Fonti sosisli, makarnalı, bol baharatlı yapardı.’ (s.90)

Ev işlerini yerine getirme sorumluluğu büyük oranda kadına verilmekle birlikte erkek karakterlerin ev işi olarak görülebilecek işleri bir meslek grubuna dâhil olarak yerine getirdiği gözlemlenmektedir. Ev işlerini yerine getirme sorumluluğunun çoğunlukla kadın karakterlere veriliyor olası geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısını destekler niteliktedir.

4.5.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Çilekli Dondurma* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 22.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
5 (yardımsever, merhametli, somurtkan, sinirli, hırçın, mutsuz, saldırgan)	2 (güven verici, anlaşılmaz)

Tablo 22’de görüldüğü gibi *Çilekli Dondurma* adlı öykü kitabında her iki cinsiyete ait karakterlerin kişilik özelliklerine yer vermektedir.

‘... Ertesi gün, Gülüş çilekli dondurmayı yiyemedi. Geldiğinde Terlikli Kız’ ı hırsından zıp zıp zıplarken buldu. Kucaklayıp masaya oturttu. Ayaklarını sinirli sinirli sallıyor, homurdanıyordu.’ (s.60)

‘Terlikli Kız hala Gülüş’ le geçinmeye niyetli gözükmüyordu. Sürekli hırçın, mutsuz ve saldırgandı.’ (s.73)

Bay Fonti’nin yeni restoranı artık açılışa hazır haldeydi. Gülüş, dede ve Bay Fonti birlikte dükkânı süslemeye, güzelleştirmeye çalışırken duvara asılacak fotoğraflara karar veremiyorlardı.

‘... Fotoğraflardan birinde şişman, üçgen külahlı genç bir aşçı kazandaki yemeği karıştırıyordu. Gülüş bu fotoğrafı çok beğenmişti. İkide bir bakmaktan kendini alamıyordu. “Bu kim?” “Babam,” dedi Fonti. “Lokantada bir süre aşçıbaşılık yapmış.” Dede neşeli bir ıslık çaldı. “Fonti! Aşçılık sana aileden geçmiş. Bu başarılı olacağının işareti.” Fonti, dedenin omuzlarını sevgiyle okşadı. “ Yaşa! Bana moral veriyorsun!” “Sana güveniyorum. İşini titiz yapıyorsun.” (s.94)

‘... Dede sözde gelen konukları karşılayacaktı. Saat 11.00olmuştu, henüz ortalıkta yoktu. Fonti soğukkanlı görünüyordu. Eksikleri tamamlamaya çalışırken kendi kendine konuşuyordu. “Burası dükkan değil evimiz. Yemek yemeye gelenler de konuğumuz. Onlara evimden başka hiçbir yerde yiyemeyecekleri özgün bir yemek sunuyorum.”’ (s.98)

Bu kitapta kadın ve erkek karakterlerin kişilik özellikleri geleneksel anlayışın dışına çıkılmadan; kadın karakterler sinirli, hırçın, mutsuz e güvensiz olarak betimlenirken, erkek karakterlerin neşeli, sevecen, yardımsever kişilik özelliklerinde betimlendiği görülmektedir.

4.5.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Çilekli Dondurma* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere ait oyun ve oyuncak seçiminin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 23.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimi

KADIN	ERKEK
9 (parka gitmek, kendi oyuncaklarını yapmak, seksek oynamak, kukla yapmak, flüt, saklambaç oynamak, tiyatroculuk oynamak, voleybol oynamak)	-

Tablo 23’e göre *Çilekli Dondurma* adlı öykü kitabında kadın karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulgulara yer verilirken erkek karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulguya rastlanmamaktadır.

‘Gülüş halasıyla parka gittiklerinde saklambaç oynamaya bayılır. Eteğinin altına bir gizlendi mi kimse bulamaz onu.’ (s.13)

‘... Müzenin oyuncak bölümünü gezmeye doyamaz.çocuksu, çiçek desenleriyle süslü pembe el arabasını bakışlarıyla okşar. Tahtaları kim kesmiş, kim boyamıştır acaba? Hangi çocuk, bebeğini gezdirmiştir. Küçükken, tahta tekerleğin üstüne binmiş sirk cambazını nasıl da bana verin diye tutturmuştu! Ağlamış, zırlamış, tepinmişti. Halası arka odada kartondan benzerini yapana kadar da susmamıştı. Şimdi ise en büyük tutkusu tahta parçalarını, kartonları kesip boyamak, kendi oyuncaklarını yapmak.’ (s.13-15)

Terlikli Kız'ın mutsuzluğundan ve gerginliğinden artık yorulan Gülüş, onu mutlu etmenin yollarını arıyordu.

'... Annesinin kuaför dükkanında Kadın Dergisi' ni karıştırırken şöyle bir cümle gözüne ilişti. "Mutsuzluğu yenmenin yolu, arkadaş edinmekten geçer. Eve kapanıp kalmayın!" "İşte," dedi. "Bizim sıkıntımızı çözecek basit söz bu olmalı. Eve kapanıp kalmaması için onu başkalarıyla tanıştırmama gerekir. İlk kimden başlasam acaba?" okul çıkışında Sinem'i gözüne kestirdi. Eve çağırsam mı diye düşünürken o daha atak davrandı. "Gelsene, bizim kapının önünde seksek oynayalım," dedi. Gülüş gökyüzünü gösterdi. "Yağmur yağıyor," dedi. " Yağsın. Erir miyiz?" Gülüş sesini çıkarmadan Sinem' i izledi. Kaldırımı Sinem'in çok önceden çizdiği çizgiler yağmura direnmiş, silinmemişti.' (s. 63-64)

Çilekli Dondurma adlı öykü kitabında ana karakter Gülüş ve Gülüş'ün arkadaşları ağırlıklı olarak kadın cinsiyetinde verildiğinden karakterlerin oynadıkları oyun ve oyuncak seçimleri toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında değerlendirildiğinde herhangi bir farka ulaşılammaktadır.

4.5.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Çilekli Dondurma* adlı öykü kitabında yer alana farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu öykü kitabında hiçbir karakterin açık bir şekilde evi geçindirme sorumluluklarına yer verilme de kadın ve erkek karakterlerin meslek bulgularının birbirine eşit olması durumundan evi geçindirme sorumluluklarında ortaklaşa bir yaklaşım benimsendiği gözlemlenmektedir.

4.5.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Çilekli Dondurma* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 24.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler

KADIN	ERKEK
3 (bakımlı olma, uzun saçlı olma, iş - saatlerinde evde olma)	

Tablo 24'e göre *Çilekli Dondurma* adlı öykü kitabında kadın karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadeler yer verilirken kitapta erkek karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadeler yer verilmemiştir.

'Gülüş her gün birkaç kere uğrar kuaför salonuna. En çok moda dergilerini karıştırmayı sever. Büyüyünce bakımlı bir genç kız olacak, saçına her gün başka bir şekil verecektir.' (s.12)

'Gülüş' ün saçları dalgalı. Arkası uzun, önleri biraz daha kısa. Gülüş saçlarına annesinin dokunmasını istemez. O saçlarını babasına kestirir. Anne ne kadar saç düşmanıysa baba da o kadar saç dostudur. "Kız çocuk uzun saçlı olmalı," der. "Yoksa oğlan çocuktan ne farkı kalır!" (s.13)

'Geçenlerde halasının doğum günüydü. Gülüş ona bir mucize hediye etmeye karar verdi. Kapı kapı dolaştı ve hepsine birer not ilişti. "Yaşlı ve hasta bir hanımı doğum gününde sevindirmek istersiniz değil mi? O halde, hep birlikte saat 17' de çocuk parkında ona ' İyi ki doğdun Aylin' şarkısını armağan edelim!" kadınların ne kadar yardımsever olduğunu biliyordu. İş saatlerinde evde en çok kadınların bulunduğunu da.' (s.16)

Çilekli Dondurma adlı öykü kitabında erkek karakterlere ait cinsiyetçi ifadeler yer verilmediği görülmüştür. Kadın olmanın gerekleri ile ilgili ifadeler ise geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısını destekler niteliktedir.

4.6.Dalgalar Dedikoduyu Sever

Dokuz ayrı öyküden oluşan bu eserde yazar, kahramanları genellikle deniz canlıları olan ve bu kahramanların deniz etrafında gelişen maceralarını anlatır.

4.6.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Dalgalar Dedikoduyu Sever* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır.

‘Bir zamanlar bir deniz köyünde yaşayan mavi gözlü küçük bir çocuk varmış. Babası balıkçıymış. Köyün öbür erkekleri gibi o da gün doğmadan kalkar, balık peşine düşermiş. Çocuk her şafak vakti babasının tıktısına uyanır, takılmak istermiş ardına.’ (s.9)

Bu kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterler aynı mekânlarda, birlikte betimlenmektedir.

4.6.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Dalgalar Dedikoduyu Sever* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 25.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
-	1 (balıkçı)

Tablo 25’e göre *Dalgalar Dedikoduyu Sever* adlı öykü kitabında erkek karakterlerin dahil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verilirken kadın karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

‘Bir zamanlar bir deniz köyünde yaşayan mavi gözlü küçük bir çocuk varmış. Babası balıkçıymış. Köyün öbür erkekleri gibi o da gün doğmadan kalkar, balık peşine düşermiş.’ (s.9)

Bu kitapta kadın karakterlerin bir meslek grubuna dâhil olmaması, yalnızca erkek karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verilmesi geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısı destekler niteliktedir.

4.6.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Dalgalar Dedikoduyu Sever* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarına ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

4.6.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Dalgalar Dedikoduyu Sever* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 26.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
11 (hamarat, gizemli, güzel, nazlı, gösterişli, işveli, duygusal, düşünceli, bilgisiz, ilgi görmeyen, tembel, akıllı)	13 (meraklı, sevgiyle bakan, güven verici, duygulu, kırgın, aldatılmış, alımlı, yalnız, yiğit, mutsuz, ürkek, korkak, yufka yürekli, tembel, ilgisiz)

Tablo 26'ya göre *Dalgalar Dedikoduyu Sever* adlı öykü kitabında farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin betimlemelere yer verilmektedir.

‘Ertesi gün yaşlı kayanın oyuğunda Çia’nın patlak gözlerini görmüş. Fıldır fıldır döne döne kendini seyreden gözlerini. Oyuğun önünü yosundan kopardığı koca bir yaprakla kapatmış. Çia’nın patlak gözleri yaprağı itelemiş, dışarı fırlamayı başarmış. İkisi de bu komik duruma kikirdeye kikirdeye gülmüşler. Si dayanamamış küçük bir sırrını vermiş o gün ona. ‘Şimdiye kadar bana senin gibi seviyle bakan biri çıkmadı,’ demiş. ‘Büyülendim,’ demiş Çia. ‘Gözlerimi senden ayıramıyorum.’ Bir bitkiye sarılıp saatlerce Si’yi izlediği günler oluyormuş. Si de, Çia ona böylesine yakinken kendini güvende hissediyormuş.’ (s.34)

Kitapta konu alınan hayvanlar da kadın ve erkek cinsiyetleri göz önünde bulundurulduğunda kişilik özellikleri geleneksel anlayışın dışına çıkılmadan kadın karakterlerin korunmaya ihtiyaç duyan, güven bekleyen, duygusal biçimde betimlendiği, erkeklerin ise güven verici, korumacı ve güçlü kişilik özelliklerinde betimlendiği görülmektedir.

4.6.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Dalgalar Dedikoduyu Sever* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta yer alan karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

4.6.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Dalgalar Dedikoduyu Sever* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak yalnızca erkek karakterlerin bir meslek gurubuna dâhil olduğu göz önüne alındığında evi geçindirme sorumluluklarının erkek karakterlerde olduğu görülmektedir.

4.6.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Dalgalar Dedikoduyu Sever* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta yer alan karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadelere rastlanmamıştır.

4.7.Domates Saçlı Kız

Mahalledeki çer çöp durumda olan gazete dergi ne varsa bir yere toplayıp aralarında dedikodu yapan iki karganın ağzından küçük bir kızın öyküsüdür bu. Annesi gençlik zamanında yaşadığı zor günlerden sonra yetiştirme yurduna bırakır kızını. Yetiştirme yurdunda birkaç kız hem aile hem arkadaş olurlar birbirlerine. Bu arada durumunu biraz toparlayan, yeniden evlenen anne Domates Saçlı Kız'ını yaşadığı yurttan ve arkadaşlarından ayırır, evine, kendi yanına götürür. Burası insanların kıt kanaat geçindiği, yer yer illegal işler yaptığı küçük bir mahalledir. Ne var ki annesinin evlendiği adam da o adamın oğlu da pek istemez evde bu kızı. Annesinin de pek istediği düşünülemez aslında. Evlendiği adamın oğlu bizimle yaşarken benim de kızı var demek istemektedir evdekilere. Domates Saçlı Kız yurttaki arkadaşlarını çok özler, arar. Fakat onlara gitmenin bir yolu yoktur. Burada yaşayabilmenin tek yolu, buraya uyum sağlamak diye düşünür. Hatta uyum sağlamaya çabalar. Yeni arkadaşlar edinmeye çalışır fakat işler pek de hayal ettiği gibi gitmez. Çünkü üvey babasının baskıları altında yaşayan annesi, kızının da kendisi gibi olmasını istemektedir. Bununla birlikte yaşadıkları mahallenin tekinsiz kişilerle dolu olması da Domates Saçlı Kız'ın arkadaş çevresi edinmesini engellemektedir.

4.7.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Domates Saçlı Kız* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

‘Çürük Yumurta Kenti’nin en gevezeleri kimlermiş biliyor musunuz? Nereden bileceksiniz... belki bu kentin adını bile şu anda duydunuz. Hadi, ben söyleyeyim...’ (s.7)

Domates Saçlı Kız adlı romanda yapılan mekân betimlemelerinde cinsiyetlere göre bir fark gözlemlenmemiş, kadın ve erkek karakterler genel olarak aynı mekânlarda, birlikte betimlenmiştir.

4.7.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Domates Saçlı Kız* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 27.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
12 (müdire, öğretmen, tezgâhtar, terzi, hastabakıcı, çamaşırcı, hemşire, yurt çalışanı, dokuma atölyesi çalışanı, temizlikçi, kuaför)	9 (kargalog, fırıncı, balıkçı, istasyon şefi, bakkal, sütçü, fotoğrafçı, kuaför, uzun yol şoförü)

Tablo 27'ye göre *Domates Saçlı Kız* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verilmektedir.

‘Müdire hanımın sallanan ayağına bakıyorum. Dalgaların arasında bata çıka ilerlemeye çalışan bir tekneye benziyor. Yurda balık getiren Balıkçı Mahmut Amca, “Lodos bu. Balıklar kıyıya vurur, denize çıkılmaz,” diye fısıldıyor kulağıma.’ (s.39)

‘Anne ne demek? Kopuk düğmemi diken kadın mı? Terzi Zehre Teyze mi yani? Yoksa ateşimin çıktığını ilk anlayan kadın mı? Hastabakıcı Saliha Abla mı yani? Çamaşırlarımı yıkayan kadın mı annem? Çamaşırhane şefi Güler Teyze mi yani? Adı anne olan bir kadın mı yoksa annem?’ (s.43)

‘Annem benim gerçek babamla çok az evli kalmış, ben doğmadan ayrılmışlar. Nerede olduğunu bilmiyor... Ayrıldıktan sonra görüşmemişler... Babam beni hiç görmemiş... Annem başka biriyle evliymiş şimdi... Evlendiği adamın benden iki yaş büyük bir oğlu varmış... Annem bu adama baba dememi istiyor. İstasyon şefiymiş adam... Annem dokuma atölyesinde çalışıyormuş... İşe trenle gidip geliyormuş... Üvey babamı trende tanımış...’ (s.76)

‘Annem, “O odada yatardım,” diyor. “Koca bir han bu bina. Odaların hepsi işyeri. Kapılar akşam 9 dedi mi kapanırdı. Pazar günü hiçbir işyeri açılmazdı. Kaloriferler de yanmazdı. Bir kış orada geçirdim. Önce yalnızdım odada. Sonra atölyeden bir kız da benimle kalmaya başladı.” Evin yok muydu?” “Yoktu. Ailemin bulunduğu kasabadan ayrılmış, iş bulmak için büyük kente gelmişim. İlk iş yerimdi o atölye. Bir buçuk yıl çalıştıktan sonra bir eve pansiyoner olarak girdim. Evlenene kadar da orada kaldım. Yaşlı bir öğretmen hanım evinin bir odasını bir kız öğrenciye vermek istiyormuş.’ (s.101)

Kadın ve erkek karakterlerin dâhil oldukları meslek grupları göz önüne alındığında geleneksel anlayışın dışına çıkılmadığı gözlemlenmektedir.

4.7.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Domates Saçlı Kız* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 28.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları

KADIN	ERKEK
12 (yemek pişirmek, çamaşır yıkamak, - bulaşık yıkamak, örgü örmek, sofrayı kurmak, temizlik yapmak)	

Tablo 28'e göre *Domates Saçlı Kız* adlı romanda kadın karakterlerin ev işlerini gerçekleştirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verilirken erkek karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumuna ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

'Mutfaktan buram buram kurabiye kokusu geliyordu. Akşamüstü çayı için vişneli kurabiye pişiriyordu annesi. Bizim yetiştirme yurdunda kurabiye pişmez.' (s.32)

'Annem, "Ben mutfağa gidiyorum," diyor. "Akşama bir damla yemeğim yok. Sen eşyalarını çıkar. Bildiğin gibi yerleştir. Ben sonra düzeltirim.'" (s.79)

'Ben herkes kendi hayatını anlatır, güle söyleye yemek yeriz, diye düşünmüştüm. Oysa hiç konuşmadan hızla yiyoruz yemeklerimizi. On dakika sonra masada kimse kalmıyor. Ben tabakları mutfağa götürüyorum. Ağabeyim odasına kapanıyor. Babam televizyonun karşısındaki en güzel koltuğa oturuyor. Annem bulaşıkları yıkayacak. Babam ancak on dakika seyredebiliyor televizyonu. Uykuluyor hemen.' (s.92)

Ev işlerini yerine getirme sorumluluğunun geleneksel anlayışın ışığında yine kadın karakterlere verildiği gözlemlenmektedir.

4.7.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Domates Saçlı Kız* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 29.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
14 (akıllı, düzen takıntılı, utangaç, ciddi, üşengeç, şefkatli, şanslı, koruyucu, yumuşak başlı, hoyrat, deli, sinirli, keyifsiz, geçimsiz)	8 (hin, akıllı, uyuşuk, tembel, küfürbaz, şiddet uygulayıcı, sinirli, soğuk, kindar)

Tablo 29'a göre *Domates Saçlı Kız* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin betimlemelere yer verilmektedir.

'Yıldız'ın tezgâhına yan gözle bakıyorum. Mendillerinin hepsi aynı boyda. İstesem de Yıldız gibi olamam ben. Onda mum hastalığı var, bir kere. Elbiseleri bedenine mum gibi oturur, ütüsü hiç bozulmaz. Ayakkabılarına çamur sıçramaz. Dolabına toz, tırnaklarına kir girmez. Benim cebimden hep susam kırıntıları çıkar, onunkinden hiçbir şey.' (s.17)

'Annem bana ve benim kullandığım her şeye pis diyor. "O pis, değil." "benim en değerli şeyim." "pis değilmiş! Leş gibi! Kokla bak, çiş kokuyor. Çöplükte mi buldun?" "Evet. Ama sihirli o. Yıkırırsa sihri dökülür." Annem şapkayı bırakıyor, dilini çıklatı çıklatı çıkıyor odadan. Gene sinirlendi. Beni kolay kolay sevmeyecek.' (s.90)

'Hemen banyoya koşuyorum. Babam banyoda. Tıraş oluyor. Kapıyı ittim, homurdandı. Annem "Bekle biraz," diye sesleniyor. " Babanın işi birazdan biter." Babam önüne gelen sövüyor. Sıcak suya, tıraş köpüklerine, havluya, anneme, her şeye. Sık sık saate bakıyor. Hızlı koştuğu için zavallı saate bile söyleniyor.' (s.97)

"Ben fotoğrafçı olmayı çok istiyorum. Başka meslekler bana göre değil. Babam gibi olmak istemiyorum. O asık suratlı insanlarla çalışıyor. Her akşam eve morali bozuk dönüyor. Bir fotoğrafçının morali asla bozulmaz. Çünkü dükkânına hep gülen insanlar gelir. Gülerek poz verir ve giderler." Deniz'in bu sözleri çok hoşuma gidiyor. Başlangıçta onu bir kardan adam kadar soğuk bulmuştum. Son sözleri kardan adamı eritti. Başında parlak bir yıldızı olan yakışıklı bir çocuk çıktı ortaya.' (s.130)

Kitapta yer alan karakterlerin kişilik özelliklerinin geleneksel anlayışa uygun olarak kadın karakterlerin titiz, düzenli, meraklı kişilik özelliklerinde betimlendiği, erkek karakterlerin ise sinirli, otoriter ve kavgacı kişilik özelliklerinde betimlendiği gözlemlenmiştir.

4.7.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Domates Saçlı Kız* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta kadın ve erkek karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

4.7.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Domates Saçlı Kız* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterin evi geçindirme sorumluluklarının geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısının etkisinde olup olmadığı sorgulanmaktadır. Ancak bu romanda karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarına dair belirgin ipuçlarına rastlanmamıştır. Bununla birlikte ev işlerin gerçekleştiren karakterlerin kadın olması ve bir meslek grubuna dâhil olan karakterlerin çoğunlukla erkek olmasında yola çıkarak evi geçindirme sorumluluğunun genellikle erkek karakterlerde olduğu söylenebilir.

4.7.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Domates Saçlı Kız* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu romanda farklı cinsiyetlere yönelik dilsel ifadeler yönünden belirgin bir ayırımdan söz edilememektedir.

4.8.Dörtgöz

Deniz'in gözlerindeki gözlükten hoşlanmamasıyla başlayan kitap; küçük öykülerle Deniz'in maceralarını konu alıyor. Deniz, yeni suluboya takımıyla her yere resim yapıyor, yılsonu müsamerelerinde önemli rollerde yer aldığına dair yalanlar söylüyor, Kömürcü İzzet Amca'nın şiirleriyle tanışıyor, Arkadaşı Kerem'le birlikte civcivlerin ısınması için soba yapmaya çalışıyor, piyango kazanıyor, yeni bayramlık elbisesiyle sokağa çıkıyor, arkadaşı Emre'yle birlikte sokak köpeklerinin zehirlenmesine engel olmaya çalışıyor, arkadaşı Selim'in kendi yaptığı kuklalarla tanışıyor, mahalleye yeni gelen güzel kızın güzel yüzebilmesinin tek sebebinin mavi mayo olduğunu düşünürken gerçeği öğreniyor, "kara tenli" yeni arkadaşından mahallenin diğer çocuklarıyla birlikte dans etmeyi öğreniyor, kırık cam parçalarından hazırlamaya çalıştığı panoyu arkadaşlarıyla birlikte tamamlıyor, sakarlığı doğum gününde hediye edilenlerle yüzüne vurulan arkadaşı Ufuk'la yürüyerek Bulgaristan' a gitmeye çalışıyor.

4.8.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Dörtgöz* adlı öykü kitabında yer alana farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 30.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekânlar

KADIN		ERKEK	
İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN	İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN
2 (evde)	-	-	1 (dükkanında)

Tablo 30'a göre *Dörtgöz* adlı öykü kitabında erkek karakterlerin iç mekânda, kadın karakterlerin ise dış mekânda betimlenmediği gözlemlenmektedir.

‘Serap Abla sabahları kapımızı çalmazsa rahat etmez. Güne annemle kahve içerek başlamayı çok sever.’ (s.15)

‘Lodos’ un İzzet Amca’yı çileden çıkardığını ilk o gün öğrenmiştim. Hava lodos değilse, İzzet Amca’nın neşesine diyecek olmazdı. Kırmızı iskemlesinin dükkanının önüne çıkarır, eski dilden şarkılar mırıldanırdı.’ (s.23-24)

Kitapta kadın ve erkek karakterler yine geleneksel anlayışın dışına çıkılmadan, kadın karakterlerin evde, erkek karakterlerin ise işleri gereği dışarıda betimlendiği gözlemlenmektedir.

4.8.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Dörtgöz* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 31.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
-	10 (bakkal çırağı, kuruyemişi, sütçü, berber, emekli posta memuru, simitçi, pilot, kırtasiyeci, kaptan)

Tablo 31’e göre *Dörtgöz* adlı öykü kitabında erkek karakterlerin dâhil oldukları meslek grupların ilişkin bulgulara yer verilirken kadın karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

‘Kapı çaldı. Koşup açtım: Sütçü Adnan Amca.’ (s.20)

‘Kömürcü İzzet Amca güvercinleri sever miydi, yoksa nefret mi ederdi, bunu hiçbir zaman öğrenemedim.’ (s.22)

‘Halil Amca emekli posta memuruydu ve bizi çok severdi.’ (s.57)

Kitapta kadın karakterler bir meslek grubuna dâhil olmazken erkek karakterlerin bir meslek grubuna dâhil olması, kitabın farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslekleri bağlamında geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini desteklediğini göstermektedir.

4.8.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Dörtgöz* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak, bu kitapta farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi işlerini paylaşma durumlarına ilişkin ipuçlarına yer verilmemiştir.

4.8.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Dörtgöz* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 32.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
14 (şımarık, korkak, inatçı, korumacı, titiz, şaşırmayan, gözü kara, yaşlı, yalnız, geveze, güzel, güçlü, enerji, neşeli, candan, sepatik, anlayışlı, sorun çözücü, şefkatli, aksi)	20 (temiz, zinde, yakışıklı, meraklı, korkak, kaprisli, sinirli, neşeli, vurdumduymaz, şakacı, yalnız, huzursuz, kavgacı, içekapanık, sessiz, konuşkan, yaşlı, sevgisiz kalmış, baskın, sıkılğan, sahiplenici, sorun çözücü, kahraman)

Tablo 32'ye göre *Dörtgöz* adlı öykü kitabında farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin betimlemelerin yer verildiği görülmektedir.

'Annem söz vermişti. "Bayram geçsin, bayramlık giysilerini sokakta oynarken giymene izin vereceğim," demişti. Bayram geçti. Ne tuhaf! Annem hafıza kaybına uğramıştı sanki. Verdiği sözü hiç hatırlamadı. Ben sulu gözlülük edince, "Bir defalık ama," deyip elbiseyi giymeme izin verdi.' (s.44)

'Selim nergisleri öğretmene verirken içim karmakarışık oldu. Bir Selim' i kıskandım. Bir kendime kızdım. Bir parça Selim' i suçladım. Bir parça da yakınlık duydum.' (s.63-64)

‘Simitçi Leylak Apartmanı’nın giriş merdivenlerine çöktü. Bir simidi dörde böldü, aramızda paylaştırdı. “Kara çocuğu kışkışladınız mı şimdi? Yoksa kendiniz mi kışkışlandınız?” Arzu en tatlı sesiyle, “Sevimli çocuktuk memleketim,” dedi. “ Sıcakkanlı, enerjik... Onunla oynasak eğlenirdik. Sıkıcı oyunlarımızdan bıktık. Kim bilir o neler neler biliyor...” (s.89)

Kadın ve erkek karakterlerin kişilik özelliklerine pek yer verilmemiş olmakla birlikte kişilik özellikleri betimlenirken toplumca kabul edilen yargıların dışına çıkılmadan kadın karakterlerin duygusal, kıskanç gibi kişilik özellikleriyle betimlendiği erkek karakterlerin ise paylaşımcı, korumacı gibi kişilik özelliklerinde betimlendiği gözlemlenmektedir.

4.8.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Dörtgöz* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 33.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri

KADIN	ERKEK
9 (dama, gitar, bale, paten, ip atlama, pinpon, top, koşu yapma, deney yapma, bebek arabası, oyuncak ayı)	14 (dama, uzun atlama, resim yapma, bilye, deney yapma, doğa oyunları, yüzme, taklit, dans etme, at binme, bilgisayar oyunu oynama)

Tablo 33’e göre *Dörtgöz* adlı öykü kitabında her iki cinsiyete ait karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine yer verildiği görülmektedir.

‘Kahvaltımı yarım yamalak yapıp sokağa fırladım. Bu sevinçli haberi Emre’ ye ulaştırmalıydım. Emre uykudan yeni kalkmıştı. Üzerinde mavi eşofmanı, esneyip duruyordu. Sabahın kör saatinde beni karşısında görünce şaşırılmıştı. “Emre bir bilsen ne oldu?” “Ne oldu? Söyle çabuk. Meraktan çatlayacağım.” “Bana gazeteden bin lira çıktı.” “ Harika bir şey bu! Kim bilir neler alırsın!” “Oooo... Uzaktan kumandalı arabalar, sanal ördek, spor ayakkabısı, gameboy...” “Polis arabası ve cankurtaran da al.” “Alırım! Parayı elime geçince oyuncakçıya beraber gideriz, olur mu?” Emre içini çekti. “Ben en çok bir robotum olmasını isterim.” “O zaman çok yakında bir robotun olacak.” (s.40)

‘O gün Selim’ le üç kez dönme dolaba bindim. Başım döndü, korktum ama çok eğlendim.’ (s.70)

‘Sessizce Sibel’in yanından ayrıldım. Çocuk yıldızlara benziyormuşum demek. Ne hoş! Eteklerimi iki ucundan tuttum. Ağzımda “Minimini bir kuş” şarkısı, ayaklarımın ucuna basa basa yürümeye başladım. Yerde silik seksek kareleri vardı. Kaygan bir taş buldum, tek başıma seksek oynamaya başladım. Daha birkaç dakika geçmişti ki ayakkabımın ucunda derin bir sıyrık oluştu. Ayakkabımın burnunu avucumla çarçabuk sildim, seksek oynamaktan vazgeçtim. Devam etseydim ayakkabımın burnu yok olabilirdi çünkü. “İyisi mi Arzulara gideyim,” dedim. “Evcilik oynarız.” (s.47)

Bu kitapta cinsiyetlere göre oyun ve oyuncak seçimlerinin büyük oranda farklılık göstermediği yer yer sadece sezdirildiği gözlemlenmektedir.

4.8.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Dörtgöz* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak kitapta kadın ve erkek karakterlerin birer meslek gruplarına dâhil olduğu göz önünde bulundurulduğunda evi geçindirme sorumluluklarının her iki cinsiyete verildiği gözlemlenmiştir.

4.8.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Dörtgöz* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısının etkisinde olup olmadığı sorgulanmaktadır. Ancak, bu kitapta cinsiyetlere yönelik dilsel ifadelerle dair ipuçlarına yer verilmemiştir.

4.9.Duvarlar Resim Olsa

Fulya, taşındıkları yeni evlerine alışmaya çalışmaktadır. Odasının penceresinden bakarken karşı evde yaşayan küçük kız çocuğunu fark eder. Sebebinin ne olduğunu anlayamaz fakat onunla görüşebilmesi henüz mümkün değildir. Bu sebeple bir süre pencereden bakışarak kendilerine türlü hayalperest oyunlar icat ederler. Sonrasında arkadaşının bir hastalığı olduğunu öğrenir. Bir araya gelseler bile birbirlerine belirli bir mesafede durmak zorundadırlar. Bu zorlu süreçte Fulya, arkadaşına destek olmaya çalışır.

4.9.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Duvarlar Resim Olsa* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin aynı ortamda, birlikte betimlendiği bulgusuna rastlanmıştır.

4.9.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Duvarlar Resim Olsa* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 34.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
2 (öğretmen, aşçı)	1 (çaycı)

Tablo 34'e göre *Duvarlar Resim Olsa* adlı kitapta her iki cinsiyete ait karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verilmektedir.

'Bahçıvan pantolonlu, kalın kaşlı, küçük çeneli, rahat görünümlü bir adam bakkal. Dudak kıvrıklarını çukurlaştıran gülücüklerle konuşuyor. Para üstü verirken bile televizyondaki maçtan gözünü ayırmıyor. Tipik maç hastası!' (s.14)

'Birkaç gün içinde sitenin okulunda sınıf öğretmeniyle tanıştı. Beline kadar uzanan saçları, ipince bedeni, çiçekli giysisiyle Patırtı Okulu dizisinin tarih öğretmenine benziyor. Kayıt sırası Fulya'ya geldiğinde bir adım geride durdu. Merve Öğretmen aşağı yukarı belirlenmiş sınıf listesine göz atıyordu.' (s.64)

Kitapta kadın ve erkek karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına çok fazla yer verilmemekle birlikte karakterlere yine toplumca kendi cinsiyetlerine uygun görülen mesleklerin verildiği gözlemlenmektedir.

4.9.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Duvarlar Resim Olsa* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 35.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları

KADIN	ERKEK
2 (yemek pişirmek, örgü örmek)	-

Tablo 35'e göre *Duvarlar Resim Olsa* adlı kitapta ev işlerini yerine getirme sorumluluğu kadın karakterlere verilirken erkek karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulguya rastlanmamaktadır.

'Çocukların kaynaşması için sitenin kantininde tanışma çayı organize edilecek! Bundan iyi haber olur mu! Okul aile birliği anneleri kolları sıvadı. Fulya'nın annesi kuş, ördek, küçük adam, fiyonk, kalp şeklinde kurabiyeler yaptı. Ömür'ün teyzesi peynirli çörek, Mine'ninki sebzeli talaş böreği pişirdi.'

Ev işlerini yerine getirme sorumluluğunun geleneksel anlayışın ışığında kadın karakterlere yüklendiği gözlemlenmektedir.

4.9.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Duvarlar Resim Olsa* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısının etkisinde olup olmadığı sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 36.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
20 (kederli, neşeli, endişeli, korkak, alçakgönüllü, heyecanlı, sıkılgan, bağlı, umutsuz, yalnız, üzgün, küskün)	9 (rahat, kurtarıcı, yardımsever, oyunbaz, atılgan, maceracı, bağlanamayan)

Tablo 36'ya göre *Duvarlar Resim Olsa* adlı kitapta her iki cinsiyete ait karakterlerin kişilik özelliklerinin betimlemelerine yer verildiği gözlemlenmektedir.

‘Öğleden sonra annesini ‘Ekmek çok az kalmış,’ derken yakaladı. Hay aksi! Midesi nasıl da kazınıyordu! Gözünün önünden salkım saçak kaşar, domates, sosis, sucuk, fesleğen sarkan tostlar sıra sıra geçiyordu. Sitenin girişinde bakkalı biliyordu. Yeni doğmuş dolunay gibi ısıdı yüzü. ‘Ben bir koşu gidip alırım.’ Sitede küçük bir tur atmak için bahane yakaladı işte! Endişe küpüdür annesi. Soru dolu bakışlarını kızının yüzünde gezdirirken aklından kim bilir neler geçiyor!’ (s.11)

‘Okul günleri geldi çattı sonunda. Geçmek bilmeyen ıssız zamanlar çoktan geride kalmış, çağlayan zaman dönemi başlamıştı. Fulya her işe ucu ucuna yetişiyor. Erken kalkmaya alışmak, ders saatlerine, ödevlere bıkmadan usanmadan katlanmak zorluyor. Sabahları evden öfkesi burnunda çıkıyor. Yetişememe kaygısı ve eksik bırakma telaşıyla yanlış üstüne yanlış yapıyor.’ (s.70)

‘Ders zili çaldığında çocuklar korulukta nasıl zaman geçirdiğini bilmedikleri arkadaşlarının çevresinde halka oluşturdular. Kahramanlık madalyası almış gibi kasılıyordu oğlanlar. Öteki çocuklar ise ağızlarından çıkacak her sözü hayranlıkla beklediler.’ (s.81)

Bu kitapta yer alan karakterlerin kişilik özellikleri betimlenirken geleneksel anlayışın dışına çıkılmadığı gözlemlenmektedir.

4.9.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Duvarlar Resim Olsa* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 37.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimleri

KADIN	ERKEK
13 (kukla, peluş oyuncak, bebek, yerine koyma oyunu, hikâye uydurma oyunu, resim yapma, kendi oyuncağını kendi yapma)	2 (komik aksesuarlar, müzik aletleri)

Tablo 37'ye göre *Duvarlar Resim Olsa* adlı öykü kitabında her iki cinsiyete ait karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulgulara yer verildiği gözlemlenmektedir.

‘Komşu kız, yelkenli bir gemi, kemeçe, baykuşlu saat, topuklu kırmızı bir ayakkabı gösterdi camdan. Fulya ise babasının yeşil tüylü şapkasını, tavuk şeklindeki saksıyı, yaşlı kadın maskesini. Kahkahaları cömertçe saldı. Güldükçe evlerdeki koşturmacalar çoğaldı. Pencerelerden pelüş kaz, kedi çaydanlık, gülümseyen ayı, şarkı söyleyen kutu, dans eden kukla... sarkıyor şimdi.’ (s.22)

‘Bir sonraki gün ancak öğleden sonra pencereye çıktı arkadaşı. Minik balina buğulu bir havuza dalmış sanki. Görebilene aferin! Kabarık elbiseli kızın resmini cama tuttu Fulya. Bereli bir süre durgun bakındı. İçeri çekildi, kollarının arasında bir palyaçoyla geri döndü. Kareli kumaştan şapka takmış, kırmızı top burunlu, parlak, koca ayakkabılı komik bir oğlan.’ (s.30)

‘Fulya kağıda çizdiği, parça kumaşlardan elbise giyen kızı karşısına koydu. Annesinin sepetindeki artık yünlerle küçük kareler örmeyi deneyecek. Karelere yaşamının farklı zamanlarını sığdırıyor. Kırmızı karede hayallerinde çocukluk evinin nar ağacı geziniyor. Pembede gizli günlüğü, morda yaz yağmuru, turuncuda kayıp amazon papağanı, yeşilde orman perisinin masalı saklanmış. Karelere iğne iplikle birleştirdi. İçini bol pamukla doldurdu, kenarlarından dikti. Saçlar için kahverengi-sarı yün parçalarını kıvrıkcılaştırdı.’ (s.39)

Bu kitapta erkek karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

4.9.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Duvarlar Resim Olsa* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak kitapta doğrudan evi geçindirme sorumluluklarına ilişkin bulgulara rastlanmasa da kadın ve erkek karakterlerin birer meslek grubuna dâhil olmasından yola çıkılarak evi geçindirme sorumluluklarının her iki cinsiyete de verildiği gözlemlenmiştir.

4.9.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Duvarlar Resim Olsa* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadeler rastlanmamıştır.

4.10. Dünyanın En Şişmanı

Berk, uykuyu ve yemek yemeyi çok seven bir çocuktur. Bir iş yapacağı zaman uyku, onun için en büyük caydırıcı olmaktadır. Tabii bu durum ders notlarını da etkiler. Kız kardeşi Simge ile karne notları yüzünden sürekli yarış halindedirler. Berk herhangi bir şeyi istikrarla yapabilen biri olmamıştır. Her yerde rahatça uyuyabilir durumdadır. Bir gün, metro durağında uyurken çekilip afiş yapılmış kendisine ait bir fotoğrafa denk gelir. Fotoğrafı kimin çektiğini merak eder ama Berk'in daha çok ilgisini çeken fotoğraf çekmektir. Bir fotoğraf makinesi edinir. Bir sürü fotoğraf çeker. Çektiği fotoğraflarla mahalledeki insanlara kötü sürprizler de yapar. En nihayetinde çektiği fotoğraftakinin kim olduğunu bilene ödül vereceği bir yarışma düzenler. Berk'in bu planı tüm mahalleyi hem seferber edecek hem de onları bir araya getirip keyifli vakit geçirmelerini sağlayacaktır.

4.10.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Dünyanın En Şişmanı* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak, bu kitapta karakterin betimlendiği mekânlara bakıldığında farklı cinsiyetlere yönelik bir ayırım gözlenmemektedir. Farklı cinsiyetlerdeki karakterler aynı mekânda, birlikte tasvir edilmektedir.

4.10.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Dünyanın En Şişmanı* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 38.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
5 (muhasibeci, öğretmen, hemşire, tuhafiyeci,	12 (diş hekimi, kargo şirketi sahibi, garson yardımcısı, müzisyen, bakkal, taksi şoförü, manav, emekli saatçi, banka memuru, marangoz, tır şoförü)

Tablo 38’e göre *Dünyanın En Şişmanı* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verildiği gözlemlenmektedir.

‘Bakkal Mahmut kepengini tamir ederken çekici eline vurmuş, başparmağı dolma gibi şişmişti.’ (s.69)

‘Taksi şoförü Ümit arabasının penceresinden bir kolunu çıkarmıştı.’ (s.70)

‘Pamuk saçlı, spor giysili Selma Öğretmen yeni doğan torununun fotoğraflarını çantasından çıkardı.’ (s. 109)

‘Mahallede doğup büyümüş hemşire Semiha Hanım derin bir iç geçirdi.’ (s. 116)

Kadın karakterlerin dâhil olduğu meslek gruplarına çok fazla yer verilmemekle birlikte karakterlerin toplumca kadına ve erkeğe uygun görülen mesleklerle uğraşıldığı gözlemlenmiştir.

4.10.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Dünyanın En Şişmanı* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 39.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları

KADIN	ERKEK
5 (dikiş dikmek, yemek pişirmek, - temizlik yapmak)	

Tablo 39'a göre *Dünyanın En Şişmanı* adlı romanda kadın karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verilirken erkek karakterlerin ev işlerini gerçekleştirme durumlarına ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

‘Anne o gün işine konsantre olamadı. Erkenden eve döndü. Ellerine bulaşık eldivenlerini geçirdi, kendini ev temizliğine adadı. Salonun camlarını bulaşık deterjanı katılmış suyla sildi, kesmedi, mutfak dolaplarını boşalttı. Tencereleri yeni baştan temizlik tozuyla ovaladı. Yerleri çamaşır su katkılı sıvı temizleyiciyle pırıl pırıl parıldayana kadar üç kez sildi.’ (s.74)

Ev işlerini yerine getirme sorumluluğunun kadın karakterlerin üzerinde olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısını destekler niteliktedir.

4.10.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Dünyanın En Şişmanı* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 40.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
8 (neşeli, enerjik, sinirli, meraklı, heyecanlı, kuruntulu, anlayışsız)	11 (her şeye karışan, beceriksiz, şaşkın, sarsak, merhametli, dağınık, akıllı, maymun iştahlı, kaygılı, utangaç, öfkeli, gururlu)

Tablo 40'a göre *Dünyanın En Şişmanı* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin betimlemelere yer verildiği gözlemlenmektedir.

“Beni başınızdan mı savmak istiyorsunuz?” der demez annesinin ağzından çıkıp yüzünü yalayan ateş topunu gördü. Ellerini havaya dikti. “Tamam, tamam... Teslim oluyorum! Ne iş olsa yaparım!” (s.36)

‘Korku filmlerinin tiryakisidir anne. Bir küçük olaydan nasıl büyük bir felaket senaryosu kurulabileceğini iyi bilir.’ (s.87)

‘Anne o gün yaşananları akşam yemeğinden sonra babaya ballandıra ballandıra anlattı. Baba işten öfkesi burnunda dönmüştü. Kahkahaları salar, yatıştır sanmıştı. Beklediği tepkiyi alamadı ama.’ (s.96)

‘Emrah Bey bir hafta önce apartman yöneticiliğini iki oy farkla ona kaptırdığı için kıskançlık kurdeşenleri döküyordu hala. O anda bile altta kalmayı gurur sorunu yaptı.’ (s114)

Bu kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özellikleri betimlenirken geleneksel anlayışın dışına çıkılmadığı gözlemlenmiştir.

4.10.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Dünyanın En Şişmanı* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetteki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 41.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimi

KADIN	ERKEK
-	6 (tabanca, keman, raket, fotoğraf makinesi, top)

Tablo 41'e göre *Dünyanın En Şişmanı* adlı romanda erkek karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulgulara yer verilirken kadın karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

'Anne salonda tur üstüne tur atıyordu. Tırnaklarını çatır çutur yemesinden kızgınlığının derecesini ölçebilirdiniz. Ansızın içeri yöneldi, çocuğun odasındaki dolabı bir hışımla açtı. Tepesinden aşağı paldır küldür bir sürü malzeme döküldü. Keman, spor ayakkabıları, futbol topu, atlama ipi, raket, tenis topları, yüzücü mayosu, fotoğraf makinesi... "Bak... Buraya tıktırdıklarına... Neye ilgi duyduysan kırmadık, aldık. Sen ne yaptın? Birkaç hafta geçmeden dolabına atıp başkasının peşinden koştun.' (s.29)

Bu kitapta kadın karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

4.10.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Dünyanın En Şişmanı* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak kitapta doğrudan evi geçindirme sorumluluklarına ilişkin bulguya rastlanmasa da kadın ve erkek karakterlerin bir meslek grubuna dâhil olması evi geçindirme sorumluluklarını birlikte üstlendikleri sonucuna ulaştırmaktadır.

4.10.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Dünyanın En Şişmanı* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 42.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler

KADIN	ERKEK
8 (fiziksel özellikler)	4 (fiziksel özellikler, üstün tutma)

Tablo 42'ye göre *Dünyanın En Şişmanı* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadeler yer verildiği gözlemlenmektedir.

'Yolda kime rastlasa oğlanı tanıyor, birbirine gösteriyor, "İşte bu o," diyorlardı sanki. Mahalleli, Berk' in karnesini beden dilinden okur da boş durur mu? Kaplumbağa kabuğundan şapka takmış adama, kulaklarından sarkan çimen demetlerini gösterse mi acaba? Pantolonunun ütüsüne, açık mavi yazlık ceketinin temizliğine onca titizlendiğine göre bir teşekkür verir artık. Yanağına, alışveriş arabasında beyaz, boz, kara fareler, iri örümcekler taşıyan kedi gözlüklü kadının ruj kokan puflayışı çarptı.' (s.25)

'Küçük kız, "Harika bir konuşma yaptın," dedi, melodik sesiyle. " Ağabeyimi görseler omuzlarında gezdirirler. Korkma anne." "Benim bir tek oğlum var onu korumayacağım da kimi koruyacağım..." (s.92)

Toplumca kabul görmüş cinsiyetçi ifadeler yer verildiği gözlemlenmiştir.

4.11.Eskiler Alırım!

Pınar, annesinden bir org ister. Fakat annesi bu fikre sıcak bakmamaktadır. Pınar, istediği orgu alabilmek için kendi başının çaresine bakmaya çalışır. Evde eski bulduğu ne varsa eskiciye vermeye karar verir. Fakat evdekilere ait bu eski eşyalar bir anda kıymetlenir ve bu eski eşyaları eskiciye vermek istemezler. Pınar ise istediği orgu alabilmek için evdekileri ikna etmeye çalışır. Pınar'ın gayretini gören eskici, hayallerini gerçekleştiremeyen tek çocuğun Pınar olmadığını anlatır ve Pınar' a kendi yaptığı düdüğü hediye eder.

4.11.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Eskiler Alırım!* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 43.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekânlar

KADIN		ERKEK	
İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN	İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN
2 (ev)	-	-	1 (sokak)

Tablo 43’e göre birlikte okuyalım biçiminde hazırlanmış *Eskiler Alırım!* adlı kitapta yer alan karakterler aynı ortamda, birlikte betimlenmiştir. Dolayısıyla karakterler arasında cinsiyete göre bir ayırımdan söz edilememektedir. Bununla birlikte kitapta kadın karakterlere erkek karakterlerden daha fazla yer verilmiş olduğu, kitapta geçen öykünün bir ev içinde betimleniyor ve sokaktan geçen bir eskicinin varlığından bahsediliyor olduğu gözlemlenmektedir.

4.11.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Eskiler Alırım!* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 44.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
-	1 (eskici)

Tablo 44’e göre *Eskiler Alırım!* adlı kitapta erkek karakterlerin dahil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulguya yer verilirken kadın karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

‘Pınar uçarcasına içeri gitti. Günde iki kez geçerdi eskici. Bir sabah, bir de akşamüstü. Gelişine çok az vardı. “Eskileer alırım!” sesini duyar duymaz apar topar kapıya çıktı. Nefes nefese kalmıştı. Kapının önüne işe yaramayan eşyaları yığana kadar canı çıkmıştı. Ses iyice yaklaşınca, eskiciye seslendi; “Eskici amca, gelir misin?” (s.5)

Kitapta yalnızca erkek karakterlerin bir meslek grubuna dâhil olması ve kadın karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulguya rastlanmamış olması kitabın geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısını desteklediğini göstermektedir.

4.11.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Eskiler Alırım!* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta yer alan karakterlerine ev işlerini paylaşma durumuna ilişkin bulguya ulaşılammıştır.

4.11.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Eskiler Alırım!* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 45.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
2 (heyecanlı, sinirli)	-

Tablo 45'e göre *Eskiler Alırım!* adlı kitapta kadın karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulguya yer verilirken erkek karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

'Pınar'ın yüreği heyecanla çarptı. Hiç bu kadar kolay olabileceğini düşünmemiştii. Sevinçle pencereye doğru seslendi: "Anne! Gel... Bir orgum oluyor!" Anne, anneanne ve abla şıppadak bittiler kapıda. Anneanne telleri kopuk udu çekip aldı hışım la yığından.' (s.9)

Karakterlerin kişilik özelliklerinin detaylarına yer verilmemekle birlikte betimlemeler yapılırken geleneksel anlayışın dışına çıkılmadığı gözlemlenmiştir.

4.11.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Eskiler Alırım!* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

4.11.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Eskiler Alırım!* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta yer alan karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarına ilişkin bulguya doğrudan rastlanmamakla birlikte erkek karakterlerin bir meslek grubuna dâhil olması evi geçindirme sorumluluğunu üstlendiği örtük olarak ifade etmektedir.

4.11.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Eskiler Alırım!* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karaktere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadeler rastlanmamıştır.

4.12.Gazete Fısıltıları

Birbirleriyle taban tabana zıt ikiz kardeşler Afi ve Kozi'nin öyküsüdür. Anne ve babaları Kozi'yi çok küçük yaşta kaybederler. Fakat hikâye bu ya Kozi ikizi Afi'yi sürekli ziyaret gelir ve ona gündelik yaşamı içinde karşılaştığı sorunları çözebilmesi için yardım etmeye, fikirler vermeye çalışır. Afi, bir gün arkadaşı Sarp ile gittiği alışveriş merkezinde bir bomba olayıyla karşılaşır. Burada işportada saat satan bir genç yaralanır, o hastaneye kaldırıldığında diğer insanlar gencin tezgâhını tam anlamıyla yağmalarlar. Sarp da Afi ve kendisi için birer saat alır tezgâhtan. Fakat tezgâhın sahibi bu haldeyken o saati almış olmak Afi'nin içine sinmez ve genci bulmaya çalışır. Genci bulmaya çalışırken hastanede komadaki annesinin başında bekleyen bir kızla tanışır Afi. Bu kızın öyküsü oldukça ilginçtir. Afi, kendi sorununu çözmeye çalışırken bir de bu kızın hikâyesini merak eder ve öğrenmeye çalışır. Bütün bunlar olurken Oklit adında değişik bir adamla tanışır Afi. Kendi bahçesinde değişik heykeller yapmaya çalışan bu acayip adam arkadaşı Sarp'ın akrabasıdır da. Afi; ikizi, arkadaşları, saatçi genç, hastanede tanıştığı bu ilginç kız ve Oklit arasında yaşanan olaylarla karasız kaldığı durumları netleştirmeye çalışır.

4.12.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Gazete Fısıltıları* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 46.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekânlar

KADIN		ERKEK	
İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN	İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN
1 (ev)	-	1 (ev)	-

Tablo 46'ya göre *Gazete Fısıltıları* adlı romanda farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin iç mekânlarda betimlemelerine yer verilirken dış mekânda betimlemelerine ilişkin bulguya rastlanmamaktadır.

'Afi' nin kutlamadan dönüşü, şen şakrak gidişine benzememişti. Kaşları gözlerine inmiş, gömleği sıırsıklam, yanakları allı morlu, bitkin gözüküyordu. Dans yorgunluğu mu, hayal kırıklığı mı, yoksa her ikisi mi? Annesi işten az önce dönmüş. Çantasını, ceketini sokak kapısının koluna takmış. Baba geç geleceğini söylüyor, telefonda. Güzel haber!' (s.28)

'Afi koşarak odasına daldı. Kapı ardından pat diye kapandı.' (s.38)

Bu romanda geleneksel anlayışın dışında annenin de çalışmak için dışarıda olduğu gözlemlenmiştir.

4.12.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Gazete Fısıltıları* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 47.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
3 (kuaför, hemşire, kütüphane müdürü)	2 (arkeolog, öğretmen)

Tablo 47'ye göre *Gazete Fısıltıları* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin betimlemelere yer verilmektedir.

'Yemeğini bitirmiş odasına kayarken babasının geldiğini işareti olan kapıdaki anahtar sesini duydu. 'Merhaba gençlik!' çılgılığıyla içeri girdi baba. Afi. Gerisingeri döndü. Babanın ayakkabılığa yerleştirmeye çalıştığı aletlere takıldı gözü. 'Neden geciktim biliyor musunuz? Anneme uğradım, babamdan kalan birkaç parça eşyayı satıyordu. Son anda bunları kurtardım.' 'yangında kurtarılan ilk eşya bu külüstür şeyler miydi?' dedi. 'Evet... İlklerden sayılabilir. Babam arkeologdu. Bu aletler onun gözbebekleri.'" (s.35)

'Bak, kafam karıştı şimdi. Annem kuaför Semra'dan çamur gibi bir maske almış. Canlandırıcı maskeymiş. Güzellik çamuru diyorlar ama içeriğini düşünmek bile istemiyorum şimdi.' (s.42)

'Sivrikapı Hastanesi'ni bebekliğinden beri bilir Afi. Karşı dairede oturan Ferda ablası 2 yıldır o hastanede hemşire.' (s.71)

'Afi bir konu üstünde düşünmek istemezse bir başına kalmamaya özen gösterir. Elektronik eşyalar satan bir dükkânda saatlerini geçirebilir. Ders çalışma bahanesiyle amcasının çalıştığı dershaneye uğrar.' (s.158)

Kadın karakterlerin toplumca kadına uygun görülen meslek gruplarına dâhil olduğu, erkek karakterin ise toplumca aslında kadına daha uygun olduğu düşünülen (öğretmenlik) bir meslek grubuna dâhil olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısını destekler niteliktedir.

4.12.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Gazete Fısıltıları* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetteki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 48.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları

KADIN	ERKEK
1 (yemek pişirmek)	-

Tablo 48'e göre *Gazete Fısıltıları* adlı romanda kadın karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verilirken erkek karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulguya rastlanmamaktadır.

'Eve döndüğünde yine akşamüstü olmuştu. Kapıyı açınca holde Cansu ile burun buruna geldi. Afi kadını görünce çoğunlukla bir 'Merhaba,' der, odasına çekilirdi. Bu kez oyalandı. Çünkü kurtlar kadar açtı, mutfak es geçemezdi. Tencerelerin kapaklarını bir bir açtı, buharları yüzüne çaptı. Yüzü sırsıklam kesilmişti. İçindekileri göremese de kokusundan nelerin piştiğini anlamıştı. Anne öğlen yemeğini kebabçıda yemişti anlaşılan. Akşam yemeğine brokoli haşlaması, maş fasulyesi salatası, karışık sebzeli bulgur pilavı hazırlıyordu.' (s.107)

Ev işlerini yerine getirme sorumluluğunun dışarıda çalışıyor olsa dahi kadın cinsiyetine yüklediği gözlemlenmiştir. Bu durum geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısını destekler niteliktedir.

4.12.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Gazete Fısıltıları* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 49.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
11 (şımarık, rahatlatıcı, şefkatli, masum, alışveriş manyağı, umursamaz, sinsi, korkak, geveze, sakin)	18 (çekingen, pinti, derin, hayalperest, gururlu, sinirli, gözü pek sakar, durgun, kırılgan, pasif, kurnaz, duygusal, sorun çözücü, yumuşak başlı, vicdanlı, koruyucu)

Tablo 49'a göre *Gazete Fısıltıları* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin betimlemelere yer verildiği gözlemlenmektedir.

“‘Peri masalından mı düştün?’” diyecekken kızın saçına takılı yeşil çekirgeyi gördü. Çekirgeyi avuçladığı gibi kahramanca yere çalışı ne komikti! Kızı korkutucu bir böcektan kurtardığını düşünerek okkalı bir teşekkür beklemesi hele. Afi’nin yüzüne kızın pembe beyaz yanaklarından yayılan mora çalan öfke buharları çarpmıştı. Çekingen olduğı için sesini çıkaramamış ama yakıcı bakışları duygularını iletmişti.’ (s.33)

‘Bu sabah anne babanın arası limoni. Baba kravatını bağlamayı oldum olası beceremiyor. Anneden yardım istemeyi gururuna yediremiyor.’ (s.47)

‘Sarp’ın gözü yüksekte. 10 yıl sonrasına hazırlanıyor. Mars’ a insanlı yolculuğa çıkacak uzay aracına binebilmeyi hayaline sokmuş. Yeni bir gezegende kurulacak insan kolonisine seve seve katılabilirmiş. Keşif ve macera düşkünlüğü bir yana, gözü pekliği ailede sıkça sorun yaratıyormuş. Babasından işittiğı azarların haddi hesabı yokmuş.’ (s.57)

Kadın ve erkek karakterlerin kişilik özellikleri betimlenirken geleneksel anlayışın dışına çıkılmadan yapıldığı, kadın karakterlerin ürkek, savunmasız, merhametli gibi kişilik özellikleriyle betimlendiğı, erkek karakterlerin ise gururlu, meraklı, heyecanlı gibi kişilik özellikleriyle betimlendiğı gözlemlenmiştir.

4.12.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Gazete Fısıltıları* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 50.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimi

KADIN	ERKEK
-	2 (yerine koyma, bisiklet)

Tablo 50'ye göre *Gazete Fısıltıları* adlı romanda erkek karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine yer verilirken kadın karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulguya rastlanmamaktadır.

‘Afi kimseye baştan sona edindiği bir bilgiyi anlatamasa da halinden hoşnut. Sarp’ ı dinlerken kendinden geçiyor. Anlattıklarının birbiriyle bağlantısı ve mantıksal kurgusu o kadar güçlü ki hayran olmamak elde değil! Afi o anlarda kendini onun yerine koyma oyunu oynayarak mutlu oluyor.’ (s.50)

‘Sarp amcasıyla düşe kalka hazırloçluktan üreticiliğe bile kaydı. Şu günlerde eski bisikletini bir gezi taşına çevirmeye heves etmiş.’ (s.55)

Kitapta yer alan erkek karakterlerin oyun ve oyuncak seçimleri toplumsal cinsiyet bağlamında düşünüldüğünde belirgin bir ayırımdan söz edilememektedir.

4.12.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Gazete Fısıltıları* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 51.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Evi Geçindirme Sorumlulukları

KADIN	ERKEK
-	1

Tablo 51'e göre *Gazete Fısıltıları* adlı romanda erkek karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarına ilişkin bulgulara yer verilirken kadın karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarına ilişkin bulguya rastlanmamaktadır.

'Geceleri uyumayı unutmuş bir adam amca. Takma adı Oklit. "30 yıllık uykularımı satıp evimi geçindirdim. Gündüzleri ise uyumayı hiç beceremedim. ..."' (s.51)

Evi geçindirme sorumluluğunun geleneksel anlayışın izinde, erkek karakterlere verildiği gözlemlenmiştir.

4.12.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Gazete Fısıltıları* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterler yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta yer alan karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadeler yer verilmemektedir.

4.13. Gemici Dedem

Ali, anne ve babası ile birlikte yaşayan bir çocuktur. Karlı bir günde yaşadıkları mahalleye kırmızı- yeşil ekoseli atkı takan, kırmızı burunlu bir adam gelir. Bu adam Ali'lerin evini de ziyaret eder. Fakat Ali'nin babası, adamı Ali'nin görmesini istememektedir. Bu durum Ali' de bir merak uyandırır ve adamın kim olduğunun peşine düşer. Birlikte sohbet ederlerken Ali, bu eski gemicinin çok bilgili ve zeki bir adam olduğunu düşünür. Gemici adam, Ali'nin bir türlü başarılı olamadığı resim dersine farklı bir bakış açısı oluşturmakla adım atar Ali'nin hayatına. Bu olaydan sonra Ali'nin hayatı değişir. Her şeye farklı bir gözle bakmaya başlar. Bir taraftan da hala bu adamın kim olduğun bulmanın peşine düşer. Oldukça çabaladıktan sonra Ali, bu adamın kendi dedesi olduğunu, gemicinin yaptığı seçimlerden dolayı yıllar önce Ali'nin babasıyla arasının bozulduğunu ve uzun yıllardır görüşmediklerini öğrenir. Ali, babası ve dedesinin arasını düzeltmeye, onları tekrar bir araya getirmeye çalışır. Sonunda da gemiciliğe ve gemilere düşkün bu adam için evlerinin bahçesine gemi şeklinde bir ev yaptırarak gemici adamı yani Ali'nin dedesini de yanlarına alarak birlikte yaşamaya başlarlar.

4.13.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Gemici Dedem* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

‘ Bu sabah kentimize çat kapı bir konuk geldi. Soğuk, beyaz ve tafracıydı. Uçuşa uçuşa gidiyor, önüne çıkana dokunuyor, beyaza buluyordu. Kendi renginden başkasına katlanamayacak kadar kıskanç mıydı ne? Renkli bulduğun, beyaz örtüsünün altına gizleniyor, görünmez hale sokuyordu.’ (s.7)

Bu romanda kadın ve erkek karakterler birlikte, aynı mekânlarda betimlenmektedir.

4.13.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Gemici Dedem* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 52.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
1 (öğretmen)	5 (muhabbeci, gemici, polis, çiftçi, denizci)

Tablo 52’ye göre *Gemici Dedem* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin betimlemelere yer verildiği gözlemlenmektedir.

‘Toptan eşya fiyatlarını nereden mi biliyorum? Babamdan tabii. Babam muhabbeci de. Fiyat dalgalanmalarından ilk onun haberi olur ve hemen önlemini alır.’ (s.11)

‘Evin içi küçük bir gemiyi andırıyordu. Kapının hemen yanına bir gemici feneri asılmıştı. Duvardaki gemi dümeni de yıpranmış hınzır hınzır beni inceliyordu. Yaşlı adam sobanın hava deliklerini açtı. Soba gürlledi. “Birazdan sıcacık olur burası.” “Eviniz küçük bir gemi.” “Gemcinin evi gemi gibi olur elbet.”’ (s.18)

‘Konuşurken bir gözüm ondaysa öteki gözüm arkadaşlarım ve öğretmenimdeydi. Öğretmen – resimlemeden kadın olduğunu anlıyoruz.-, dedemi hayran olduğu bir şarkıcıyı dinler gibi coşkuyla dinliyordu.’ (s.73)

Kadın ve erkek karakterlerin toplumca bu cinsiyetlere uygun meslek gruplarında betimlendiği gözlemlenmiştir. Bu durum geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısını destekler niteliktedir.

4.13.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Gemici Dedem* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 53.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları

KADIN	ERKEK
-	2 (alışveriş yapmak, yemek yapmak)

Tablo 53'e göre *Gemici Dedem* adlı romanda erkek karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verilirken kadın karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

'Okuldan babam aldı beni. Beraber 'tuzaklarla dolu' süpermarkete gitti. Paramızı kapmak için kurulmuş 'tuzaklara' yakalanmayı enayilik sanan babamı görmeliydiniz. Alışveriş sepetini kılı kırk yarararak doldurduğuna içimden kahkahalarla güldüm.' (s.8)

Kadın karakterlerin ev işlerini yerine getirdiğine ilişkin bulguya rastlanmayan bu kitapta, ev işlerini erkek karakterlerin yerine getirdiği gözlemlenmektedir. Bu durum, toplumsal cinsiyet bağlamı göz önüne alındığında yeni ve farklı bir bakış açısı geliştirilmeye çalışıldığını göstermektedir.

4.13.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Gemici Dedem* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 54.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
-	18 (dik başlı, asi, otoriter, atılgan, sinirli)

Tablo 54’e göre *Gemici Dedem* adlı romanda erkek karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulgulara yer verilirken kadın karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

‘Babam yaratıcı bir insan değil. Nereden mi biliyorum? Yaratıcı olsaydı beni başından savmak için hep aynı sözleri kullanır mıydı?’ (s.11)

‘Ben içeri gittim. Ama kulağım kapıdaydı. Babamla yaşlı adam kapının önünde boğuşur gibi konuştular. Ne konuştuklarını bilmiyorum. Ama babamın çok sinirlendiğini adam gittikten sonra üst üste içtiği sigarlardan anladım.’ (s.13-14)

“‘Gemideki göreviniz neydi?’ ‘Kaptandım.’ ‘Aaa! Uzun yol kaptanı. Bizim bir komşumuz var. Halise Teyze’nin kocası... O da kaptan. İki-üç ayda bir geliyor eve. Oğlu babasını çok özleyiyor. Gelince hiç yanında ayrılmıyor. Gidecek diye ödü kopuyor. Sizin de çocuklarınız var mıydı?’ ‘Vardı ya... Başımda kavak yelleri esiyordu benim. İyi bir baba olamadım, yavrum. Denizde uzun süre kalan, boyun eğmemeyi mi öğreniyor, nedir?’” (s.30)

Bu kitapta yer alan karakterlerin kişilik özellikleri betimlenirken geleneksel anlayışın dışına çıkılmamıştır. Geleneksel anlayışa uygun olarak erkek karakterle genellikle dik başlı ve otoriter, kadın karakterler ise daha pasif ve yardıma, korunmaya muhtaç betimlenmiştir.

4.13.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Gemici Dedem* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak, bu romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimleriyle ilgili bulguya rastlanmamıştır.

4.13.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Gemici Dedem* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak, bu romanda farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumlulukları ile ilgili doğrudan bir bulguya rastlanmamakla birlikte kadın ve erkek karakterlerin birer meslek grubuna dâhil olması evi geçindirme sorumluluklarını ortalaya üstlendiklerini göstermektedir.

4.13.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Gemici Dedem* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 55.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler

KADIN	ERKEK
-	1

Tablo 55’e göre *Gemici Dedem* adlı romanda erkek karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadeler yer verilirken kadın karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadeler yer verilmediği gözlemlenmektedir.

‘Ne zaman bir şey istesem, “Ağzından hep para sözü çıkıyor,” der. “Ben para babası mıyım? İçinde para olmayan şeyler yok mu?”’ (s.10)

Erkeğin evin para kaynağı olarak görüldüğünü destekleyen bu ifadenin geleneksel cinsiyetçi yaklaşımla örtüştüğü görülmektedir.

4.14.Gökkuşağı Yazı

Bütün vaktini otizimli kardeşine bakmakla geçiren Melisa’ nın hayatı oldukça eğlenceli ve hareketli bir hal almaktadır. Melisa, otizimli kardeşinin bakımını üstlenmekle birlikte görme engelli arkadaşı Fidan’ la vakit geçirmeyi, ona kitap okumayı çok sevmektedir. Ancak Fidan’ ın Melisa’ ya karşı duyguları, Melisa’nınkilere pek benzememektedir. Romanda büyük anne ve büyükbabasıyla vakit geçirirken, büyükbabasının eski bir dostu olan Fil Bubik ile tanışır Melisa. Yeni tanıştığı kaykaycı çocuk Barış, görme engelli arkadaşı Fidan, kardeşi Göksu ile olan maceralarını yanında büyüklerin karmaşık dünyasını ve Barış’ın hikâyesinin gizemini çözmekle uğraşırken eğlence dolu maceralar da yaşamaktadır.

4.14.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde, *Gökkuşağı Yazı* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 56.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekânlar

KADIN		ERKEK	
İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN	İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN
6 (ev)	2 (iş yeri, alışveriş merkezi)	3 (ev)	1 (iş yeri)

Tablo 56’ya göre *Gökkuşağı Yazı* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin hem iç hem de dış mekânda betimlemelerine yer verildiği gözlemlenmektedir.

‘Annem dün evde çalıştı. Bugün iş yerine gitti. Bir gün iş, bir gün ev. Parmaklarım gün hesabına iyice alıştı artık.’ (s.12)

‘Yağmurun çiselediği sabah, anneannem elinde çay tepsisiyle girdi salona.’ (s.68)

‘Babamsa, kardeşim yüzünden katlanamadığı kahvaltımızdan, kaçarcasına kalkmıyor.’ (s.81)

‘Dedemin mutfaktan çayları alıp geldiğini, benimkini yanımdaki sehpaye bıraktığını, terliklerini süriye süriye koltuğuna doğru yürüdüğünü, tıkırtılarından anladım.’ (s.94)

‘Yasemin filminde, deniz manzaralı balkona yaslanarak şarkı söyleyen şımarık artistin gülüşünün teyzemde ne işi var! Dudak büküp “I-ıh,” deyişimden hoşlanmadı. Bir süre sonra da sorup durmaktan vazgeçti zaten. Bu sabah erken saatlerden beri mutfakta.’ (s.140)

‘Bülent Ağbi, Barış’ a babasından yakın. Abbas Amca işinden başını kaldıramadığından, Barış’la asıl ilgilenen Bülent Ağbi. Barış, onun muayenehanesine her gün uğruyor.’ (s.157)

Diğer kitaplardan istisna olarak bu kitapta kadın karakterler çalışırken, bir işe sahip olarak betimlenmiştir. Dolayısıyla kadın karakterlerin hem iç hem de dış mekânda betimlemelerine yer verilmiştir. Erkek karakterler ise geleneksel anlayışın dışına çıkılmadan iş için dışarıda olması gerektiği için dışarıda betimlenirken bir taraftan da artık işi olmayan, emekli olmuş erkeklerin, evde betimlendiği görülmektedir.

4.14.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde, *Gökkuşığı Yazı* adlı romanda yer alana farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 57.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
9 (hemşire, çevirmen, temizlikçi, sekreter, öğretmen)	6 (doktor, öğretmen, yönetici)

Tablo 57’ye göre *Gökkuşığı Yazı* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verildiği gözlemlenmiştir.

‘Annem çeviri bürosunda haftada üç gün çalışmasa, işim bitik.’ (s.12)

‘Alt kata, anneannemlere ineceğiz birazdan. Göksu, teyzemle kuaföre gidecek. Okçu Kız Melinda rolüne bürünmekten vazgeçmiş. Düz saçlarını beline kadar uzatmayı başaramadı çünkü. Saç uçları, kemirilmekten tırtık tırtık. Kuaför Nevin onu öykündüğü başka bir karaktere uyduracak artık.’ (s.22)

‘Babamı bu halde gören, mutfaktan çıkmaz sanır. Oysa tarhana çorbasını karıştırdığını bile görmedim. Tabağındaki yemeğin lezzetini eleştirmede, baharatla değiştirmeye bile kalkmaz. Şirket yöneticiliği, üstüne uymayan bir elbise gibi duruyor.’ (s.46)

‘Karşı koltuğa geçtim. İki kolumu göğsüme doladım. Masal dinleme pozu aldım. Dedemin eski hikayelerine bayılırım. “Çalıştığım fabrikada hayvanat bahçelerine yem veriyordu.”’ (s.50)

‘Annem benimle arasında bir karış uzaklık bırakmış. Ne de olsa, yüksek lisansını iki yıl geç bitirmesine neden olmuşum; ben doğunca tezini hazırlayamamış. Dolayısıyla çalışma hayatına iki yıl geç başlamış.’ (s.110)

Bu kitapta yine geleneksel anlayışın dışına çıkarak okuyan, hatta akademik kariyere yönelen bir taraftan da işi olan mimarlığı yapan kadın karaktere yer verilmiştir. Yazarın diğer kitapları göz önüne alındığında kitaplarında yer verdiği karakterler açısından önemli ve ayrı bir yeri olduğu gözlemlenmiştir. Bu noktada geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısını dışına çıkılmaya çalışıldığı söylenebilir. Erkek karakterlerin ise güç gerektiren işlerin yanı sıra üst düzey denilebilecek mesleklerle betimlendiği gözlemlenmiştir. Bu durum da geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısını desteklemektedir.

4.14.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde, *Gökkuşaklı Yazı* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 58.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları

KADIN	ERKEK
6 (yemek pişirmek, temizlik yapmak, çocuk bakmak)	1 (yemek pişirmek)

Tablo 58’e göre *Gökkuşaklı Yazı* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına yer verildiği gözlemlenmektedir.

‘Evden çıktığımda, dedem alışveriş çantalarını kapının önüne yeni bırakmıştı.’ (s.32)

‘Anne her sabah kahvaltıya, yeni keşfettiği peynirlerden koyuyor. Domatesli hellim kızartması hazırladı bu sabah. Bayıldım.’ (s.81)

‘Eve dönerken kendimi yorgun hissediyordum. Doğruca anneannemin kapısını çaldım. Öğlene mantı hazırlığına kalkıştığını biliyordum.’ (s.150)

Bu kitapta geleneksel anlayışa uygun olarak ev işlerinin kadın karakterlerin sorumluluğunda olduğu gözlemlenmektedir. Bununla birlikte artık çalıştığı işte emekli olmuş erkek karakterlerin de ev işlerini yerine getirdiği görülmektedir.

4.14.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde, *Gökkuşaklı Yazı* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 59.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
38 (çılgın, sinirli, neşeli utangaç, geveze, inatçı, sıkılgan, hiperaktif, yardımsever, merhametli)	17 (sinirli, otoriter, koruyucu, yardımsever, ilgili, şefkatli)

Tablo 59’a göre *Gökkuşaklı Yazı* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulgulara yer verildiği gözlemlenmektedir.

‘Delişmen kardeşimi izlemek, yapabileceklerini, söyleyebileceklerini kestirmek, taklit yeteneğimi kamçılardı.’ (s.124)

‘Utangacım ben. Uluorta dans edemem. Onlarca göz, ayak parmaklarıma, yüzüme yapışırsa kımıldayamam. Eteğimin ucunu kurtardım elinden. Tuvalete koştum.’ (s.138)

“Bana kalırsa güven kaybını babasıyla yaşarken edinmiş,” dedi teyzem. “Benim de aklımdan o geçti. Çocuklar korunaklı hayat ister. Yüce bir amacı olsa bile, babanın hayatı, belirsiz bir çizgide akıyor.” “Çevrelerini her türde insan sarmış... Hapçısı da, hırsız, darpcısı da yakınlarında geziniyor. Abbas Bey kapısını herkese açık tutmuş... Gece vakti kapıyı kimin çalacağı belirsiz...” “Adaletli davranarak suça eğilimi azaltacağına inanmış olmalı,” dedi annem. “Hangimiz onun gibi yaşayabiliriz? Gönlü geniş bir insan, girişimci de... Bu kadar akıllı biri, çevresinin oğlu için taşıdığı riskleri nasıl düşünmüyor? Teyzem durgunlaşmıştı. Bir işi yapacakmış da, unutmuş gibi dalıp gitti.” (s.173)

‘Abbas Bey sağlam, kararlı, ne istediğini bile bir adam olsa da, oğlunun ruhu karmakarışık...’ (s.182)

Karakterlerin geleneksel anlayışa uygun olarak betimlendiği gözlemlenmektedir. Kadın karakterler daha edilgen ve utangaç bununla birlikte çılgın ve hareketli betimlenirken; erkek karakterler yine otorite sahibi ve kararlı olarak betimlenirken bir taraftan da güven verici olma rolünden uzaklaştırılıp güven kaybına uğramış ruh haliyle betimlenmektedir.

4.14.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Gökkuşağı Yazı* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 60.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimi

KADIN	ERKEK
7 (resim yapma, dans etme, tombala oynama, uçurtma)	5 (robot, araba, tombala, futbol oynama)

Tablo 60’a göre *Gökkuşağı Yazı* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulgulara yer verildiği gözlemlenmektedir.

‘Oysa Göksu, bir elbisem lekelenirse de çürüğe çıksa diye dört gözle bekler. Lekenin üstüne resim çizmeye bayılır. Delikleri düğmelerle, yapıştırma süslerle, mercimek, nohut taneleriyle, kuru çiçeklerle kapatır.’ (s.16)

‘Dayım günlerdir eski mahalle takımından bir arkadaşının peşinde. Eski dediği, on yıl öncesi. Dayım o yıllarda lise okumuş. Arkadaşı kaleciymiş, o santrafor. Takım kaptanı dayım, bir turnuvada kazandıkları bronz kupayı kucaklamış, başarının sarhoşluğuyla eve götürmüş.’ (s.30)

‘Yine iş başa düştü. Dansına yeni kahramanlar eklersem, onu oyunun bir parçası olarak servis arabasına bindirebilirdim. Babamın “dedektif şapkası” diye alaya aldığımız şapkası aklıma geldi. Palto askılığının üst gözünde pinekliyormuş.’ (s.35)

‘Tombalada en şanslımız dedem oldu. Armağan çikolataların tümü ona gitti. Hem de en sevdiklerinden; yüzde yetmiş kakaolulardan... İkinci şans avcımız, Barış’tı. Mini arabaları o kazandı.’ (s.169)

‘Bülent Ağbi’yle Barış, tamirci kılıklı bir robot kurup çalıştırmaya koyuldular sonra.’ (s.170)

‘Uçurtmamın kuyruğuna yapraklar, çiçekler ilaştırdım. Benimkisi gökte salınırken, bakalım kimleri kışkandıracak?’ (s.213)

Bu kitapta oyun ve oyuncak seçimi düşünüldüğünde yazarın genel algısı karşımıza çıkmaktadır. Bazı istisnalar dışında yazar bu kitabında da pek çok kitabında olduğu gibi kadın ve erkek karakterleri birlikte, aynı oyun ve oyuncaklarla oynarken betimlemektedir. Bu durum, geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısının karşısında durulmaya çalışıldığını göstermektedir.

4.14.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde, *Gökkuşakı Yazı* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarına ilişkin doğrudan bir bulguya rastlanmamakla birlikte her iki cinsiyetin birer meslek grubuna dâhil olması evi geçindirme sorumluluklarını birlikte üstlendiklerini göstermektedir.

4.14.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde, *Gökkuşakı Yazı* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu romanda, karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadelere yer verilmemiştir.

4.15.Gökte Biri Var

Bir sabah mahalle maçından dönen çocuklar, mahallenin ora yerinde iki yana gerilmiş ipler ve bu iplerin üzerinde duran bir adamla karşılaşır. Bu adam, bulunduğu yer nedeniyle her şeyi ve her yeri görür. Mahallelinin oldukça ilgisini çeken bu adamın herkesten farklı bir düşünme ve yaşama stili vardır. Bu farklı adamın ilginç hikâyesi ve olaylara bakış açısı herkesin ilgisini çekmektedir. Mahalleye gelişiyse herkeste merak uyandıran bu adam mahalleliyle ilginç olaylar yaşamaktadır.

4.15.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Gökte Biri Var* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 61.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekânlar

KADIN		ERKEK	
İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN	İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN
1 (ev)	1(pazara gitme)	-	1 (kahveye gitme)

Tablo 61’e göre *Gökte Biri Var* adlı romanda kadın karakterler hem iç hem de dış mekânda betimlenirken erkek karakterlerin yalnızca dış mekânda betimlendiği gözlemlenmiştir.

‘Sabah mutfakta gizlice süslü kurabiye yapmaya kalkışınca, anneannem enseledi beni. “Keşke öğretmen olsaydım. Battı çıktı mutfak.”’ (s.34)

‘Teldeki adam nirengi noktası olmuştu. Mahalledeki buluşmalar, otobüs durağından telin altına kaymıştı. Okula giden çocuklar, pazara giden kadınlar, kahveye giden emekliler, seyyar satıcılar burada toplaşıyordu.’ (s.65)

Kadın karakterler yine geleneksel anlayışa uygun olarak evde hatta mutfakta betimlenirken erkek karakterlerin çalışmıyor olsa da dışarıda betimlendiği gözlemlenmektedir.

4.15.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Gökte Biri Var* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 62.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
2 (emekli öğretmen)	9 (fabrika işçisi, müdür, asker, yoğurtçu, bakkal, öğretmen)

Tablo 62'ye göre *Gökte Biri Var* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verildiği gözlemlenmektedir.

‘Tel ansızın titreşti, adamın çınlayan kahkahası binaların duvarlarında yankılandı. Kollarının başının altında kenetlemiş, gözlerini kapatmıştı. Yüzünde mutluluk esintisi vardı. ‘Bu sabaha kadar gazoz fabrikasında müdürdüm. Şimdi ise özgür bir adamım ben.’ (s.17-18)

‘Annem gözlerini kısmış, başının üstünde çok büyük bir ağırlık taşıyor pozunu takınmıştı. ‘Ammma uzattın. Değişik bir kız tanıyacaksın, fena mı? Ablasıyla arasında çok yaş farkı varmış. Babası fabrikada çalışıyor. Annesi yeni emekli olmuş. İki kardeş evde kendi başlarına kalmışlar. Televizyon karşısında büyümüş çocuk.’ (s.33)

‘Öğretmen Fikri Amca koltuğunun altına iki ekmek sıkıştırmış, evine dönüyordu. Mahallede ne dolaplar döndüğünü bilmezse içi rahat etmeyenlerden.’ (s.52)

‘Teldeki adam, mahallenin yaşamına küçük sevinçler getirmişti. Emekli banka müdürü Sadi Amca akşamüstleri balkonuna çıkıyor, yarım saat akordeon çalıyordu.’ (s.77)

Kadın karakterlerin hangi meslek gruplarına dâhil olduklarına dair çok fazla bulguya rastlanmamakla birlikte elde edilen bulguların geleneksel anlayışın dışına çıkmadan, toplumun kadına ve erkeğe uygun gördüğü meslek seçimlerine yer verildiği gözlemlenmektedir. Bununla birlikte genel toplumsal yargılarda kadına daha uygun görülen öğretmenlik mesleğini yerine getiren erkek karaktere yer verildiği gözlemlenmiştir.

4.15.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Gökte Biri Var* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 63.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları

KADIN	ERKEK
8 (yemek pişirme, çamaşır asma, temizlik yapma)	2 (yemek pişirme, alışveriş yapma)

Tablo 63'e göre *Gökte Biri Var* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

'Anneannem mutfağımıza elini dokundurmasa içi rahat etmez. Mutfakta yapılacak çok iş bulur. Pencere önündeki küçük saksılara mevsimlik çiçekler eker, menekşelerin kurumuş yapraklarını keser, topraklarını değiştirir. Duvarlara çaydanlık, şeftali, kahve değirmeni resimli küçük tablolar asar. Sulu tencere yemekleri yapar. Kokusu buram buram yayılır mahalleye. Açıkgoz komşular yemek kokusundan anneannemin gelişini sezer, kapımızı çalar. Not defterine kokunun formülünü yazmadan gideni görmedim.' (s.9-10)

'Balkondan uçan çamaşırlarını arayanlara yol gösteren de ondan başkası değildi. 'Pembe mayo fıstık ağacına takımlı! Yeşil masa örtüsü gülün dibine düşmüş! O pantolonu yeniden yıkamalısınız bayan! Kediler oturdu üstüne.' (s.83)

'Şirkette geç saatlere kadar fazla mesaiye kalan babam bile işlerini askıya almıştı. Saat altı oldu mu işten çıkıyor, eli kolu dolu eve geliyordu. Elinin tadını karıştırdığı, kendine özgü yemekler icat etmişti. İçerdayken mutfağın kapısını kilitliyor, ancak bir saat sonra açıyor, bizi davet ediyordu. Üç çeşit yemek, salata, dumanı üstünde çorbaya... 'Yaşam bu işte...' diyordu, her yemek sonrasında. 'Daha önce yaşamıyor, zamanı geçiriyordum.' Benim için de eğlenceli olmuştu bu değişim. Babamın yüz hatlarını, huyunu, meraklarını anca tanımaya başlamıştım. Kaşının üstünde dikiş izi varmış. Küçükken incir ağacından düşmüş. Konuşurken arada ısıklık sesi çıkarıyor. Ön dişleri kaplamamış. Aralardan hava giriyormuş. Salatada fesleğene bayılmış. Kırmızı pul biberi sevmezmiş. Çocukluğunda pul koleksiyonu yapmış. En iyi patates soyarken dinlenirmiş.' (s.84-85)

Ev işlerini yerine getirme sorumluluğu genel olarak kadına verilmiş olsa da erkek karakterlerin de ev işlerini yerine getirmekte olduğu, ancak bunu sürekli olarak değil de bir hobi gibi arada bir kötü ruh halinden uzaklaşmak amacıyla yaptığı gözlemlenmektedir.

4.15.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Gökte Biri Var* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 64.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
20 (utangaç, sinirli, neşeli, yardımsever, heyecanlı, meraklı)	5 (atılgan, otoriter, sorun çözücü, korumacı)

Tablo 64'e göre *Gökte Biri Var* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin kişilik özelliklerine yer verildiği görülmektedir.

'Muratların kapısından girerken, bizim sınıfın en patavatsız kızı, Dörtgöz Candan yapıştı koluma.' (s.28)

'Öf, anne! Bu kocaman kentte kendine doğru dürüst arkadaş edinememiş, utangaç bir kız buldun yine, değil mi? Yufka yüreğin kabardı, 'Kızım her gün size gelir birlikte oynarsınız,' dedin. Saklama. Annem, laleli elbisesi buruşmasın diye eteklerini tuttu, koltuğa çöktü. 'Ne var? Hata mı yaptım?' 'Anne, artık öğrensen iyi olur. Kızın çocuk baksıcı değil.' 'Ne olmuş yani? Yardı etsen en kaybedersin? Mahallede tek arkadaşı bile yokmuş. Bir-iki kez çocuk parkına gitmiş, kimse yüz vermemiş. Çıtı pıtı, şirin bir kız. Çekingen. Hep annesinin eteğinin arkasında duruyor.' (s.32-33)

'Teldeki adam taban tabana zıttı babamla. Günün her saatinde aşırı sabırlı ve güler yüzlüydü. Babam sabahları öfkeli kalkar. Her söze bozulur, küfreder, söylenir. Öğlene doğru normalleşir, akşam bal gibi olur.' (s.61)

'Rahatsız, ipince telin üstünde düşmeden kalmayı becerdiği yetmiyor, her fırsatta mahallelinin bir sorununu çözmeye can atıyordu. Kadınların yün çilelerini kollarının arasında gıkını çıkarmadan tutmasına bayılıyordum. Babam olsa ne huysuzluk ederdi! 'Çilesi kaç? Göz nurun kaç?' gibi sorular sormasa, kar zarar hesabı yapmasa rahat edemezdi.' (s.64)

Bu kitapta da kadın ve erkek karakterler geleneksel anlayışın dışına çıkılmadan betimlenmiştir. Kadın karakterlerin utangaç, patavatsız, edilgen; erkek karakterlerin ise becerikli, sorun çözücü, sabırlı özelliklerle betimlendiği gözlemlenmiştir.

4.15.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Gökte Biri Var* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 65.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimi

KADIN	ERKEK
4 (paten, kukla, top, seksek)	1 (korkuluk)

Tablo 65'e göre *Gökte Biri Var* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulgulara yer verildiği gözlemlenmektedir.

'Bir gün, Didem'le Ebru evden kumaşları, düğmeleri, yün parçaların toplayıp gelmişler. Telin altında oturmuş, adamlarla konuşa tartışa, uzun tüylü bir karga ile yaşlı adam kuklası yapmayı becermişler nasılsa. Murat'la ben de imrendik, kömürlükten tavan süpürgesini kapıp geldik. Fırçasına çiçekler, fiyonklar takıştırdık, sopasına anneannemin eski elbisesini giydirdik, oldu size bir korkuluk. Sonra dördümüz kafa kafaya verdik, oracıkta 'korkuluk tiyatro'sunu kurduk.' (s.66)

'Ördüğü duvar yıkılmış bir ustadan ne farkım vardı mı şimdi? Direğin dibine oturdum, kara kara düşünmeye başladım. O sırada Sibel patenlerini takmış, vınlayarak geçti önümden. Saçlarını iki yana örmüştü.' (s.86)

Yazarın diğer kitaplarında olduğu gibi bu kitapta da kadın ve erkek karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinde cinsiyete göre bir ayrıma rastlanmamıştır. Kadın ve erkek karakterlerin birlikte, aynı oyun ve oyuncaklarla oynadığı gözlemlenmiştir.

4.15.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Gökte Biri Var* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarına ilişkin bulguya rastlanmamıştır. Bununla birlikte erkek karakterlerin bir işte çalışırken betimlenmesinin sayıca çok olması evi geçindirme sorumluluğunun erkek karakterlerin üzerinde olduğunu göstermektedir.

4.15.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Gökte Biri Var* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadelere rastlanmamıştır.

4.16.Horoz Adam ve Korsan

Doğu'nun bir köyünde yağmurlu bir günde dünyaya geldiği için annesinin yağmur adı verdiği küçük erkek çocuğu, doğuştan işitme engellidir. Çevresindekilerin hastalıklı olarak gördükleri ve uzan durmaya çalıştıkları Yağmur' un bakımın ablası üstlenir. Zamanının büyük çoğunluğunu ablasıyla geçiren küçük Yağmur, ablasının desteğiyle duyamıyor olmanın eksikliğini hiç hissetmez. Çünkü ablası onun her anlatmak istediğini sözcüklere ihtiyaç duymadan anlamaktadır. Maddi zorluklar sebebiyle İstanbul'a taşınmaları, Yağmur'un hayatının dönüm noktası olur. Yağmur'un anne ve babası geçimlerini sağlayabilmek için bir apartmanın bakımını üstlenirler. Taşındıkları yeni yerde de insanların Yağmur'a bakış açısı değişmez, orada da ötelenir. Yağmur, evde kendi kendine vakit geçirirken mahalle delikanlılarının kötü işlerini bulaşır. Polis takibinde yakalanmasını istemedikleri paketler Yağmur'a emanet edilir. Yağmur'un bu durumu bir yandan da apartmanda yaşayan bir sanatçının ilgisini çeker. Annesinin temizliğe gittiği evdeki bu ilginç adam Yağmur'un seslere verdiği tepkiden çok az da olsa duyduğunu fark eder. Birlikte boyamalar yaparlar, radyo dinlerler. Adam Yağmur'un annesine rahatsızlığının tedavi edilebileceğini söyler fakat ailenin maddi durumu buna izin vermemektedir. Yağmur, günlerden bir gün bu ilginç adamın geçirdiği rahatsızlıkla birlikte azıcık da olsa duyabilmenin verdiği mutluluğu da kaybeder.

4.16.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Horoz Adam ve Korsan* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendiği mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak *Horoz Adam ve Korsan* adlı romanda yer alan mekân betimlemelerinde kadın ver erkek karakterler bir arada bulunduğu cinsiyetlere göre belirgin bir ayırımdan söz edilmemektedir. Bu romanda, köyden kente göçmüş bir ailenin geçinmek amacıyla bir apartmanın kapıcılığını yapması konu alınmaktadır. Romanın tamamı da bu binada geçmektedir.

4.16.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Horoz Adam ve Korsan* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 66.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
1 (temizlikçi)	3 (kapıcı, sanatçı, seyyar satıcı)

Tablo 66'ya göre *Horoz Adam ve Korsan* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

‘On yıl sonra çocukluğumun birkaç yılını geçirdiğim, babamın kapıcılık ettiği apartmana düştü yolum. Babamın sigorta işi için.’ (s.11)

‘Babam yedi köyün seyyar satıcısıydı. El arabasına doldurduğu elbiseleri köy köy dolaşır, satardı. Köy yollarına arabanın tekerleri kaç gün dayanır? Üç-beş gün, bilemedin altı gün.’ (s.30)

‘Oturduğumuz evin ön tarafında. Caddeye doğru uzanan yüksek katlı binalar vardı. İşçi evleriymiş. Bizim arka mahallenin kadınları, adamları o evlere çalışmaya giderlermiş. Annem kapı önü sohbetlerinde öğrendi. Bir-iki dairenin temizlik işini kapıverdi kaşla göz arasında.’ (s.35)

Bu kitapta geleneksel anlayışa uygun olarak kadın karakterlerin çalışıyor olsa bile toplumca kadın işi olarak görülen işlerde çalışırken, erkek karakterlerin ise genellikle güç gerektiren işlerde çalışırken betimlendiği gözlemlenmiştir.

4.16.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Horoz Adam ve Korsan* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 67.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları

KADIN	ERKEK
5 (yemek pişirmek, temizlik yapmak)	3 (yemek pişirmeye yardım etme, temizlik yapmak)

Tablo 67'ye göre *Horoz Adam ve Korsan* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin ev işlerin yerine getirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

‘Kapı arkasındaki çalı süpürgesi benzerim benim. Saatler geçer, hiç kıpırdamadan, sessiz durur oracıkta. Annem ya da ablam eline alana kadardır kıpırtısızlığı.’ (s.18)

‘Yemek yapışını göre göre öğrendim ya, soğan kavurma işini üstüme yıktı ablacığım. Hamurdan kedi, köpek, kuş, adam, kadın, ev yaptırdı; ağaç, çaydanlık, yıldız, aydede yaptırdı. Evi süpürürken ıslak bir bezi elime verir, “ Bu küçük odayı sen sil,” derdi. İyi mi silerdim, yarı da mı bırakırdım, anımsamıyorum, ama o her yaptığı işi kusursuz bulurdu. En küçük ödülü yanağıma konan bir nemli öpücüktü.’ (s.26)

‘Annem apar topar mutfığa tıktı beni. Acelesi var. Yemek yapacak. Patatesin kabuğunu bana soydurur, maydanoz yapraklarını bana kopartır. Kızıyorum, seviyorum. Yemek yapmak oyun benim için. Büyüyünce aşçı olur mu benden?’ (s.67)

Geleneksel anlayışın ışığında ev işlerini kadın karakterlerin yaptığı gözlemlenmektedir. Bununla birlikte geleneksel anlayışın dışında ev işlerini yerine getiren erkek karakterlere de yer verildiği gözlemlenmiştir.

4.16.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Horoz Adam ve Korsan* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere uygun görülen kişilik/karakter özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 68.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
9 (içine kapanık, merhametli, sevgi verici, korumacı)	16 (enerjik, meraklı, heyecanlı, güven verici, otoriter)

Tablo 68'e göre *Horoz Adam ve Korsan* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

'Enerjikmişim. Gülen gözlerle dokunuyormuşum çevreme. Babam okyanus renkli gözlerimin güzelliğine kaptırmış kendini. Kusurlu yanımı görmemekte direnir, "El âlemin çocuğunun başına gelen bizinkine neden gelmesin? Bekleyelim bakalım! Büyüsün bir oğlan," dermiş.' (s.20)

'İçimin sessizliğine kapalı, ara ara sinirli çıkışlar gösteren bir çocuktum. Öfkemden duvarın sıvalarını yemiştım. Yastıkları patlatmışım. Dedemin koltuğunu çişimle sulamışım. "Dili olanı yok sayma" oyunundan aldığım keyif bambaşkaydı. Öç duygusu mu, anlaşılma isteği mi, bilmiyordum, ama iyi geliyordu ruhuma.' (s.21)

'Ninemın ölümüyle birlikte konuşması iyiden iyiye azalan dedemle aram iyiydi. Günlerini bir odada tespih çekerek, namaz kılarak geçiren Tufan dedem korunağım sayılırdı.' (s.21)

'Yanımda "sesli" olduğumu sandığım tek kişi ablamdı. Ufak bir tepki sesle versem, hatta böğürsem, sesimin yüksekliğini ayarlayamasam bile kulağıma eğilir, başını sallardı. Başkalrı, "Yapma!", "Uzak dur!", "Hayır!" tepkileriyle irkiltirken, ablam, "Aferin sana!", "Başardın!" derdi. Gözbebeklerinde yakıcı gülüşü tütüre tütüre.' (s.27)

'Konuşmayan, işitmeyen çocuğun tehlike, uğursuzluk getirdiğine inanan çokmuş buralarda. Annem köyündeki sevecenliğini esirgiyordu benden. Köydeki gibi uzun boylu konuşmazdı benimle. Yünden hayvanlar, çiçekler, güneş, ay örüp bu ayı, bu kuş, bu bulut da demezdi. Yorgundu, korkuyordu, gizliyordu beni.' (s.36)

Karakterler geleneksel kişilik özelliklerine sahip olarak betimlenmiş olsalar bile, farklı şart ve mekânlarda değişken kişilik özelliklerine sahip olarak betimlendikleri gözlemlenmektedir.

4.16.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Horoz Adam ve Korsan* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 69.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimi

KADIN	ERKEK
3(ip atlamak, oyuncak bebek, salıncakta sallanmak)	8 (yerine geçme oyunu, ip atlamak)

Tablo 69'a göre *Horoz Adam ve Korsan* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

'Korku beni de sindirmişti. Büyük kentin insanlarından habersizdim. Televizyon karşısında um kesilir., beklerdim annemi. Gözlerimi çekmeden saatlerce kara kutunun içine bakabilir mi kimse? Ben bakabiliyordum. Çizgi film kahramanlarından, artistlerden birini seçer de, onun yerine geçersen zaman çabucak akıverirdi.' (s.36)

'Duvarın önünde bir ağaç, gerisinde bir çocuk parkı vardı. Çocuklar bisiklete biniyor, kaydıraktan kayıyor, koşuyorlardı. Gözüm kendi yaşitlarımı bulmuştu hemen. Bebek arabasını ittiren beyaz kafalı oğlanı, salıncakta sallanan kızı.' (s.38)

'Nigar Ablam küçüklüğümde çok resim çizdirirdi bana. Evimizin duvarlarını, kağıtları, yer taşlarını boyamadığım gün yoktu. Kuşları, bulut öbeklerini, horozu, ineği, yağmuru, rüzgarı, şemsiyeleri, babamın el arabasını yüzlerce kere çizmiştim.' (s.65)

'Her şeye gülen kızları gözüme kestirdim. Kızlar ip atlıyordu. Boşluk yakaladığım bir anda ipin altına girdim, zıplamaya başladım. Beş zıplayış hakkı vermiş zalim kızlar bana. İpi çektiler, pattadak düşürdüler.' (s.78-79)

Yazarın diğer kitaplarında da olduğu gibi oyun ve oyuncak seçimlerinde cinsiyete göre bir farklılığa rastlanmamıştır. Kadın ve erkek karakterler genellikle birlikte, aynı oyunları ve oyuncaklarla oynarken betimlenmiştir.

4.16.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Horoz Adam ve Korsan* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumlulukların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 70.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Evi Geçindirme Sorumlulukları

KADIN	ERKEK
1	2

Tablo 70'e göre *Horoz Adam ve Korsan* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarına ilişkin bulgulara yer verilmektedir.

'Babam her sabah demiryolundaki işine gitmeden önce dairelerin kapısında günün gazetelerini asar. Annem öğlen olmadan eline kâğıt kalemi alır, kapı kapı dolaşmaya çıkar. Kim ne isterse elindeki kâğıda kısaca yazar. Ekmek E, süt sü, yoğurt Y, kedi maması M , kola K, su S'dir.' (s.34)

Bu romanda geleneksel anlayışın aksine toplumsal ekonomik sıkıntılar nedeni ile kadın ve erkeğin evi geçindirme sorumluluğunu birlikte üstlendiği gözlemlenmektedir.

4.16.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Horoz Adam ve Korsan* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadelere yer verilmemektedir.

4.17.Karşı Pencere

Öykünün ana karakteri Meltem'in geniş hayal dünyasına ve eğlenceli maceralarına yer verilmektedir. Meltem, bu kitapta bir duvar boyacısıyla arkadaşlık kurar, mahallenin çocuklarıyla birlikte bir mahalle gazetesi çıkarmaya çalışır, bir fille dostluk kurar, kendisine bir mektup arkadaşı bulur, bir sirk yıldızıyla tanışır ve papatya falları bakar.

4.17.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Karşı Pencere* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendiği mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta cinsiyetlere göre ayrılmış, belirgin mekânlardan söz edilememektedir. Parça parça öykülerden oluşan bu kitap bir mahalle çevresinde geçmekte, kadın ve erkek karakterler de bu mahalle çevresinde betimlenmektedir.

4.17.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Karşı Pencere* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 71.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
1 (öğretmen)	14 (esnaf)

Tablo 71’e göre *Karşı Pencere* adlı öykü kitabında her iki cinsiyete ait karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

“‘Ne yapayım? Düşümden böyle uyandırılınca dünya başıma yıkıldı sandım. Sonra kuruyemişçi İlhan Amca yardım etti de resimleri sildik. Ama gözyaşlarım bir türlü dinmiyordu. İlhan Amca, düşümden habersiz, ikide bir , ‘Ben de seni cesur bir çocuk sanırdım. Meğerse sulu gözün tekiymişsin,’ deyip duruyordu.’” (s.13)

‘Emre sıkılmıştı. Ama çaresiz önerimim kabul etti. Defterlerimizin boş sayfalarını kopararak işe başladık. Sıra haber yazmaya gelmişti. Emre, Ayşe’nin Oğuz’ u sevdiğini en alt köşeye yazıvermişti. Sonra da Fahriye Teyze’nin evinin soyulduğunu, Postacı Osman Amca’nın emekliye ayrıldığını yazdık. Aklımıza bir olay gelince boş gördüğümüz yere sığdırmaya çalışıyorduk. Haberlerimiz arasında Öğretmen Selma Hanım’ın ayağının burkulduğu, Ayça’nın Erzurum’ a dayısının yanına gittiği, Burak’ a doğum gününde bir bilgisayar hediye edildiği bile vardı. Sağ üst köşeye Emre, ata binmiş bir kovboy resmi çizmiş, ben de renkli boya kalemleriyle boyamıştım. Artık gazeteyi çoğaltabilirdik. Emre en pratik yolun fotokopi çekirmek olduğunu söyledi. Hemen kırtasiyecisi Eşref Amca’ ya gittik.’ (s.99-100)

Bu kitapta yer alan karakterlerin dâhil oldukları meslek grupları toplumsal cinsiyet bağlamında değerlendirildiğinde kadın ve erkek karakterlerin toplumca kendi cinsiyetlerine uygun meslek gruplarına dâhil oldukları görülmektedir.

4.17.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Karşı Pencere* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu kitapta farklı cinsiyetlerin ev işlerinin paylaşma durumlarına ait ipuçlarına rastlanmamaktadır.

4.17.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Karşı Pencere* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 72.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
8 (sinirli, meraklı, anlayışlı, uyumlu, koruyucu)	7 (atılgan, güven verici, heyecanlı, sinirli, somurtkan)

Tablo 72'ye göre *Karşı Pencere* adlı öykü kitabında her iki cinsiyete ait karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulgulara yer verildiği gözlemlenmiştir.

‘Annemin piyanoyu benden çok sevdiğini anlamıştım. Bana bağırırken çirkinleşmişti çünkü. İçeri gidecekken döndüm. Emin olmak istiyordum. Annemin yanında durdum. Usulca, “Anne!” diye seslendim. “Yine ne var?” dedi kızarak. “ Beni seviyor musun?” “ Öff! Nereden çıktı şimdi bu? Kızım, başımdan gider misin? Çalışamıyorum.’ (s.24)

‘Aaa, ilahi! Neresi dağınık? Her şeyi yerli yerinde ayol... Senin kız amma tertipliymiş. Bizimkini bir görsen, şaşar kalırsın. Evde olduğu zaman ortalığı öyle dağıtıyor ki, oturacak yer bulamıyoruz.’ (s.52)

‘Komşumuz Serap abla’ ya gösterdim. “Ne güzel yazı böyle,” dedi. “ Biliyor musun, bir insanın karakteri yazısından anlaşılır.” “Yaa... Eciş bücüş yazısı olanlar tembel ve geçimsiz midir yani?” “Öyledir tabii. İnci gibi yazanlarsa...” “Dur, dur... Söyleme, ben söyleyeceğim. Onlar akıllı ve güler yüzlü olurlar.” “Evet, tıpkı Engin gibi.” (s.79)

‘Birden, “Karnen nasıl?” deyiverdim. “Nasıl olacak?” dedi. “Hepsi pekiyi.” İki elini göğsünün üstünde birleştirmiş, ayaklarını sallamaya devam ediyordu. “ Çalışkan olduğunu mektuplarından anlamıştım.” (s.84)

Bu kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterler geleneksel anlayışa uygun olarak betimlenmiş olmakla birlikte; toplumca şefkat verici konumda görülen anne figürünün burada farklı bir kişilik özelliği ile karşımıza çıktığı gözlemlenmektedir.

4.17.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Karşı Pencere* adı öykü kitabında farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 73.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimi

KADIN	ERKEK
6 (ip atlamak, evcilik, top oynamak, kukla, oyuncak bebek)	4 (bilye oynamak, maç yapmak)

Tablo 73’e göre *Karşı Pencere* adlı öykü kitabında her iki cinsiyete ait karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

‘Bugün ıpslak bir gün. Yağmur sabahın erken saatlerinden beri durmaksızın yağıyor; evleri, arabaları, bahçemizi ve yolları yıkıyor. Beni de yıkasın istiyorum, ama annem izin vermiyor. Ben de evde top oynuyorum. Bugünkü arkadaşım duvar. Lastik topumu duvara fırlatıyorum, o da geri yolluyor.’ (s.14)

‘Bugün çok sevinçliyim. Çünkü Çocuğun Sesi dergisinin mektuplaşmak isteyenler sütununa verdiğim ilana bir mektup geldi. Mektup arkadaşımın adı Engin. Eskişehirliyim. Sarı saçları, mavi gözleri varmış. Pul ve artist resimleri biriktiriyormuş.’ (s.79)

‘Ilık bir bahar sabahı Emre ile kapının önünde tembel tembel oturuyorduk. Canımız sıkılıyordu. Henüz yapacak bir şey bulamamıştık. Ben bilye oynamayı öneriyorum, Emre kabul etmiyordu.’ (s.97)

Yazarın pek çok kitabında olduğu gibi bu kitapta da oyun ve oyuncak seçimleri göz önüne alındığında cinsiyete göre bir ayırımdan söz edilememektedir.

4.17.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Karşı Pencere* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak, bu kitapta farklı cinsiyetteki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarıyla ilgili ipuçlarına rastlanmamakla birlikte, erkek karakterlerin bir meslek grubuna dahil olması evi geçindirme sorumluluğunu üstlendiğini göstermektedir.

4.17.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Karşı Pencere* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak, bu kitapta farklı cinsiyetlere yönelik dilsel ifadelere dair ipuçlarına rastlanmamıştır.

4.18. Kırık Şemsiye

Küçük Deren, bir gün bakkala gittiğinde orada unutulmuş bir kırık şemsiye görür. Onu orada kimin bıraktığını merak eder. Şemsiyenin öyküsünü öğrenmek için Şeftali ağacını, Terzi Zehra'yı ve Martı'yı ziyaret eder. Ancak hiç beklemediği bir sonuçla karşılaşır.

4.18.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Kırık Şemsiye* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta yer alan karakterler aynı ortamda, birlikte betimlenmiştir. Dolayısıyla mekân bağlamı göz önüne alındığında karakterler arasında cinsiyete göre bir ayırmadan söz edilememektedir.

4.18.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Kırık Şemsiye* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 74.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
1(terzi)	1(bakkal)

Tablo 74'e göre *Kırık Şemsiye* adlı kitapta her iki cinsiyete ait karakterlerin dahil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

‘Bakkal Ali dükkânının önüne çıkmıştı.’ (s.6)

‘Terzi Zehra geliyordu karşıdan. Askılığa bir ayı giysisini takmıştı. Ona buna selam vere vere yürüyordu.’ (s.12)

Bu kitapta da geleneksel anlayışın dışına çıkılmadan betimlenen karakterlere yer verilmiştir. Kadın karakterlerin bir işte çalışıyor olsalar bile toplumca kadın işi olarak görülen işlerde çalışırken betimlendiği gözlemlenmektedir.

4.18.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Kırık Şemsiye* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta yer alan karakterlerine ev işlerini paylaşma durumuna ilişkin bulguya ulaşamamıştır.

4.18.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Kırık Şemsiye* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta yer alan karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulguya ulaşamamıştır.

4.18.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Kırık Şemsiye* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta yer alan karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerin ilişkin bulguya ulaşamamıştır.

4.18.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Kırık Şemsiye* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta yer alan karakterlerine evi geçindirme sorumluluklarına ilişkin bulguya doğrudan ulaşılmaya bile kadın ve erkek karakterlerin bir meslek grubuna dâhil olması, evi geçindirme sorumluluklarını birlikte üstlendiklerini göstermektedir.

4.18.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Kırık Şemsiye* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karaktere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadelere rastlanmamıştır.

4.19.Küçük Sırlar

Küçük kahramanımız Sıla, Güneş'i ararken gökyüzünde Venüs'le karşılaşır. Sıla, Venüs'ten gezenlerle ve içinde yaşadığı dünyayla ilgili daha önce hiç bilmediği şaşırtıcı bilgiler öğrenir.

4.19.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Küçük Sırlar* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta yer alan karakterler aynı ortamda, birlikte betimlenmiştir. Dolayısıyla mekân bağlamı göz önüne alındığında karakterler arasında cinsiyete göre bir ayırmadan söz edilememektedir.

4.19.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Küçük Sırlar* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 75.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
-	1(çoban)

Tablo 75'e göre *Küçük Sırlar* adlı kitapta erkek karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verilirken kadın karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulguya rastlanmamaktadır.

'Sıla'nın saçları hem korkudan, hem de sinirden dimdik olmuştu. "Yanlış kapıya geldin. Alt kattaki Müge'nin dedesi çoban. Ben Güneş'e geri dön demiştim..." (s.7)

Bu kitapta yer alan karakterlerin dâhil oldukları meslek grubuna ilişkin bulguların sayıca az olmasına rağmen erkek karakterlerin dâhil oldukları meslek grupları toplumca kendi cinsiyetlerine uygun olduğundan geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısını destekler niteliktedir.

4.19.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Küçük Sırlar* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta yer alan karakterlerine ev işlerini paylaşma durumuna ilişkin bulguya ulaşılammıştır.

4.19.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Küçük Sırlar* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin geleneksel toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 76.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
8 (kıskanç, meraklı, duygusal)	-

Tablo 76'ya göre *Küçük Sırlar* adlı kitapta kadın karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulgulara yer verilirken erkek karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

‘Sıla’nın gözleri ıpıslaktı. Yoo, yoo soğan koklamamıştı. Güneşe de dikmemişti yeşil gözlerini. Nasıl ağlamasın? Annesi o gün tüm sırlarını öğrenmişti. Sırlarını sıkı sıkı saklar Sıla. Kimse bilsin, duysun istemez. Sıla’ ya okumayı öğrendiği gün, annesi bir günlük hediye etmişti. Sıla sırlarını, kaçamaklarını bu günlüğe sakladı. Kardeşi Suna’ yı deliler gibi kışkandığını, uykusunda saç telini kopardığını yazdı.’ (s.4)

‘Balon etekli Venüs giderek büyümüş, sıla başını üstündeki soru işaretiyle küçücük kalmıştı. Etek uçlarını tuttu. Soru işaretinin çevresinde fır döndü. “ Ben koskoca evren bir toz tanesi kadar küçüksem, kıskançlıklarım, sırlarım, küçük yalanlarım nerede? Sır diye bir şey yok mu gerçekten?” sıla sıkıntılarını görünmeyecek kadar ufalmış hissediyordu şimdi. Eski deli dolu haline bir çırpıda kavuşuvermişti. Tam derin bir nefes alacakken gördüğü manzara karşısında irkildi. Etekleri tir tir titriyordu Venüs’ ün öfke ateşi fişkırıyordu gözlerinden. Kıskançlık bulutu her yanını sarmalamıştı.’ (s.21)

Erkek karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulguya rastlanmamakla birlikte kadın karakterlerin geleneksel anlayışın ışığında betimlendiği gözlemlenmiştir.

4.19.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Küçük Sırlar* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

4.19.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Küçük Sırlar* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta yer alan karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarına ilişkin bulguya rastlanmamakla birlikte erkek karakterlerin bir meslek grubuna dâhil olması evi geçindirme sorumluluğunu üstlendiğini göstermektedir.

4.19.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Küçük Sırlar* adlı kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karaktere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadelere rastlanmamıştır.

4.20.Lodos Yolcuları

Bir gün mahalleye kimsenin tanımadığı, evsiz bir adam gelir. Bu adam döşegini bir binanın önüne atar ve orada yaşamaya başlar. Dağınıklığa ve pisliğe asla tahammülü olmayan apartman sakini Güzin Hanım bu durumdan çok rahatsızdır ve adamın oradan gitmesi için elinden geleni yapar. Adam, mahallenin çocuklarıyla iyi anlaşır. Kendi fikirlerini, çalışmaya ve paraya ihtiyaç duymadığını, sadece karnını doyurabilmek için dolaştığı zamanlarda çöpten bulup yediklerini anlattığında apartmanın şişman çocuğu Aykut bu duruma çok şaşırır. Aykut' un bütün dünyası yemek yemek üzerine kuruludur. Ailesinin maddi durumun iyi olmasından dolayı da istediği her şeye çok çabuk kavuşabilmektedir. Yine aynı binada, kalabalık bir ailenin birkaç çocuğundan biri olan Satılmış işe para kazanabilmek için sokaklarda kağıt helva satmaktadır. Aykut ve Satılmış arkadaşlardır ve Satılmış, arkadaşı Aykut'un yaşamına özenmektedir. Sonra günlerden bir gün kuvvetli bir lodos eser. Bu lodos, herkesin hayatını değiştirecektir. Her şeyi birbirine katan bu lodos, sokakta yatan adam ile Güzin Hanım'ın, Aykut ve Satılmış'ın yaşamlarının birbirine verir. Sokakta yaşayan adam Güzin Hanım'ın hayatını, Güzin Hanım ise sokakta yaşayan adamın hayatını, Aykut Satılmış'ın, Satılmış da Aykut'un hayatını yaşamaya başlar.

4.20.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Lodos Yolcuları* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak, bu romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendiği mekânlarda herhangi bir ayrım gözlenmemektedir. Farklı cinsiyetlerdeki karakterler aynı mekânlarda, birlikte betimlenmektedir. Bir mahalle çevresinde gerçekleşen olay örgüsünün tamamında kadın ve erkek karakterler yine bu mahalle çevresinde betimlenmektedir.

4.20.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Lodos Yolcuları* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 77.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
6 (çocuk bakıcısı, öğretmen, banka memuru)	8 (yönetici, antikacı, satış elemanı, tamirci, esnaf)

Tablo 77'ye göre *Lodos Yolcuları* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

‘Apartmanın şişman çocuğu Aykut, eski model bir bisikleti sokağa çıkamaya kalkmış, bisikletle birlikte yere yuvarlanmıştı. Aykut 10 numaralı dairenin oğlu. Babası bir şirketin pazarlama elemanı. Annesi ise parkın köşesindeki bankada memur.’ (s.17)

‘Güzin Hanım kendisine karşı çıkılmasından hiç hoşlanmazdı. Yirmi iki yıl müzik öğretmenliği yapmıştı. Bir kere bile öğrencisine “sen haklısın,” dememişti.’ (s.14)

‘Antikacı Haldun yakın gözlüğünü taktı, yazıyı hece hece okumayı denedi. Başını iki yana umutsuzca salladı. Tahta bir kutudaki mektuplar, belge yazılarıyla karşılaştırdı.’ (s.65)

Bu kitapta kadın ve erkek karakterlerin toplumca kendilerinden beklenen işlerin yanı sıra farklı meslek gruplarına da yöneldiği görülmektedir.

4.20.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Lodos Yolcuları* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 78.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları

KADIN	ERKEK
3 (çamaşır yıkama, yemek pişirme)	-

Tablo 78'e göre *Lodos Yolcuları* adlı romanda kadın karakterlerin ev işlerini yerine getire durumlarına ilişkin bulgulara yer verilirken erkek karakterlerin ev işlerini yerine getire durumlarına ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

“Şahane bir tasarım...” İpince bantlı, yüksek ökçeliydi. Bandın ortasında iri bir çiçek vardı. Çayından bir yudum aldı. Ayakkabıyı denemek için sabırsızlanıyordu. Ayakkabıyı ayağına geçirdi, bir önden bir yandan ayaklarını seyretti. “Yok,yahu... iyi!” Yine de tam içine sinmemişti. Balkona çıktı. Göz ucuyla Evsiz Adam’ a doğru baktı. “Pis yatağı burada. Kim bilir nereye gitti!” karşı apartmanda camları silen Figen Hanım’la göz göze gelmişti.’ (s.33)

“Uyumak istiyorum,” dedi. Çocuk burnunun üstüne düşen saç lülesini alına doğru itti, gökyüzüne baktı. “Bu saatte mi,” dedi. “Yatakları saat on olmadan sermez ki annem. Kıvrıl bir köşeye uyu...” (s.47)

‘Güzin Hanım’ın evine dönme çabaları sonuçsuz kalmıştı. Adresini kime sorsa gözlerini gökyüzüne diyor, işaret parmağını dudağına dayıyor, heykel kesiliyordu. Sokak sokak dolaşmış, bir kişiden yanlış da olsa bir yanıt alamamıştı. ... evdekinden çok zamanı vardı şimdi ve boşa geçirmek istemiyordu. Evde bulaşık, çamaşır, ev işleri, televizyon seyretmek, nakış işlemek, telefonla konuşmak tüm gününü alıyordu.’ (s.76-77)

Ev işlerini yerine getirme sorumluluğunun geleneksel anlayışın ışığında kadın cinsiyetinin üzerine yüklendiği gözlemlenmektedir.

4.20.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Lodos Yolcuları* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 79.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
11 (öfkeli, anlayışsız, merhametsiz, titiz)	8(sakin, çözüm üretici, şiddet uygulayıcı)

Tablo 79'a göre *Lodos Yolcuları* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

'Güzin Hanım oldum olası titiz ve temizdi. Her şey pırıl pırıl olsun, yerli yerinde dursun isterdi. Simetri hastalığı vardı onda.' (s.22)

'Aykut, Helvacı Çocuk' u kolundan tutup kaldırdı. Acıyan dizini umursamadan sırtımaya çalışıyordu. "Hadi, bırak helvaları bizim girişe, mahallede hava atalım." Çocuk, poşetleri bisiklete binerken bırakmadığı gibi düşerken de bırakmamıştı. "Gelemem. Akşama kadar helvaların hepsi satılmalı." "Bugün satmasan olmaz mı?" "Olur u hiç? Dün akşamüstü maç seyretmeye gittiydim, yarısı kaldı." Helvacı, tişörtünün kolunu sıvayınca Aykut' un yüzü acıyla kasıldı. "Bak, bu morluk dün gecedin! Babamın kayışının izi." (s.28)

'Aykut, sabahleyin uykudan kardeşlerinden birinin dürtmesiyle uyandı. Evde hiç alışkın olmadığı bir gürültü vardı. Gülmeyi bilmeyen bir baba, anne çocuklara bağırıyor, çocuklar birbirleriyle yumruklaşıyorlar, en küçükler ise morarmış yüzleri, akan salyalarıyla yırtınrcasına ağlaşıyorlardı.' (s.69)

Kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin geleneksel anlayışın ışığında betimlenmesiyle birlikte bu kitapta erkek karakterlerin toplumca beklenen sinirli tavrının yanında şiddet uygulayıcı konumunda olduğu da gözlemlenmektedir.

4.20.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Lodos Yolcuları* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetteki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 80.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimi

KADIN	ERKEK
-	5 (kutu oyunları, bisiklete binme, yıldız seçmece)

Tablo 80'e göre *Lodos Yolcuları* adlı romanda kadın karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine yer verilmediği, erkek karakterlerinse oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

"Siz ne yapacaksınız?" "Biz Yıldız seçmece oynayacağız?" "Ben de geleyim mi?" "Niye soruyorsun? Geeel..." Çocuklar bahçede ayakları bir noktada bitişik, daire şeklinde uzanmışlardı. Aykut ve lüleli, öbürlerini sıkıştırıp aralara yerleştiler.' (s.47)

'Helvacı Çocuk Satılmış, yatağın altındaki hazineyi keşfedince günlerinin akışı değişti. Yatağın altında yatan Kızma Birader, Amiral Battı, Tavla, Satranç kutularını teker teker açtı, öğrenmesi günler aldı.' (s.131)

Bu kitapta kadın karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulguya rastlanmamaktadır. Bununla birlikte erkek karakterlerin ise toplumca erkek cinsiyetine uygun oyunları ve oyuncaklarla oynadıkları gözlemlenmektedir.

4.20.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Lodos Yolcuları* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu romanda, karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarına dair ipuçlarına doğrudan rastlanmamakla birlikte kadın ve erkek karakterlerin bir meslek grubuna dahil olmaları evi geçindirmek sorumluluklarını birlikte üstlendiklerini göstermektedir.

4.20.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Lodos Yolcuları* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu romanda, kadın ve erkeklere yönelik cinsiyetçi ifadeler yer verilmemiştir.

4.21. Mahalle Sineması

Küçük bir kızın sinemaya gitme isteğiyle başlar bu öykü. Ancak babasından sinemaya gitmek için para alamaz. Arkadaşlarıyla birlikte rahat rahat film seyredebilmek için mahallede bulunan eski sinemacı Artist Kenan’ dan yardım isterler. Ve mahallenin çocuklarıyla birlikte, mahallenin diğer esnaflarından da yardım alarak bir mahalle sineması kurulur. Bu öykü çerçevesinden mahallenin diğer sakinlerinden de bahsedilir; Yeni Moda Kuaför Semiha Hanım, Ayakkabısından tokasına her şeyi pembe olan Pembe Hala, kuşlar gibi uçmanın hayalini kuran Cem, müzisyen olmak isteyen bisikletli postacı...

4.21.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Mahalle Sineması* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu öykü kitabında yer alan mekân betimlemelerinde farklı cinsiyetlere göre herhangi bir ayrıma rastlanmamıştır. Parça parça öykülere yer verilen bu kitapta, olay örgüsü bir mahalle çevresinde betimlenmiş, kadın ve erkek karakterlerin de bu mahalle içerisinde birlikte oldukları gözlemlenmiştir.

4.21.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Mahalle Sineması* adlı öykü kitabında yer alana farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 81.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
1 (kuaför)	13 (esnaf)

Tablo 81'e göre *Mahalle Sineması* adlı öykü kitabında her iki cinsiyete ait karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

'Emre babaannesinin eski hasır koltuğunu getirdi. Manav Tarık Amca' dan birkaç tane boş meyve kasası aldık. Mobilyacı İsmail Amca uzunca bir suntaı sinemamıza bağışladı.' (s.11)

'Cadde birden ana-baba gününe döndü. Herkes işini gücünü bırakmış, Cem' e bakıyordu. Tuhafiyeci Cemil Amca bir çarşafı Cem'in tam altına gerdi. Beş altı kişi çarşafı kenarlarından tuttular.' (s.31)

'Kapısından ağlamadan çıktığım ilk berber dükkânının sahibi olmasaydı, belki onu çoktan unutmuş olurum. Mahallemizde kısa bir süre kalmıştı çünkü. Dükkânın adı Yeni Moda Kuaför'dü. Kendi adı Semiha.' (s.49)

Kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin, toplumca kendi cinsiyetlerine uygun görülen meslek guruplarında betimlendiği gözlemlenmektedir.

4.21.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Mahalle Sineması* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu öykü kitabında yer alan karakterlerin ev işlerini paylaşma durumları ile ilgili belirgin ifadelere rastlanmamaktadır.

4.21.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Mahalle Sineması* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 82.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
13 (korkak, şefkatli, meraklı, geveze, sinirli)	11 (çekingen, şakacı, sorun çözücü, korumacı)

Tablo 82'ye göre *Mahalle Sineması* adlı öykü kitabında her iki cinsiyete ait karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulgulara yer verildiği gözlemlenmektedir.

‘Cem mahallemize yeni geldiğinde hiç dikkatimi çekmemişti. Beyaz keten ayakkabılarıyla, mavi şortuyla içimizden biri gibiydi sanki. Farklılığı çekingen oluşuydu, yalnızlığı sevmesiydi.’ (s.27)

‘Kollarını iki yana açıp çırparak eve doğru koştu. Yorgun, bitkin, bana yaslanarak yürüyen Cem gitmiş, yerine delidolu, şakacı, kendi ayakları üstünde rahatça durabilen Cem gelmişti şimdi.’ (s.36)

‘O sırada kapı açıldı. Halam beni arıyordu. Yatağın altından fırladığım gibi halamın boynuna atıldım. Gözyaşlarımı engelleyemiyordum. Yanaklarımdan halamın omzuna sicim gibi akıyorlardı. Halam, “Korkma,” dedi. “Ben varım.” Sesi melodik ve yumuşaktı. Tıpkı bir tüy gibi. Onu hiç böylesine sevecen görmemiştim. Boynuna sımsıkı sarıldım. O da beni sıkıca kucaklayıp odasına götürdü.’ (s.44)

‘Nasıl da mini minnacık olmuştum şimdi! Dünyadan habersiz, kafası çalışmayan, enayinin biriydim. Gezin ise koskoca bir ideali olan akıllı bir çocuktı.’ (s.74)

Kadın karakterler toplumun beklentilerine göre edilgen ve muhtaç durumda betimlenirken, erkek karakterler toplumun beklediği gibi betimlenmelerinin yanı sıra çekingen ve geride kalmayı tercih eden kişilik özellikleriyle de betimlenmiştir.

4.21.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Mahalle Sineması* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimleri ile ilgili belirgin ifadelere rastlanmamıştır.

4.21.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Mahalle Sineması* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu öykü kitabında karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarıyla ilgili ipuçlarına doğrudan rastlanmamakla birlikte kadın ve erkek karakterlerin bir meslek grubuna dâhil olması, evi geçindirme sorumluluklarını birlikte üstlendiklerini göstermektedir.

4.21.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Mahalle Sineması* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu öykü kitabında farklı cinsiyetlere yönelik dilsel ifadeler yer verilmemiştir.

4.22.Melo

Balık Tarlası Sokağı'nda yaşayan Melo, her gün arkadaşlık ettiği balığının artık kendisini ziyarete gelmediğini fark ettiğinde bu durum onu çok üzer. Denizde tuhaf şeyler olmaktadır. Geçmişte çok fazla balık sürüsüyle karşılaşan çocuklar artık büyümüş, onların çocuklarından biri olan Melo ise artık kendisini ziyarete gelmeyen balığını merak etmektedir. Melo, balığını ararken tuhaf bir kadınla tanışır. Bu kadın savaş dolayısıyla ülkesinden kaçmış, yaşadıklarının acısını hafifletmek için çeşitli oyuncaklar ve kuklalar yapmaktadır. Melo, etrafında sakar ve beceriksiz bir kız çocuğu olarak bilinmektedir. Tanıştığı bu kadın, Melo'yu değiştirecek, birlikte değişik ve duygusal maceralar yaşayacaklardır.

4.22.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Melo* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta kadın ve erkek karakterler birlikte, aynı ortamda betimlenmişlerdir:

'Balık Tarlası Sokağı denize dik inen bir sokaktır. Denizin balık kaynadığı zamanlarda balıklarla çocukların arkadaşlıkları masal anlatıcılarına konu olmuş. Çocuklar sabahları yüzlerini deniz suyuyla yıkamak için yokuş aşağı koşarlarmış. Güne balık öpücükleriyle başlamayı uğur sayarlarmış çünkü.' (s.11)

4.22.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Melo* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 83.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
5 (ofis çalışanı, oyuncu, dansçı)	1 (Oyun yönetmeni)

Tablo 83'e göre *Melo* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

“‘Şirketin Afrika bürosuna iyi İngilizce bilen eleman anıyor, Zülüştüğüm. Çok istedim ama antropoloji okuyamadım. Bari elime fırsat geçmişken Afrika kabilelerini yakından gözleyeyim,” diye başlar.’ (s.16)

‘Kız yan gözle odanın ortasında duran yeşil, sarı, mavi parlak taşlarla süslü kocaman balık kuyruğuna baktı. Ne işe yaradığını anlamadı. Bu kez dikkatini önündeki işte ayırmayacaktı. Tisu’ nun dikişini izleyerek aynısına benzetmeye çalıştı. “Güzel kız! Sesin çıkmıyor. Nasıl gidiyor?” “Eğri, büğrü,” diyerek kıkırdadı Melo. “Kolların kenarlarına da bir sıra kırmızı boncuk geçirelim mi?” “Yardım etmezseniz beceremem.” “Sen bu kutudan kırmızı boncukları seç, şu ipe diz önce.” “O kolay. Siz eskiden terzi miydiniz, heykeltıraş mı?” gözlerini odadaki benzersiz objelerden bir türlü alamıyordu. Tafta giysili bir tahta oymada sabitlendi bakışları. Nedense onlardan bir dizi vardı. Aile gibi. Çocuklu, bebekli, yelkenli... “Ah be yavrum, kestirmeden anlatamam ki! Karışık ve uzun bir hikayem var. Ama önce şunu söyleyeyim... ikisi de değil.” “Herkes hayal ettiği işi yaparmış ya. Siz böyle bir hayatı mı hayal ettiniz?” kadın burnunu tuta tuta güldü. “Hayalim başlangıçta oyun yazarlığıydı.” (s.47-48)

Kadın karakterlerin ağırlıkla yer verildiği bu romanda, karakterlerin farklı meslek gruplarında betimlendiği gözlemlenmektedir. Bu durum geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısının karşısında durulmaya çalışıldığını göstermektedir.

4.22.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Melo* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 84.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları

KADIN	ERKEK
5 (temizlik yapma, dikiş dikme, çamaşır asma, yemek pişirme)	-

Tablo 84'e göre kadın karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verilirken erkek karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

‘Şansına iki gün sonra temizlik günüydü. Babası dolap üstlerinin, buzdolabı ve çamaşır makinesi arkasının toz içinde olmasından şikayet ediyordu. Temizlik sabahı babasının sözlerini annesinin kulağına fısıldadı. Böylelikle Ay Hanım dolapların üstünü bir bir boşalttı.’ (s.39)

‘Melo dikkati raketten uzaklaştırmak için elini iplere atmıştı. Tablayı bıraktı, dikiş makinesini kopuk kolunu tuttu, çevirdi. “Bu ne güzel tıkırdıyor öyle?” “Hah, şöyle... Anlıyorsun işte.” “Evet ama ben sizinle çalışamam. Müzik bilgim çok az.” “Biliyoruz herhalde. Senden malzeme toplamak için yardım istiyoruz. Size uzun saplı kürek olacak. O çok işimize yarar.” “Haa... Babam bahçe toprağını havalandırmak için kullanır.”’ (s.72)

‘Ev sahibi Lal Hanım yıkadığı çamaşırları yeni asmış, içeri dinlenmeye gitmiş. Fırtınadan habersiz. Rüzgar çamaşırları bilinmeyene doğru uçurdu uçuracak...’ (s.133)

Erkek karakterlere çok yer verilmeyen bu romanda ev işlerini yerine getirme sorumluluğunun da yine kadın karakterlerin üzerine yüklendiği gözlemlenmektedir.

4.22.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Melo* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir.

Tablo 85.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
22 (beceriksiz, sakar, korkak)	3 (öfkeli)

Tablo 85’e göre *Melo* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

‘Melo, Balık Tarlası Sokağı’nun ikinci kuşak çocuklarından. Kocaman yosun gözlü, kumral, süpürge saçlı, fındık göbekli, çalı bacaklı, çekingen bir kız.’ (s.14)

“‘Güçlüler” sözü Melo’nun kulağını tuhaf bir şekilde çınlatıyor. Kendi zayıflıklarını biliyor. Aşmaya çalışacağım derken, abartıp altında eziliyor. Zayıflıkları neler mi? İkinci katın penceresinden aşağıya bakamıyor. Başı dönme dolap gibi dönüyor... Öğretmen adını seslendiğinde elleri kediliğinden titremeye başlıyor... Teyzesi “Çayımı getir,” dese, çayı tabağına boca etmeden getiremiyor... Yeni giydiği şortunu bir saat geçmeden lekelemese rekor kıracak... Yüz parçalık yapbozun yarısını tamamlayabilse bir mucize gerçekleşecek... Tostunu yakmadan pişirmeyi henüz başaramadı... Ayakkabılarının bağlarına takılıp düşmede üstüne yok!.. Erik ağacından kaç kez yuvarlandığını anımsayamıyor. O kadar çok ki!..’ (s.15)

‘Tiyatroda herkes kendi işini iyi yapmaya bakar. Bana böylesi denk düştü. İkinci çocuk oyunu için deniz dibi dekoru ısmarlanmıştı. Tasarımcı istenilen pek çok ayrıntıyı görmezden gelmiş. Birçok eksikle teslim etti. Yönetmen beğenmedi. Adam, sinirlenince yanardağ gibi patlayanlardan. Lavlarını ortaya saçmadan ben araya girdim.’ (s.51)

‘Çekingen Melo, Tisu söz konusu olduğunda kendine biçtiği rolden sıyrılıyor, Girişken Melo’ ya dönüşüyor. Kendi bile bu mucizevî değişime inanamıyor.’ (s.95)

Bu kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterler toplumca kendilerine uygun görülen, kendilerinden beklenen kişilik özellikleriyle betimlendiği görülmektedir.

4.22.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Melo* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 86.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimi

KADIN	ERKEK
10 (ip atlama, top oynama, seksek, evcilik, kukla)	1 (enstrüman çalma)

Tablo 86'ya göre *Melo* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

‘Melo sabahları sokaklar kalabalıklaşmadan ip atlamayı sever. Yine ipini çevire çevire koşarken, yalnız olmadığını fark etti.’ (s.56)

‘Gıcık üçlü, parkta müzik çalışmaların sıklaştırmıştı. Miro Ağabeylerinin çevresindeki halkaya gün geçtikçe yeni çocuklar ekleniyordu. Elbise askısı, kola kutusu, kırık oyuncaklar, satranç taşları, çan, içine tohum atılmış pet şişeler ve bozuk eşyaların metal- tahta parçalarıyla ritim tutuyorlardı.’ (s.102)

Yazarın diğer kitaplarında olduğu gibi bu kitabında da cinsiyete göre oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bir ayırımdan söz edilememektedir.

4.22.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Melo* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta yer alan karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarına doğrudan ifadelerle rastlanmamakla birlikte kadın ve erkeklerin bir meslek grubuna dâhil olması evi geçindirme sorumluluklarını birlikte üstlendiklerini göstermektedir.

4.22.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Melo* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 87.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler

KADIN	ERKEK
4 (fiziksel)	-

Tablo 87'ye göre *Melo* adlı romanda kadın karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadeler yer verilirken erkek karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadeler yer verilmediği görülmektedir.

“Gençtim. Bugünkü gibi tankere benzemiyordum. Uzun kollu, uzun bacaklı, uzun burunlu, kıvrıcık kısa saçlı, ince komik bir tiptim.” İlk oyundan siyah-beyaz bir fotoğraf kütüphanenin köşesinde duruyormuş. Tisu, “Kıkır kıkır gülme de getir şu üçüncü rafın ucundaki fotoğrafı,” derken, kalın sesini iyice yükseltti. Mel kart sesli, bahar çiçekli giysili, beyaz lüle saçlı bu kadını sevmişti.” (s.49)

‘Tisu yerlere kadar uzun eteğini kaldırdı. Kalın, yaşlı ağaç gövdesi benzeri bacakları kızı irkiltmişti. “Evde var mıyım, yok muyum diye kafanı yorma. İstedğin zaman gel. Dizlerim sakat. Sokaklarda gezinmiyorum. Günüm bu odada geçiyor.” Melo ağzını eliyle kapadı, kıkırdadı. “Bu fil bacakları bir filden mi geçti size?”’ (s.53)

Kadın karakterlerin yaşlı ve kilolu oluşuna ilişkin bu dilsel ifadelerin geleneksel cinsiyetçi anlayışın ışığında olduğu gözlemlenmektedir.

4.23.Pembe Kuşa Ne Oldu?

Bu kitap, göğsündeki pembe kuşu göğsüne dileklerle salan Mufo'yu, flüt çalmaya çalışan Musto'yu, gemici kıyafetli çocuğun dikkatini çekmeye çalışırken Titi'nin yaptığı kurnazlıkları, Titi'nin eski bir Çin kuklasına duyduğu ilgi ve merakı, Toto'nun mahallenin kedileriyle olan maceralarını, Serap'ın kağıtlara çizdiği gülen çocuk yüzlerinin heyecanlı macerasını, Serap'ın sahilde tek başına kumdan kaleler yapan çocuğun tuzağına düşmesini, Bülo'nun yatağının altına saklanan güneşle konuşmalarını, ıssız bir adaya kaçan şarkı notalarının ve seslerini kaybedip şarkı söyleyemeyen bando takımının, Asu, Titi ve Bülo'nun arasına giren Güneş Saçlı Kız'ın öyküsünü anlatmaktadır.

4.23.1.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Pembe Kuşa Ne Oldu?* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendiği mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu öykü kitabında yer alan kadın ve erkek karakterler genele olarak aynı mekânlarda, birlikte tasvir edildiğinden farklı cinsiyetlere göre / uygun mekân betimlemelerinden bahsetmek mümkün olmamaktadır.

4.23.2.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Pembe Kuşa Ne Oldu?* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere ait meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 88.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
-	6 (esnaf)

Tablo 88'e göre *Pembe Kuşa Ne Oldu?* adlı öykü kitabında erkek karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verilirken kadın karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

'Sıcak bir akşamüstü, Titi ile annesi bir antikacı dükkânına girdiler. Annesi bir komodini almak istiyordu. Antikacı, hemen dükkânındaki çeşitleri göstermeye başladı. Çok sakın konuşuyordu. Kır saçlı, iri göbekli, gözlüklüydü.' (s.29)

'Kuşlar günlerden beri göç ediyorlardı. Balıkçı Halil Dede sürülerin ardından kaygıyla bakarken, "Bu yıl göç erken başladı," demişti. "Kış çabuk gelecek." (s.50)

Bülo ve Asu gökyüzünde olmaktan sıkılıp Bülo'nun yatağına saklanan Güneş hakkında konuşuyorlardı. Güneş' in neden orada olduğunu merak ediyorlardı.

'Asu sinirlenmişti. Yanakları alev alev yanıyordu. "Ama görev başka," dedi sesini yükselterek. "Biri bir görev üstlenmişse, onu hiç aksatmadan yerine getirmeli. Gündüzleri yapmak senin görevin. Bak bir günlük ihmalin başımıza neler açtı." Sonra Bülo' ya doğru yavaşça, "Bu da belki Terzi Hüsam Amca gibidir," diye fısıldadı.' (s.69)

Pembe Kuşa Ne Oldu? adlı öykü kitabında kadın karakterlerin meslek seçimlerine yer verilmemektedir. Erkek karakterlerin ise toplumca kadına uygun görülen mesleklerle birlikte kendi cinsiyetlerine uygun görülen meslekleri de gerçekleştirdiği gözlemlenmektedir.

4.23.3.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Pembe Kuşa Ne Oldu?* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma sorumluluklarına ilişkin betimlemelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 89.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları

KADIN	ERKEK
5 (yemek pişirme, temizlik yapma, - çamaşır yıkama)	

Tablo 89'a göre *Pembe Kuşa Ne Oldu?* adlı öykü kitabında kadın karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verilirken erkek karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

'Ertesi sabah Mufo, kapının önünde reçelli ekmeğini yerken, gökyüzünden dökülen piyano sesiyle irkildi. Babası işe gitmiş, annesi yemek pişiriyordu. Arkadaşlarının hiçbirisi henüz sokağa çıkmamıştır.' (s.10)

'O gün Mavi Ada' da her şey griye boyanmıştı. Bulutlar, bacalardan tüten dumanlar, sokaklar, ağaç gövdeleri... Küçük Serap pencerenin önüne oturmuş, geleni geçeni seyrediyordu. Hiç de sevinçli değildi. Yarın doğum günü olduğunu anımsayınca içi biraz ferahladı. Bütün çocuklar doğum günlerinde neşeli olurlardı. Ama yarın diye düşündü sonra, yarına çok zaman vardı. Annesi çamaşır yıkıyor, denizkaplumbağası, kavanozunda tembel tembel uyukluyordu.' (s.44)

Pembe Kuşa Ne Oldu? adlı öykü kitabında erkek karakterlerin ev işlerini paylaşma sorumluluklarında dair bulguya rastlanmamaktadır. Geleneksel anlayışın ışığında ev işlerini gerçekleştirme sorumluluğunun kadın karakterlere uygun görüldüğü gözlemlenmiştir.

4.23.4.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Pembe Kuşa Ne Oldu?* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere ait kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 90.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
9 (meraklı, heyecanlı, umutlu, şefkatli)	10 (neşeli, sevecen, yardımsever, yetenekli, akıllı)

Tablo 90'a göre *Pembe Kuşa Ne Oldu?* adlı öykü kitabında her iki cinsiyete ait karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

'Musto o sabah kalktığında çok neşeliydi. Aynaya bakıp tatlı tatlı gülümsedi. Dün yediği çileklerin marifeti olan sivilceleri bile görmemişti. Kaç aydır ilk kez yatağını nazlanmadan topladı.' (s.14)

Yağmurlu ve gri bir günde pencerenin önünde oturup geleni geçeni izleyen Serap, bir taraftan da yarınki doğum gününü düşünüyordu. Canı oldukça sıkındı. Sonra pencereden sahildeki kızıl saçlı çocuk dikkatini çekti ve belki birlikte vakit geçiririz düşüncesiyle çocuğun yanına gitti. Çocuk Serap'ın oyun teklifine herhangi bir cevap vermediğinden Serap kumlarla kendi kendine oynamaya karar verdi.

'Serap kale yapmayı tasarlıyordu. Ama daha duvarlarını kurmaya çalışırken yıkılıveriyordu. Çocuksa bir heykeltıraş gibi çalışıyordu. Serap onun ince, uzun, becerikli parmaklarıyla kuma şekil verişine hayran kalmıştı.' (s.52)

'Güneş batarken dayanamadı, gene kumsala indi. Çocuk gitmişti. Sahilde koskoca, görkemli bir kent yükseliyordu. Nasıl da üşenmemiş, kumları dantel gibi işlemişti! Dev surların gerisine bir saat kulesi, çeşitli gözetleme kuleleri, evler ve onları birleştiren daracık yollar yapmıştı. "Kendini beğenmişin teki, ama akıllı ve yetenekli," diye geçirdi aklından.' (s.58)

'Asu, usulca bir köşeye ilişti. Yüreği küt küt çarpıyordu.. ilk kez bir konser izleyecekti. Hem de, taa Domtorika' dan gelen çocuk korosunun konserini.' (s.72)

Bu kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısının etkisinde betimlendiği gözlemlenmektedir.

4.23.5.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelemesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Pembe Kuşa Ne Oldu?* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 91.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimi

KADIN	ERKEK
6 (resim yapma, bez bebek, evcilik, yakar top)	6 (mızıka, resim yapma, top oynama)

Tablo 91'e göre *Pembe Kuşa Ne Oldu?* adlı öykü kitabında her iki cinsiyete ait karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine yer verildiği görülmektedir.

'Bir sabah Titi pencereden bakarken, denizci elbisesi giymiş bir çocuk göründü. Gözleri gökyüzünde, ağzında mızıka, uygun adım yürüyordu. Bülo ile Musto da topuklarını rap rap vurarak peşinden geliyorlardı.' (s.21)

'Serap'ın suratı gene asılmıştı. Masasının başına oturdu. Nasıl da sıkılıyordu! Birden aklına değişik bir oyun geldi. Boya kalemleriyle güler yüzlü, güzel çocuklar çizmeye başladı. Çizdiklerini keserek kağıttan çıkaracak, bir sürü yeni arkadaş kazanacaktı.' (s.45)

'Kağıtçık şaşkın şaşkın çevresine bakınırken, uçurtmalardan birinin kuyruğuna takılıverdi. Uçurtmanın sahibi kızıl saçlı Memo, telaşla ipi toplaya kalkışınca, ne yapacağını bilemedi.' (s.47)

'Asu, kapılarının önünde bez bebeğinin kopuk kolunu dikiyordu. Serap yanına çöktü, soluk almadan kızıl saçlı, kasketli çocuğu ve birkaç gündür olanları anlattı ona.' (s.59)

'Bülo, son günlerde çok can sıkıyordu. Asu ve Titi için onunla oynamak tam bir işkence olmuştu. Titilerin merdivenine evcilik oynamaya diye geliyor, basamakların birinde kıvrılıp uyuyordu.' (s.81)

'Titi sezgilerine güvenirdi. Bülo'nun bir süredir onlarla oynamaktan zevk almadığını hissetmişti. Asu' ya söz etmemişti, ama çok emindi artık. Bülo başka seçeneği olmadığı için, yanlarından bir türlü ayrılamıyordu. O halde bir değişiklik yaratmak gerekiyordu. Ama nasıl? Kaç kez şu evciliği bırakalım, yakar top oynayalım, demişlerdi. Bülo yanaşmamıştı.' (s.82)

Yazarın diğer kitaplarında olduğu gibi oyun ve oyuncak seçimlerinin cinsiyetlere göre farklılık göstermediği gözlemlenmiştir.

4.23.6.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Pembe Kuşa Ne Oldu?* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumlulukları ile ilgili betimlemelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak *Pembe Kuşa Ne Oldu?* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarıyla ilgili belirgin detaylara yer verilmemekle birlikte erkek karakterlerin bir meslek grubuna dahil olması evi geçindirme sorumluluklarını üstlendiğini örtük olarak vermektedir.

4.23.7.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Pembe Kuşa Ne Oldu?* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 92.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler

KADIN	ERKEK
3 (fiziksel)	-

Tablo 92'ye göre *Pembe Kuşa Ne Oldu?* adlı öykü kitabında kadın karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadeler yer verilirken erkek karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadeler yer verilmediği görülmektedir.

‘Serap martıları beslerken, kumsaldaki kızıl saçlı çocuğu tanıyıp tanımadığını sordu Fenerci’ye. Fenerci, üzgün, başını salladı. Serap, başından geçenleri bir bir anlattı sonra. Fenerci uzaklara bakıp bir süre düşündü ve, “Üzülme,” dedi. “ Bazı erkek çocuklar, kız çocuklarıyla oynamayı sevmezler.” “Ama neden?” “ Bilmem. Belki de kızların bazı işleri beceremeyeceğini sanırlar. Ama, dur... Sanırım, iyi bir yol biliyorum. En iyi neyi başarabiliyorsun?” “Ne gibi?” “Dans, bale, müzik, resim... ne bileyim, böyle şeyler işte. Bunlardan birini çok iyi başardığını hissederse, seninle ilgilenebilir belki.” (s.55-56)

Mahalleye yeni gelen, oyun arkadaşlarını ellerinden alan kızın ve saçlarının güzelliği ile ilgili konuşurlarken kendilerini de yargılayıp bahane bulurlar Asu ve Titi.

‘Aynayı Asu’ya geri verirken, “Amaan, boş ver,” dedi. “Saçtan önemli şeyler de var. Saçı uzun, aklı kısa derler. Niçin? Saçı güzel olanın aklı kısa olur da ondan. Bizim saçlarımız güzel değil, ama bilmediğimiz oyun yok, becerikliyiz, derslerimiz iyi, yaramaz değiliz. Az şey mi bunlar?’ (s.86)

‘... Hemen koşup olanları Asu’ ya anlattı. Asu’nun gözleri yaşlarla dolmuştu. “Ne yapacağız şimdi? Bülo’yu çok özledim.” “Ah, ben de. Bir daha oynarken uyursa hiç kızmayacağım.” “ Keşke bizimle oynasa. Rahat uyusun diye üstünü bile örterim.” “Ya ben, isterse ayağımda sallarım.” “Ne dersin? Bülo’ ya gidelim mi?” “Deli misin? Ne diyeceğiz? Seni özledik de görmeye geldik mi diyeceğiz?” “ Yoo... Trenim bozuldu, tamir eder misin, derim. Yalan değil ki!” Titi, Asu’nun alnına ıslak bir öpücük bıraktı. “Yaşa, ne akıllısın. Bir dergide okumuştum. Erkekler kızlara yardım etmekten çok hoşlanırlarmış.’ (s.90)

Kadın olmanın gereklerine yönelik olan bu dilsel ifadeler, geleneksel toplumsal cinsiyet anlayışını destekleyici niteliktedir.

4.24. Penguenler Flüt Çalamaz

Cancan Sirki'nde görevli üç penguenden en küçüğü Ping'in bir gece Palyaço Apo'nun flütünü çalarak sirkten kaçır. Dedesine öykünerek sirkten kaçan penguen Ping, çalıştığı sirkten sıkılmıştır ve dışarıdaki hayatı merak etmektedir. Çok yetenekli olduğunu düşündüğünden dışarıdaki hayata uyum sağlamakta zorlanmayacağını düşünerek Palyaço Apo'nun flütünü de yanına alarak sirkten kaçır. Bu çok yetenekli olduğunu düşünen küçük penguen flüt çalmayı aklına koymuştur. Fakat başına gelecek türlü maceralardan habersizdir.

4.24.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Penguenler Flüt Çalamaz* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Genellikle hayvanlardan oluşan karakterlere yer verilen bu kitapta karakterlerin aynı ortamda, birlikte betimlenmişlerdir.

4.24.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Penguenler Flüt Çalamaz* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 93.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
1 (mağaza sahibi)	3 (kunduracı, balıkçı, baloncu)

Tablo 93'e göre *Penguenler Flüt Çalamaz* adlı öykü kitabında her iki cinsiyete ait karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

'Küçük giysi dükkanı tıklım tıklımdı. Dükkan sahibi Madam Lulu kiminle ilgileneceğini şaşırmış, oradan oraya koşturup duruyordu.' (s.26)

'O sabah yaşlı balıkçı erkenden uyandı. Çayını içti, kahvaltısını etti, damalı gömleğini giydi. Balığa çıkmadan önce pencerenin önüne oturdu.' (s.44)

Kahramanlarının tamamı hayvan karakterlerden oluşan bu kitapta kişilerin dâhil olduğu meslek gruplarına çok fazla yer verilmemekle birlikte var olan meslek grupları da toplumun genel beklentileri üzerine betimlenmiştir.

4.24.3.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Penguenler Flüt Çalamaz* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 94.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları

KADIN	ERKEK
3 (alışveriş yapma, yemek pişirme, temizlik yapma)	1 (alışveriş yapma)

Tablo 94'e göre *Penguenler Flüt Çalamaz* adlı öykü kitabında her iki cinsiyete ait karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

'Pamuk Hanım çok az dışarı çıkardı. Süt, ekmek gibi gerekli alışverişlerini yakındaki bakkaldan yapar, hemen eve dönerdi. Kentin merkezine inmeyeli uzun yıllar olmuştu. Kent eskisi gibi değildi artık. Boğucu, tozlu, gürültülüydü. Pamuk Hanım ne tozu ne gürültüyü ne de kalabalığı seviyordu. O sabahın farklı bir sabah olduğunu yataktan kalkar kalkmaz anlamıştı. Güneş o sabah bambaşka bir renkte doğmuştu. Elli yıl önce de bir ekim sabahı güneş yine aynı renkte doğmuştu. Uzun yıllar gürültüsüz patırtısız birlikte yaşadığı kocasını işte o ekim sabahı tanımıştı. Pazarda alışveriş ederlerken birbirlerine çarpmışlar, Pamuk Hanım' ın filesindeki elmalar çevreye saçılmıştı.' (s.35)

Geleneksel anlayışın izinde ev işlerini gerçekleştirme sorumluluğunun kadın cinsiyeti üzerine yüklendiği gözlemlenmektedir. Erkek karakterlerin ise evin maddi işlerini yerine getirdiği görülmektedir.

4.24.4.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Penguenler Flüt Çalamaz* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 95.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
8 (heyecanlı, neşeli, geveze)	9 (telaşlı, duygusal, meraklı)

Tablo 95'e göre *Penguenler Flüt Çalamaz* adlı öykü kitabında her iki cinsiyete ait karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

'Yumurtadan çıktığı kayalıkların üstünden geçerken Açık göz' ün gözleri dolu dolu oldu. Annesini, sabırla ona yiyecek taşıyışını, uçmayı öğretişini anımsadı. Hayır, geri dönmeyecekti. Süs haklıydı çünkü. Dünya bu kasaba kadar ufak değildi. Görülecek çok yer vardı.' (s.47-48)

'Bir ara kanadı Süs'e dokundu. Süs nasıl oluyrsa birden kımıldadı, Açık göz'ün telaşına kahkahalarla gülmeye başladı. Açık göz, çok kötü hissetmişti kendini. Öteki kuşlar da alaycı alaycı ona bakıyorlardı. Gözyaşlarını göstermemek için kanatlarını son bir çabayla çırpı,, çırpı, çok uzaklara uçtu.' (s.50)

Bu kitapta yer alan kadın ve erkek karakterler kişilik özellikleri bakımından geleneksel algıların üzerine kurularak betimlenmektedir.

4.24.5.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Penguenler Flüt Çalamaz* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 96.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimi

KADIN	ERKEK
1 (bilye)	2 (bilye, top, kağıt oyuncaklar)

Tablo 96'ya göre *Penguenler Flüt Çalamaz* adlı öykü kitabında her iki cinsiyete ait karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

'Kutuyu koltuğunun altına sıkıştırdı, mahalleye çıktı. Çocuklar nereden haber aldılarsa hemencecik Meto'nun çevresini sardılar. Su, 'Ne var o kutuda?' diye sordu. 'Açsana.' Meto, 'I-ıh,' dedi inatla. 'Açmam!' Su, bir bilye vermeyi önerdi açsın diye. Meto' nun çok hoşuna gitti bu.' (s.23-24)

'Meto da çok mutluydu. Eee, nasıl olmasın? Sayısız bilyesi, lastik topu, kağıttan kayıkları, bir sürü pulu, çikleti, çikolatası vardı şimdi.' (s.25)

Yazarın diğer kitaplarında olduğu gibi bu kitabında da oyun ve oyuncak seçimleri cinsiyete göre bir değişkenlik göstermemekte, kadın ve erkek karakterler birlikte aynı oyun ve oyuncaklarla oynarken betimlenmektedir.

4.24.6.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Penguenler Flüt Çalamaz* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta farklı cinsiyetlerin evi geçindirme sorumluluklarına ilişkin bilgiye doğrudan rastlanmasa da kadın ve erkek karakterlerin bir meslek grubuna dâhil olması evi geçindirme sorumluluklarını birlikte üstlendiklerini göstermektedir.

4.24.7.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Penguenler Flüt Çalamaz* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadelere rastlanmamıştır.

4.25.Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino

Hikayenin baş kahramanı Kırmızı Kelebek Çiftliği'nde yaşayan Puf, bir kazdır. Çiftliğin çalışanı Bayan Berta ile çok iyi anlaşılır. Bayan Berta mutfakta çalışırken Puf ' u da yanına alır. Puf , izlediği bir televizyon programının sunucusu olan Gırgır Bo' ya aşık olur. Ve onun yaşadığı yere gitmek ister. Çetrefilli yollardan geçerek Gırgır Bo' ya ulaşır. Başlangıçta her şey çok güzeldir. Fakat Gırgır Bo' bir süre sonra ona ilk günlerdeki gibi davranmamaya başlar. Gırgır Bo, Puf'a eşlik etmesi için bir erkek kaz getirir evine. Fakat bu erkek kaz, Puf'un hiç umurunda değildir. Puf' un amacı, Gırgır Bo'nun dikkatini yeniden kendi üzerine çekmektir. Puf' un yeteneklerini fark eden Gırgır Bo, bir süre Puf ile birlikte bir televizyon programı yapar. Gırgır Bo' yla ve onun yaşadığı evde Kırmızı Kelebek Çiftliği'nde olduğu kadar mutlu olamayan Puf, çareyi diğer kazlar gibi yaşamaya çalışmakta bulur.

4.25.1.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 97.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekânlar

KADIN		ERKEK	
İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN	İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN
-	1(çiftlik)	1(ev)	1(iş yeri)

Tablo 97'ye göre *Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino* adlı romanda kadın karakterler yalnızca dış mekânda betimlenirken erkek karakterler hem dış mekânda hem de iç mekânda betimlenmektedir.

“Doğru, Bo hayvanları çok sever. Ama oldukça da meşguldür. Ben beş yıldır buradayım. Bo'yu dün iki kez görürüm. Biri işe giderken, bir de işten dönerken.” (s.27)

‘Gırgır Bo ertesi gün programına başladı. Programın açılışını Kaz ve Berta ile birlikte yaptı.’ (s.63)

Genellikle hayvan karakterlere yer verilen bu kitapta kadın ve erkeklerin aynı ortamda, birlikte betimlendikleri gözlemlenmektedir.

4.25.2.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Puf*, *Pufpuf*, *Cuf*, *Cufcuf* ve *Cino* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 98.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
3 (yardımcı, aşçı)	5 (çiftlik sahibi, program sunucusu, taksi şoförü, müzisyen)

Tablo 98'e göre *Puf*, *Pufpuf*, *Cuf*, *Cufcuf* ve *Cino* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verilmektedir.

‘Aynı gün, gazeteyi alır almaz başlığına bile bakmadan ilan sayfasını çevirip seri ilanlar arasında Kayıp Kaz ilanını arayan biri vardı. Bu, Kırmızı Kelebek Çiftliğinin emektar aşçısı Bayan Paytak Berta idi. Çiftliğin annesi sayılırdı Berta. Bu saygınlığı yıllardır hiç falso vermeden çiftlik çalışanlarına lezzetli yemekler pişirerek elde etmişti. Çiftlik sahibi Bay Kavakyeli. “ Berta çiftliğin başkemancısı,” derdi. “ O bir falso yapsa, çiftlik çöker.”’ (s.7-8)

‘Buldukları hiç ummadığı şeylerdi. Gazetelerin tv ve magazin eklerinden koparılmış parçalar, kırık bir ayna, renkli kurdeleler, süslü paket kâğıtları, bir bölümü koparılmış bir harita... Berta’nın kardeşi taksi şoförüydü.’ (s.13)

‘Yalnızca bu kadarcık bir adresle aranılan kişiyi bulmak mümkün değildi, ama aranan kişi Gırgır Bo olunca iş değişirdi. Gırgır Bo, Tv’nin en parlak sunucusu ve müzisyeniydi.’ (s.14)

Kadın ve erkek karakterlerin meslek seçimlerinin geleneksel anlayıştan uzaklaşmadan betimlendiği, kadın karakterlerin çalışıyor olsa bile toplumca kadına uygun görülen meslek gruplarına dâhil olduğu gözlemlenmektedir.

4.25.3.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 99.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları

KADIN	ERKEK
1(çiftlikteki hayvanların bakımını üstlenme)	-

Tablo 99’a göre *Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino* adlı romanda kadın karakterlerin ev işlerini gerçekleştirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verilirken erkek karakterlerin ev işlerini gerçekleştirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verilmediği görülmektedir.

‘Berta aldığı işi mükemmel yapanlardan. Kaz’ a da kendi çocuğuna bakar gibi bakmış. Sabırla, severek yiyebileceği lezzetli, özel yiyecekler hazırlamış, hastalanmasın diye gözünün içine bakmış.’ (s.10)

Geleneksel anlayışa uygun olarak ev işlerini yapma sorumluluğunun kadın karakterlerin üzerinde olduğu gözlemlenmektedir.

4.25.4.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 100.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
12 (özverili, kıskanç, duygusal, meraklı, geveze)	8 (neşeli, sakin, şefkatli)

Tablo 100'e göre *Puf*, *Pufpuf*, *Cuf*, *Cufcuf* ve *Cino* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

'Berta annesinden ayrılan yavruların yaşamasının çok zor olduğunu biliyormuş, ama gene de Kaz'ın bakımını büyük bir özveri göstererek üstüne almış.' (s.9-10)

'Başkası Bo'yu görür görmez, "ne yorgun adam" diye düşünürdü, Kaz, onun yorgun yüzünün ardındaki dinginliği ve neşeyi de fark etti.' (s.30)

'O akşam Bo çok geç geldi. Havuz bakmadan eve girdi. Yorgun ve sinirli gözüküyordu. Kaz'ın varlığını unutmuş gibiydi.' (s.36)

'Kaz o gün Tortop Hanım' la dostluk kurmayı denemeye karar verdi. Tortop Hanım, Paytak Berta ya çok benziyordu. Onun gibi kıvrık saçlı, onun gibi şişman ve güleç yüzlüydü.' (s.37)

Kadın ve erkek karakterlerin geleneksel anlayışa uygun olarak, toplumun kendilerine uygun gördüğü kişilik özellikleriyle betimlendiği gözlemlenmektedir.

4.25.5.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Puf*, *Pufpuf*, *Cuf*, *Cufcuf* ve *Cino* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu romanda, karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulgulara rastlanmamıştır.

4.25.6.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Puf*, *Pufpuf*, *Cuf*, *Cufcuf* ve *Cino* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 101.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Evi Geçindirme Sorumlulukları

KADIN	ERKEK
-	1

Tablo 101'e göre *Puf*, *Pufpuf*, *Cuf*, *Cufcuf* ve *Cino* adlı romanda erkek karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarına ilişkin bulgulara yer verilirken kadın karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarına yer verilmediği görülmektedir.

'Birden babasıyla annesi gelmişti aklına. Kimdi babası? Gözünün önüne getirmeye çalıştı. Şişman, bembeyaz tüylü olduğunu anımsadı. Gagası aralık dururdu çoğu zaman. Hiç kapanmazdı. Nasıl kapansın? Annesine, ona ve kardeşlerine yiyecek taşırdı.' (s.71)

Evi geçindirme sorumluluğu geleneksel anlayışa uygun olarak erkek karakterlere verilmiştir. Ayrıca kadın ve erkek karakterlerin bir meslek grubuna dâhil olması evi geçindirme sorumluluklarını birlikte üstlendiklerini göstermektedir.

4.25.7.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde, *Puf*, *Pufpuf*, *Cuf*, *Cufcuf* ve *Cino* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 102.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler

KADIN	ERKEK
2(annelik)	-

Tablo 102'ye göre *Puf*, *Pufpuf*, *Cuf*, *Cufcuf* ve *Cino* adlı romanda kadın karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadeler yer verilirken erkek karakterlere yönelik dilsel ifadeler yer verilmediği görülmektedir.

‘Daha fazla dayanamayacaktı artık. Ne olursa olsun, onu mutsuz görmek istemiyordu. Berta “Her tencerede omlet yapılabilir, ama en iyi omlet tavada olur,” derdi. “İşte ben iyi bir tava buldum,” dedi Kaz ve koşa koşa eşinin yanına gitti. “Gel,” dedi. “Gel, her şey istediğin gibi olsun. Birçok yavrumuz olsun. Belki iyi bir anne olurum, belki benim gibi akıllı havada bir yavrumuz olur, yapamadıklarımı yapması için ona var gücümle destek olurum. Bakarsın bir adı da olur. Onunla övünmek mutlu eder beni. Bu yetenekli, güzel kazın annesi benim, derim” bunları söylerken içinden “Belki de artık kendime ait bir yaşamım olmayacak,” diye geçiriyordu.’ (s.74-75)

‘Sonunda üç yavruları oldu. Yavrularının olması onu önce karamsarlığa itti. “Şimdi yok mu oldum ben?” diye soruyordu ikide bir. “Yerimde artık bir eş ve bir sürü kaz yavrusu mu var?” “Hayır,” diyordu eşi usanmadan, “Yok olmadın, çoğaldın. Üstelik sıradan bir kaz da değilsin. Anne Kaz artık adın.”’ (s. 75-76)

Bu kitapta yer alan karakterler yönelik dilsel ifadelerin, annelik ve ideal erkek vurgusuna yer verildiğinden geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısının etkisinde olduğu görülmektedir.

4.26.Puldan Taştan Lahanadan

Kötebek, insanların değer vermediği, eski, kullanılmış, artık işe yaramayan ne var kendine oyuncak yapan, onları biriktiren bir çocuktur. Bir gün mahallede bulunan eski, köhnemiş evin değişikliğini fark ederler mahalleliler. Mahalleye Simri adını verdikleri bir adam yerleşmektedir. Eski, köhnemiş evi değiştirmeye, güzelleştirmeye başlar. Bu durum mahallelinin çok çabuk dikkatini çeker. Simri, insanlarla iyi ilişkiler kuramayan, içine kapanık bir adamdır. Fakat simetri ve uyum takıntısıyla önce eski evi sonra da mahalleyi düzenlemeye başlar. Bu durum başlangıçta mahallelinin hoşuna gitmektedir. Ancak Simri’nin gerçekleştirdikleri giderek mahallelinin hayatını zorlaştırmaktadır. Bir gün, Simri’nin kasaba meydanına, havuz süsü olarak diktiği iki büyük renkli çember büyük bir gürültüyle yerinden çıkar. Bu çemberleri tutmaya çalışan Simri ve Kötebek için ilginç bir yolculuk başlayacaktır. Çemberlerin çarpıp durduğu kayanın ardında gizemli bir yere düşer Simri ve Kötebek. Kötebek, burada gördüklerin inanamaz. Burada her şey eski malzemelerden, puldan, taştan ve lahanadan yapılmıştır.

4.26.1.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Puldan Taştan Lahanadan* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısının etkisinde olup olmadığı sorgulanmaktadır. Ancak bu romanda, mekânsal betimlemelerde karakterlerin cinsiyetlerine göre bir ayrıma rastlanmamaktadır:

‘Kasabalı, karlı bir günde kalıplı bir adam tanıdı.’ (s.7)

4.26.2.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Puldan Taştan Lahanadan* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 103.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
3 (tuhafiyeci, temizlikçi)	10 (mimar, esnaf, balıkçı)

Tablo 103’e göre *Puldan Taştan Lahanadan* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

‘Kasabalı, karlı bir günde kalıplı bir adam tanıdı. Kalıplı sözü mahallenin hanım hanımcık tuhafiyecisi Sümeyra’nın dilinden düştü.’ (s.7)

‘Eşyaların kapıya yığıldığı gün ve sonrasında evin sahiplerinden kimse görünmemişti çevrede. Evin nasıl bu son haline geldiğine kimsenin verecek yanıtı yoktu. Sessiz ve özenli çalışan bir mimar içten içe can aşılarmıştı.’ (s. 23)

‘Bir gün Balıkçı Tufan meydana çişmenin önünde çocuklarıyla balık ağlarını tamir ederken zümrüt rengi bir ışık çaktı gözlerinden.’ (s.30)

‘Penceredeki kadın başındaki eşarbyı çıkarmış, tozunu sokağa silerken: “Ayyy! Bu sözlere gerek var mı şimdi?” diye bağırды. “Düzenden, temizlikten, sinir bozmayan şeylerden nasıl sıkılır insan? İşimize ket vurmayın. Her gün gidecek iş buluyorum artık. Eskiden var mıydı iş? Bahaneler dünden hazırды. Cuma ev temizlenmez, Salı temizlenen ev çabuk kirlenir, pazartesi temizlik yaparsan eve cinler yerleşir der dururlardı. Şimdi her gün temizlik günü.’ (s.43-44)

Kadın karakterlerin yine toplumca kendilerine uygun görülen meslek gruplarına dâhil olduğu, erkek karakterlerin ise güç gerektiren işlerde çalıştığı yine toplumca kendilerinden beklenen meslek gruplarına dâhil oldukları gözlemlenmektedir.

4.26.3.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Puldan Taştan Lahanadan* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 104.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları

KADIN	ERKEK
3 (alışveriş yapma, örgü örme, yemek - pişirme)	

Tablo 104’e göre *Puldan Taştan Lahanadan* adlı romanda kadın karakterlerin ev işlerini gerçekleştirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verilirken erkek karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verilmediği görülmektedir.

‘Köstebek kart, çirkin bir kargadan bet bir sesle ağlardı. Sebze pazarından dönerlerken büyükannesi iri çileklerden almadı diye minibüste canhıraş bir ağlayış tutturduğu gün hep anlatılır.’ (s.15)

‘Evinde bunalan kadın tığını; şişini yumağını alır, havuz kenarındaki banka ilişirdi.’ (s.48)

‘Eve geldiğinde annesi geniş ağızlı, kocaman bir tencerede patates kızartıyordu.’ (s.80)

Bu kitapta geleneksel anlayışa uygun olarak ev işlerini yerine getirme sorumluluğunun kadın karakterlere verildiği gözlemlenmektedir.

4.26.4.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Puldan Taştan Lahanadan* adlı romanda yer alana farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 105.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
2 (merhametli, sinirli)	10 (simetri takıntılı, utangaç, titiz, sorun çözücü)

Tablo 105’e göre *Puldan Taştan Lahanadan* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin kişilik özelliklerine yer verildiği görülmektedir.

‘Yeni taşındığı evi ve bahçesini seçtiği uyumlu renkler, basit malzemelerle cennete çeviren bu sihirbaz, şaşırtıcı şekilde çekingendi.’ (s.24)

‘Mahalleli bu utangaç ama titiz adamı keşfedince adamın kendine güveni dalga dalga yükseldi.’ (s.26)

‘Aynı anda Köstebek’ in annesi de kafasını kaşıyarak oğlunun yatağının altına göz gezdirdiyordu. Çocuğun kazıya kazıya bulduğu “çöplük yığını” odanın temizlenmesini olanaksız hale sokmuştu. “Bu konuyu acilen düşünmeliyim! Heey! Köstebeeeeek!” Köstebek, başına gelecek felaketi günlerdir eli kulağında bekliyordu. “Kooş çabuk!” Sese bir koşuda yetişti. Kollarını alabildiğince gerdi, ıvır zıvır torbasını apar topar kucakladı. Annenin öfkesi yedi mahalleye yeterdi. Bir tuttu mu, dur durak dinlemezdi. Gözlerinin pörtlemesi korkunç bir çingarin yakında kopacağıнын habercisiydi.’ (s.59)

‘Köstebek önce duraladı, sonra iki elini yolcu uğurlar gibi salladı. “Tohumu, çekirdeği alıp çuvala tıkmışım, atsaydım ya toprağa... Akıl işte!” Kız, oğlanın sözlerine hiç şaşırmıyor, ağzı kulaklarında gülümsüyordu. “Dünyanın en gamsız bu kız,” diye düşündü Köstebek. “Dert, tasa bilmemiş.”’ (s.68)

Bu kitapta geleneksel anlayıştan uzaklaşarak erkek karakterlerin çekingen kişilik özellikleriyle kadın karakterlerin ise toplum normallerinin dışında umursamaz olarak betimlendiği gözlemlenmektedir.

4.26.5.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular.Bu bölümde *Puldan Taştan Lahanadan* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 106.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimi

KADIN	ERKEK
-	3 (kukla, döküntü parçalar)

Tablo 106'ya göre *Puldan Taştan Lahanadan* adlı romanda erkek karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulgulara yer verilirken kadın karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine yer verilmediği görülmektedir.

'Kuruyemişçi, cam kavanozlarını taşıdığı arabasının karlarını temizledi. Ayçekirdeği kavanozunu arabaya yüklerken ayağı kaydı, kırık cam elini kesti. Bembeyaz kardaki kırmızı lekeler, terzi büyükannesiyle geçen çocukluk günlerini geri çağırdı. Anneanesi, komşunun dikişlerini dikerken dizinin dibinde kırık kumaş parçalarından eciş bücüş kuklalar yaptığı günleri.'(s.8)

'Köstebek adını beş yaşından beri taşıyordu. Teyzesiyle parka gittiği ilk gün kumları eşelemiş, eşelemiş, iki cep dolusu ıvır zıvır çıkardı. Saç tokası, parfüm şişesi, kağıttan uçak, dümensiz spor araba, plastik at, tahta düdük, bir Lego kalesi, bozuk paralar, kırık mandal...' (s.10)

Karakterlerin oyun ve oyuncak seçimleri toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında değerlendirildiğinde yazar diğer kitaplarında olduğu gibi cinsiyetlere göre belirgin bir ayrıma rastlanmamaktadır.

4.26.6.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Puldan Taştan Lahanadan* adlı romanda yer alana farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu romanda yer alan karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarıyla ilgili bulguya doğrudan rastlanmamakla birlikte kadın ve erkek karakterlerin bir meslek grubuna dâhil olması evi geçindirme sorumluluklarını birlikte üstlendiklerini göstermektedir.

4.26.7.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Puldan Taştan Lahanadan* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karaktere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu romanda karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadeler yer verilen bulgulara rastlanmamaktadır.

4.27.Saçlarında Soru İşaretleri

Çok meraklı ve pek çok şeye ilgisi olduğu bilinen bir çocuk olan Mert, bir gün babasının dükkânından para bozdurmak için çıkar ve geri dönmez. Onu merak eden ailesi polise haber verir. Polisten gazeteye ve haber bültenlerine düşen bu durum, haberi yapan gazetecinin Mert'in günlüğünü bulması ve okumasıyla derinleşir. Ailesinin ifadeleriyle günlükteki bilgileri birleştirerek gazeteci de Mert'i bulmaya çalışmaktadır.

4.27.1.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Saçlarında Soru İşaretleri* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 107.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekânlar

KADIN		ERKEK	
İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN	İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN
-	2(iş yeri)	-	2 (iş yeri, sokak)

Tablo 107'ye göre *Saçlarında Soru İşaretleri* adlı romanda kadın ve erkek karakterlerin iç mekânda betimlemelerine yer verilmediği yalnızca dış mekânda betimlendikleri görülmektedir.

‘Annemin gözü kardeşime kilitlenmiştir. Günlük sorularının en az yüz tanesi kardeşimin nerede ve ne yaptığı üstünedir. İşyerinden bile otuz kez konuşur oğlanla. Annem yurtdışına kursa gitmeseydi Mert bizimleydi şimdi.’ (s.18)

‘Valla billa, iki bilemediniz üç kere bakmışımdır kaba adamın botuna. Birinde hangarda, birinde iskelede tozutuyordu. Üçüncüsünde neredeydi, inanın hatırlamıyorum.’ (s.28-29)

Geleneksel anlayışın dışına çıkılarak kadın karakterlerin ev dışında bir iş ortamında betimlendiği gözlemlenmektedir.

4.27.2.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Saçlarında Soru İşaretleri* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 108.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
3 (gazeteci, zoolog)	7 (gazeteci, ayakkabıcı, kürekçi, esnaf)

Tablo 108’e göre *Saçlarında Soru İşaretleri* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

‘Üniversiteyi bitirdikten sonra bir buçuk yıl tam zamanlı haber muhabirliğiyle geçti. Son altı aydır ek iş olarak hafta sonu gece haberlerinin sunuculuğunu üstlendim.’ (s.9)

‘Son dakika haberlerinin ileten stajyer kız önüme iki kâğıt parçası bıraktı. Program dışı bu notların birkaç kısa ve önemsiz hatırlatmalar olmasını istedim.’ (s.11)

‘Benim işim ayakkabıcılık. Bir ayakkabı, dükkânıma gelmesin, tüm duyularımla onu mabedime kabul ederim.’ (s.23)

‘Savaş beni buraya taşıdı. Yaşadığım şehre bombalara inince felaket bizim de kapımıza dayandı. Bombalamada kızımı ve eşimi, kızgın bulutlara verdim. Annemle çantamıza tıktırdığımız yenilgimiz ve birkaç parça eşyayla sınıra giden araçlara koştuk. Yeni hayatım bir düşe sonradan sızan misafir oyuncununki gibi. Üniversitede zooloji eğitimi almıştım. Bir araştırma ekibinde hayvan davranışları üzerinde çalışıyordum. Evimizin bahçesini yardıma muhtaç hayvan dostlarla paylaşıyorduk.’ (s.116)

‘Biz de aktif katılımcı sayılabiliriz. İlk eylemimize üçlü grubumuz Mesti, Mert ve Suso olarak katılmıştık ama hemen oracıkta aramıza Lima ve Turunç’u da almıştık. Lima usta bir kürekçiydi. Turunç’sa onun kızı.’ (s.155)

Bu kitapta geleneksel anlayışın dışına çıkılarak kadın karakterin farklı bir meslek grubuna dâhil olarak toplum normlarının dışına çıkıldığı gözlemlenmektedir.

4.27.3.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Saçlarında Soru İşaretleri* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 109.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları

KADIN	ERKEK
3 (yemek pişirme, ev içini organize etme)	-

Tablo 109’a göre *Saçlarında Soru İşaretleri* adlı romanda kadın karakterlerin ev işlerini gerçekleştirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verilirken erkek karakterlerine ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verilmediği görülmektedir.

‘Annem yurtdışına çıkmadan önce her gün ne yer ne içeriz, ince ince hesabını yaptı.’ (s.31)

‘Bir aile olunca hayatın kurgusu rutinleşmiyor, karmaşılaşıyormuş. Ben kendi işime sarıldım, gerisine kulak asmadım. Eşimin titizliğine, disiplinine güvendim. Saime işten gelir gelmez önlüğünü takar, mutfığa dalar. En büyük hobisiydi, yemek. Akşam soframıza dört çeşitten az yemek koyarsa sevimsizleşirdi.’ (s.82)

Yine geleneksel anlayışa uygun olarak ev işlerini yerine getirme sorumluluğunun kadın karakterlere verildiği gözlemlenmektedir.

4.27.4.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Saçlarında Soru İşaretleri* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 110.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
6 (tedirgin, telaşlı, korumacı, meraklı, geveze)	18 (meraklı, sinirli, kavgacı, korkusuz)

Tablo 110'a göre *Saçlarında Soru İşaretleri* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

'Kardeşim babamın bir başka çeşidi. Dört yaşında geçirdiği bir ateşli hastalık sonrasında korku duygusunu kaybetti. İnanmadınız, değil mi? Ateşler içinde haftalarca yattıktan sonra korkusuz kesildi başımıza.' (s.32)

'Geçenlerde bir ayakkabı aldım. Ayakkabı ara sıra ses çıkarıyor. Meğerse satıcı ayakkabılarına çip takmış, canı sıkılınca bilgisayarından izlermiş. Gittim, tanıştım. Çevresiyle zerre kadar ilgilenmeyen bir adam... İletişimsizin teki! Gözüme bakmaya cesareti yok. Sünepe paçoz!' (s.73)

'Alt komşum Gülce, 'Saçlarının dalgası bile soru işareti,' bu çocuğun derdi. Dünyanın bütün soru işaretlerini hüüp diye çeken yanı şaşırtırdı. Kimse rastlamamıştır onun gibisine.' (s.79)

'Elektrikli battaniye bir bana yasaktı. Annem kötü senaryosunu hep avucunda tutardı: Battaniyenin termostatu bozulacak ve ben, korkusuz oğlu cayır cayır yanacağım.' (s.112)

Kadın ve erkek karakterler kişilik özellikleri bakımından geleneksel anlayışın dışına çıkılmadan betimlenmiştir.

4.27.5.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Saçlarında Soru İşaretleri* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta yer alan karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

4.27.6.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Saçlarında Soru İşaretleri* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarına ilişkin bulguya doğrudan rastlanmamakla birlikte kadın ve erkek karakterlerin bir meslek grubuna dâhil olması evi geçindirme sorumluluklarını birlikte üstlendiklerini göstermektedir.

4.27.7.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Saçlarında Soru İşaretleri* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 111.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler

KADIN	ERKEK
-	1

Tablo 111’e göre *Saçlarında Soru İşaretleri* adlı romanda erkek karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadeler yer verilirken kadın karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadeler yer verilmediği görülmektedir.

‘Büyük oğlum liseyi bitiremeden eğitimini bıraktı. Argo dilini esnaf arkadaşlarından kaptı. Bugün ‘Ben bilgisayar mühendisi olmak isterdim,’ diyor. Benden korkusuna düşüncesini söyleyememiş. Bilgisayar başına oturtmazdım ki yeniyetmeyi! Okumayacağım deyince dükkâna yardımcı aldım. Ne bileyim, günler geçtikçe pişmanlık kurduna yenildiğini. ‘Son kararın mı?’ dediğimde, ‘Evet,’ yanıtını vermişti. ‘Evet dersin sonuçlarına sonuna kadar katlanırsın,’ demiştim. Sözüm namusumdur benim. Babamdan böyle gördüm.’ (s.87)

Namus kavramı ve “babamdan öyle gördüm” ifadeleri geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısını destekler niteliktedir.

4.28.Sakız Kızın Günleri

Sakız, bu kitapta halasının hediye ettiği ay taşının sihirli olduğunu keşfeder ve onunla çeşitli dileklerini gerçekleştirdiği tuhaf maceralar yaşar. Yaz tatilini babaannesinin yazlık evinde onun komşu ve arkadaşlarıyla geçirirken yaşadıkları köye rüzgarın oğlu dediği, tahtadan oyuncaklar yapan Tepetaklak adında ilginç bir adam gelir. Sakız, Tepetaklak'ın maceralarla dolu, değişik öyküsünü öğrenir. Yine bir gün televizyonda karşılaştığı Haftanın Öyküsü adlı programa katılmak için uyduruk bir öykü yazar ve bu öyküye uygun bir plan yapar. Ancak işler hiç de Sakız'ın hesapladığı gibi gitmeyecektir.

4.28.1.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Sakız Kızın Günleri* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta farklı cinsiyetlerdeki karakterler aynı mekânlarda, birlikte betimlenmiştir.

4.28.2.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Sakız Kızın Günleri* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 112.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
6 (sekreter, emekli öğretmen, balıkçı, terzi, sütçü)	7(şekerci dükkânı sahibi, doktor, terzi, otel çalışanı, şarküteri çalışanı, ayakkabı tamircisi, balıkçı)

Tablo 112'ye göre *Sakız Kızın Günleri* adlı öykü kitabında her iki cinsiyete ait karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

‘Sakız şimdi sekiz yaşında. Annesi, babası, kardeşi Nazlı ve semenderi Yusuf’la birlikte kentin arka sokaklarında, bir apartman dairesinde yaşıyor. Babası dünyanın en tatlı işini yapıyor. Bir şekerçi dükkanı işletiyor.’ (s.8)

‘Annesi bir şirkette sekreter. Şirket deyince saçları dimdik dikilenlerden. Her sabah sürüne sürüne işe gider, sürüne sürüne eve döner.’ (s.10)

‘Bir akşamüstü, babaanneni kendi kendine ‘Ah, zeytin almayı unuttum,’ dediğini duyan Sakız’ın yardımseverlik damarı kabardı. ‘Sen üzülme babaanne. Ben şimdi alır gelirim,’ Soluk soluğa Fıstık Şarküteri’ye koştu. Babaannesinin zeytin kabını Tepetaklak’ a verdi. ‘Bu ağzına kadar dolacak,’ dedi.’ (s.70)

Bu kitapta karakterlerin meslek seçimleri, geleneksel toplumsal algının izinde betimlenmiştir.

4.28.3.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Sakız Kızın Günleri* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işleri paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 113.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları

KADIN	ERKEK
4 (yemek pişirme, çamaşır yıkama, bulaşık yıkama, dikiş dikme, sofa hazırlama)	-

Tablo 113'e göre *Sakız Kızın Günleri* adlı öykü kitabında kadın karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verilirken erkek karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verilmediği görülmektedir.

‘Annesi bambaşka biriydi artık. Delik çoraplar, dibi tutmuş tencereler, kopuk düğmeler, kirli çamaşırlar umurunda bile değildi.’ (s.44)

‘Babaanne gitmeden kahvaltı masasını hazırlamıştı. Güneş gelmesin diye masayı söğüdün altına kurmuştu.’ (s.50)

Bu kitapta geleneksel anlayışa uygun olarak ev işlerini yerine getirme sorumluluğu kadın karakterlere verilmektedir.

4.28.4.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Sakız Kızın Günleri* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 114.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
6 (utangaç, kaygılı, kıskanç, başına buyruk, yardımsever)	2 (kaygılı, merhametli)

Tablo 114'e göre *Sakız Kızın Günleri* adlı öykü kitabında her iki cinsiyete ait karakterlerin kişilik özelliklerine yer verildiği gözlemlenmektedir.

‘Akşam babaannesine kahkahalarla gülererek anlattı, zınc diye sesini kaybeden adamı. Babaanne, Sakız’ın ağzından çıkan her sözü dikkatle dinliyordu. ‘Ne başına buyruksun! Ben de gözlerim yolda seni bekledim.’ (s.68)

‘Upuzun tahta bacaklı ilan dağıtıcısı, tahta bacaklarından birini kırmıştı. Tepetaklak, göğsünde yumuşacık bir yürek taşıyordu. Önüne gelen yardım etmekten mutluluk duyuyordu. İlan dağıtıcısının yeşil- kırmızı çizgili pantolonunu, garip tüylü şapkasını giydi. Tahta bacakları çöp bidonuna attı. Ek bacaklara ihtiyacı yoktu ki! Boyu fazlasıyla uzundu zaten.’ (s.73-74)

Kitapta yer alan karakterlerin kişilik özellikleri toplum beklentilerine uygundur. Kadın karakterler başına buyruk, heyecanlı, savunmasız betimlenirken, erkek karakterler sevecen, yardımsever, güçlü gibi kişilik özellikleriyle betimlenmektedir.

4.28.5.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Sakız Kızın Günleri* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 115.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimi

KADIN	ERKEK
3 (oyuncak bebek, uçurtma, top, döküntü eşyalar)	-

Tablo 115’e göre *Sakız Kızın Günleri* adlı öykü kitabında kadın karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulgulara yer verilirken erkek karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulgulara yer verilmediği görülmektedir.

‘Sakız, kafa dengi bir kardeşini olmasını çok isterdi doğrusu. Kardeşiyle bacak bacak üstüne atıp sohbet etmeyi, bebeklere giysi dikmeyi, karşılıklı çiklet patlatmayı, uçurtma uçurmayı kim istemez ki!’ (s.10)

‘Bir gözü yeredir mutlaka. Yerde bulduğu para, çivi, düğme, toz bezi, çikolata kağıdı, yaprak gibi şeyleri toplar, eve getirir. Odasında her parçayı ince ince inceler.’ (s.13)

‘Hemen masasının başına gitti. Babasının yeni aldığı basket topunun üstüne oturdu.’ (s.93)

Bu kitapta erkek karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulguya rastlanmamıştır. Bununla birlikte kadın karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin geleneksel algının etkisinde olmadığı gözlemlenmiştir.

4.28.6.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Sakız Kızın Günleri* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta yer alan karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarına ilişkin bulguya doğrudan rastlanmamakla birlikte kadın ve erkek karakterlerin bir meslek grubuna dâhil olması evi geçindirme sorumluluklarını birlikte üstlendiklerini göstermektedir.

4.28.7.Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Sakız Kızın Günleri* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin cinsiyetçi özellikler taşıyıp taşımadığı sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 116.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler

KADIN	ERKEK
3 (ev işlerini yapma, meslek seçimi, - fiziksel özellikler)	

Tablo 116'ya göre *Sakız Kızın Günleri* adlı öykü kitabında kadın karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadeler yer verilirken erkek karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadeler yer verilmediği görülmektedir.

‘Herkesin hayal kurması güzel elbette. Ama yakınlarımızın abuk sabuk hayaller kurması çok saçma. Hele annelerin sorumsuzca hayal kurması başılsanacak şey değil! Benim bir anneye ihtiyacım var. Zürafaya değil.’ (s.44)

“Akşam yemeğe erken otururuz. Akşamüstü ikimiz de kestirelim. Gece sinemada uykumuz gelemsin.” “Film başladıktan sonra en çok on dakika dayanırsın babaanne. Gündüz ne kadar uyursan uyu.” “Sen kendine bak. Hadi, acele et de kimse gelmeden deniz kıyısına inelim. Buruşuk bedenimi el âleme göstermeye meraklı değilim.” (s.81)

Bu kitapta yer alan kadın bedenine yönelik ifadeler geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısını destekler niteliktedir.

4.29.Sıcak Çikolatalı Yolculuklar

Anne ve babasının işlerine çok düşkün olması sebebiyle okulla birlikte çeşitli aktivitelere katılan Su, bir gün babaannesinin rahatsızlanması üzerine babasının onu birkaç gün için okula götüremeyeceğini öğrenir. Bu süreçte kendi işlerinin yoğunluğundan dolayı annesi, bir taksi şoförüyle anlaşır, babası gelene kadar Su'yu okula bu taksi Şoförü götürüp getirecektir. Ancak bu taksi, bizim bildiğimiz taksilerden oldukça farklıdır. Düzce Depremi'nde karısını ve iki çocuğunu kaybeden taksi şoförü hayatı artık pek de ciddiye almayan, teknolojiye düşkün bir adamdır. Vaktinin çoğunu taksisinde geçirdiğinden taksi, tam bir teknoloji harikasına dönüşmüştür bu sayede. Bu taksi televizyonu olan, oyunlar oynayabildiğiniz, size tatlı ve sıcak çikolata ikram edebilen bir taksidir. Ve kahramanımız Su'nun hayatı birkaç günlüğüne değişecektir. Su, taksiyle okula gidip gelirken oturdukları yerin kenar mahallesinde yaşayan bir trapezciye âşık olur. Onu okula götürüp getiren babası olamadığı için bu fırsattan yararlanarak trapezciyle iletişim kurmaya çalışır. Geçmiş günlerin özlemi içinde olan Su, anne ve babasından istediğinde reddedileceğini bildiği bir isteğini taksi şoförüyle paylaşır ve birlikte Su'nun sür annesini aramaya çıkarlar.

4.29.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Sıcak Çikolatalı* yolculuklar adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta farklı cinsiyetlerdeki karakterler aynı mekânlarda, birlikte betimlenmiştir. Ev ve taksi arasında oluşturulan olay örgüsü içinde kadın ve erkek karakterler birlikte betimlenmiştir.

4.29.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Sıcak Çikolatalı* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 117.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
5 (mimar, öğretim üyesi, bale öğretmeni, şoför)	9 (fabrika verimlilik uzmanı, trapezci, taksi şoförü, fabrika işçisi, doktor, kunduracı, berber)

Tablo 117'ye göre *Sıcak Çikolatalı Yolculuklar* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

'Su'ya sorarsanız anne üniversitede öğretim üyeliği yapacağına altıncı hissini geliştirmeli.' (s.15)

'Baba fabrikanın verimlilik uzmanı. Su, babasını Uğur Rüzgarı'nın işbirlikçisi sanır.' (s.17)

"Her şeyin hazır mı kızım? Taksi şoförümüzün adı: Harun Bey. Az sonra kapıda olacak. Baban gelene kadar gidiş-gelişlerinizi birlikte yapacaksınız." (s.69)

"Madem aklını kurcaladı... İlk günden hikayemi anlatayım bari...' su, en derinden bir oh! çekti. 'Viiyuuv! Bana kızmamış...' 'Yalova' da dünya güzeli iki kızım ve eşimle yaşıyorduk. Eşim sınıf öğretmeniydi. Kızlarım onun çalıştığı okula gidiyordu." (s.75)

Bu kitapta kadın ve erkek karakterlere uygun görülen mesleklerin geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısının etkisinde olduğu gözlemlenmektedir.

4.29.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Sıcak Çikolatalı Yolculuklar* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 118.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları

KADIN	ERKEK
2 (yemek pişirme, temizlik yapma)	-

Tablo 118'e göre *Sıcak Çikolatalı Yolculuklar* adlı romanda kadın karakterlerin ev işlerini gerçekleştirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verilirken erkek karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verilmediği görülmektedir.

'Su'ya üç buçuk yaşına kadar büyükannele birlikte bir sütanne baktı.' (s.12)

'Çocuklar okula, anne baba işe gittikten sonra eve genç bir kız gelir. Adı Aliye. Aliye bir gece içinde darmaduman olmuş evi derleyip toparlar, sonra da annenin listesine baka baka günün yemeğini hazırlar.' (s.21)

Geleneksel anlayışın izinde ev işlerini yerine getirme sorumluluğunun kadın karakterlere verildiği gözlemlenmektedir.

4.29.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Sıcak Çikolatalı Yolculuklar* adlı romanda yer alan karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 119.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
10 (uysal, utangaç, öfkeli, duygusal, hisleri kuvvetli, sakinleştirici)	12 (inatçı, otoriter, güçlü, duygularını gizleyen, öfkeli)

Tablo 119'a göre *Sıcak Çikolatalı Yolculuklar* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

'Anne, babanın ruh halini saçlarını taramamasından anlar. Dalgah, zor şekil alan, inatçı saçları sıkıca fırçalanmazsa, rüzgar çarpmışa döner baba. Anne, babanın eline fırça vermek yerine, sakinleştirme metotlarını devreye soka. Pencereleri açar, evi iyice havalandırır. Vanilya kokulu mumları yakar. Fıkır fıkır, neşe saçan bir müzik arar. Kendinin de nakaratlarını bildiği şarkıların toplandığı bir albüm seçer. O mırıldanırken babanın da katılması için gözlerinin içine başka türlü bakar. Baba yelkenleri hemencecik suya indiremez. İçine istasyon ayarı tutmayan bir radyo düşmüş gibi böğürür, homurdanır, duvarları yumruklar. Yatışmazsa arka balkona çıkar. Gömleğinin düğmelerini açar, avazı çıktığı kadar bağırır.' (s.63)

'Baba "Nuh deyip Peygamber demeyen" takımından.' (s.67)

Kadın ve erkek karakterlerin kişilik özelliklerinin toplum beklentileri üzerine kurulu olduğu gözlemlenmektedir.

4.29.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Sıcak Çikolatalı* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 120.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimi

KADIN	ERKEK
4 (kukla, yüzmek, mobil oyunlar, oyuncak tren)	3 (gölge oyunu, langırt, uçurtma)

Tablo 120'ye göre *Sıcak Çikolatalı Yolculuklar* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

‘Su, Arda’nın kapısını itti. Işığı söndürmüş oğlan. Mum alevini duvara yaklaştırmış, gölge oyunu oynuyor.’ (s.29-30)

‘Tahta kutu el yapımı. Ustası kim ise, ağaç parçasını oyarak yapmış. Kapağına kabartma kuş desenleri, iç kapağına ise kanatları işlemeli iri bir kuş oturtmuş. Kuşu okşarken küçük kıymıklar battı Su’nun yumuşacık parmaklarına. Kutunun içinden el ve parmak kuklaları çıkmıştı. Çocukluk, süt kokulu, çilek tatlı kuklalar.’ (s.36)

‘Su’ya sorsalar o yalnızca yüzmek ve kendi icat ettiği oyunları oynamak ister. ‘ Kumaş Boyama Kursu’nu en çok bu nedenle seçer.’ (s.57)

‘Arda ise langırt delisidir. Oğlanı langırt aletinin başında unutsalar, beş saat sonra yine orada bulabilirler.’ (s.58)

Bu kitapta yer alan karakterlerin oyun ve oyuncak seçimleri, geleneksel algıya uygun olarak betimlenmiştir.

4.29.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Sıcak Çikolatalı Yolculuklar* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarına ilişkin bulgulara rastlanmamıştır. Bununla birlikte bir işte çalışma durumu kadın ve erkek karakterlere birlikte verildiğinden evi geçindirme sorumluluğunun her iki cinsiyete de verildiği gözlemlenmektedir.

4.29.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Sıcak Çikolatalı Yolculuklar* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 121.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler

KADIN	ERKEK
1 (kadın olma vurgusu)	1 (kurtarıcı)

Tablo 121'e göre *Sıcak Çikolatalı Yolculuklar* adlı romanda her iki cinsiyete yönelik cinsiyetçi ifadeler yer verildiği görülmektedir.

“İnsanın ailesini kaybetmesi kolay anlatılır bir şey değil. İçinden çıkılması zor bir depresyona girdim. Ağır ağır kendime yeni bir rota çizmeyi öğrendim. Rüyalarımda karımı, kızlarımı görüyordum. Benden yardım dileniyorlardı. Ben de Süpermen gibi güçlü kollarımla enkazı tek başıma kaldırıyor, kurtarıcıları oluyordum.” (s.77)

‘Harun ağzına büyük gelen dişlerini iyice dışarı çıkarmış izliyordu ikiliyi. Başından çıkardığı şapkasını, iki eliyle karnının altına tutup hafifçe selamladı kadını. “Gözlerimi yaşarttınız,” dedi, araya girerek. “Siz konuşurken neleri ıskaladığınızı fark ettim. Terk edilmiş bir köyde yalnız başına bunca işi başarmak kolay mı? Üstelik kadın halinizle...” (s.142)

Kitapta farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri anlayışını desteklediği görülmektedir.

4.30.Şarkını Denizlere Söyle

Turizm Meslek Lisesi öğrencisi Tan, yaz günlerinde çalıştığı otelde tanıştığı arkadaşıyla konuşurken bir film öyküsünden bahseder. Bu filmin öyküsü Tan'ın kendi hayatıdır. Anadolu'dan İstanbul'a uzanan bu ilginç hayat hikayesi hem duygusal hem de hüzünlü olaylar içermektedir.

4.30.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Şarkını Denizlere Söyle* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 122.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekânlar

KADIN		ERKEK	
İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN	İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN
1 (mutfak)	1(dükkân)	-	2 (dükkân)

Tablo 122'ye göre *Şarkını Denizlere Söyle* adlı romanda kadın karakterlerin hem iç hem de dış mekânda betimlendiği görülürken erkek karakterlerin yalnızca dış mekânda betimlendikleri görülmektedir.

‘Suzan Abla o sabah bize gelmişti. Ezgili, tok sesi çın çın çınıyordu mutfakta. Ablam için babamın sokak kapısını çekişi işarettir. Kapı sert bir tak sesiyle kapandı mı Suzan Abla geceliğini çıkarmadan damlar bize.’ (s.56)

‘Annem ağzına doldurduğu toplu iğneleri yuttu yutacak, “Hadi,” dedi, homurdanarak. “Dolanma ayak altında. Dükkâna git bakalım. Babanın sana ihtiyacı olur.”’ (s.60)

Geleneksel anlayışa uygun olarak kadın karakterlerin evde, erkek karakterlerin ise işleri gereği dışarıda betimlendiği gözlemlenmektedir.

4.30.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Şarkını Denizlere Söyle* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 123.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
5 (oyuncu, sekreter, pazarcı, hemşire, müzisyen)	24 (tornacı, denizci, aşçı yamağı, otel mutfak personeli, oyuncu, yönetmen yardımcısı, kağıt helvacı, mobilyacı, terzi, çiftçi, demiryolcu, kapıcı, sigara satıcısı, simitçi, tarım işçisi, tren görevlisi, tahta ustası, terminal çalışanı, bahçıvan, şarkıcı, su satıcısı)

Tablo 123’e göre *Şarkını Denizlere Söyle* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

‘Tuna, Serpil, Kenan yağmur, kar doğuran bulutları, kar kokusu sinmiş okul duvarlarını kış boyu İstanbul hayaliyle buladılar. Tuna’nın dayısı, Kenan’ın amcası varmış orada, tornacı.’ (s.8)

‘Terzi Faruk amca dükkânında. Camındaki kurumuş yağmur lekeleri içeriye gizlemiş. Aynanın karşısında boyuna çizgili koyu gri takım elbiseli, maydanoz bıyıklı bir adam, kaskatı. Faruk amca kol boyu ölçüsü alıyor.’ (s.61)

‘Annem evle dükkân arasında mekik dokuyordu. Perşembeleri kurulan pazardaki tezgahımızın başına bile o gidiyordu.’ (s.74)

‘Dükkânda yalnız kaldığım bir gün çekmeceleri düzeltmeye kalktım. Babam eline geçeni tikiştirmişti, kapanmıyordu hiçbir. Kayıp saatimi, kalem kutumu, yüzüğümü, ödenmemiş su faturasını, çıkartmalarımı buldum. Babamın el çabukluğuyla yok ettiği kartı bile buldum. Uzun, beyaz, parlak bir kart. Feride Tekin – Hemşire! Koyu kara bir yazı. Altında adres, İstanbul, telefon numaraları...’ (s.113)

Kadın ve erkek karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumca kendi cinsiyetlerine uygun görülen şekilde betimlendiği gözlemlenmektedir.

4.30.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Şarkını Denizlere Söyle* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 124.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları

KADIN	ERKEK
4 (sofra toplama, yemek yapma, temizlik yapma, örgü örme)	-

Tablo 124'e göre *Şarkını Denizlere Söyle* adlı romanda kadın karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verilirken erkek karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verilemediği görülmektedir.

'Annem, yemek masasındaki tabağı çanağı içeri taşıyordu. Sırtı kamburlaşmış, baş örtüsü boynuna düşüştü.' (s.43)

'Mutfaktan taze börek kokuları yayılıyordu. Annem erkenden kalkmış, yufkaları açmış, böreği fırına sürmüştü. Fırının ağzından soktum başımı. Yufka yığını kızarmış bir kümbetti şimdi.' (s.50)

'Suzan Ablâ ailemizin bir üyesi olmuştu. Fasulyeleri, bezelyeleri bizde ayıklıyor, patatesleri bizde soyuyor, örgüsünü bizde örüyor, çocuğunu bizde uyutuyordu.' (s.124)

Geleneksel anlayışın izinde ev işlerini gerçekleştirme sorumluluğunun kadın karakterlere verildiği gözlemlenmektedir.

4.30.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Şarkını Denizlere Söyle* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 125.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
8 (edilgen, duygusal, merhametli, korumacı, şefkatli, meraklı, öfkeli)	36 (kavgacı, küfürbaz, şiddet uygulayıcı, öfkeli, otoriter, kıskanç, duygularını belli etmeyen, duygusal, yalnız, mutsuz, hırçın)

Tablo 125'e göre *Şarkını Denizlere Söyle* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

“Babandan söz etmek ister misin?” “Ne diyeyim... Bizimle az konuşurdu. Beklerdin, ağzından çıka çıka okkalı bir küfür çıkardı. İçinde bir başka adamı sakladığını düşünürdüm o günlerde. Sürekli didişen, kavgacı, taban tabana zıt birini. Babam konuşmak istediğine bizimle değil, içindeki o zıt adamla konuşurdu.” (s.31)

‘Babam kemanından çıkarmaya kararlıydı öfkesini. Yayını tellerin ve hepimizin canını acıtırmasına bastırırken, dedemin akordeonunun isyanı, hüznü yakıyordu boğazımızı. Annemle Suzan Abla birbirlerine yaslanmışlar, sözlerle güle oynaya, boza boza söylüyorlardı şarkıyı. Şakaya vurmayı, ağır, kasvetli havaları kahkahayı çevirmeyi iyi becerirdi bu iki kadın.’ (s.35)

“Serkan’dan ne haber?” diye sordu ve konuyu şıppadak değiştiriverdi. Bu huyuna bayılırdım ablamın. Çıkmaz sokağa girdiğimi görünce arkamdan itelemez, aksine ferah bir yere çekerti beni.’ (s.58)

“Baban inatçıymış. Zoru denemeye kalkmış.” “Dedem bağcılık yap, meyvecilik yap, nereden girdin bu işe,” diyordu. Pirinçten zengin oldu mu tam olurmuşsun, ötekilerle ancak geçinirmiş insan. Babama ya piyangodan para çıkacak ya da iyi bir iş yapıp vurgun vuracak. Azla yetinmezdi.’ (s.73)

‘Annem ne benimle ne de dedemle sohbet ediyordu. Evdeki pasif, ezik konumundan kurtulmuş, başına buyruk, ikimize de emirler yağdıran, asık yüzlü bir kadın olup çıkmıştı.’ (s.127)

Karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin betimlemelerin geleneksel anlayışın dışına çıkılmadan gerçekleştirildiği gözlemlenmektedir.

4.30.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Şarkını Denizlere Söyle* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 126.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimi

KADIN	ERKEK
-	3 (robot, maske, heykel olma oyunu oynama)

Tablo 126'ya göre *Şarkını Denizlere Söyle* adlı romanda erkek karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulgulara yer verilirken kadın karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulgulara yer verilmediği görülmektedir.

‘Babam arka cebine attı elini. Arka cebinden plastikten, elim büyüklüğünde bir şey çıkmıştı. Gözlerimde şimşekler! “Aaaa! Robocop!”’ (s.52)

‘İçime giren bir kurt muydu, bilmiyorum. Bir başıma tipten tipe girmeyi seviyordum. Parlak boyalar, kartonlar, kumaş parçaları, renkli kağıtlarla masklar yapıyordum. Birini çıkarıp ötekini takıyor, aynanın karşısında devleşiyor, fırtınalar koparıyordum. Konuşmam, duruşum, yürüyüşüm bile değişiyordu aynada. Aynam sahnemdi yani.’ (s.63)

‘Sonra bir gün değişti yaşamım. Taksim Parkı’nda karşılaştık Sezer Abi’yle. Banka oturmuş, dergi okuyordu. Yanına yanaştım. Kart satmak için. Almadı. Öteki banklarda oturanlara da sordum. İri göbekli, sinirli adamın biri kovaladı beni. Ben de sıkılmışım önüme gelene “Kart alır mısın, abi, abla,” demekten. Bir ağacın altına geçtim, heykelcilik oyunu oynamaya başladım. Kitap okuyan adam oldum önce. Okumaktan boynum ağrıdı. Elinde tabağı ve peçetesiyle garson oldum sonra. Lokantaların kapısına tahtadan sempatik, iki büklüm bir garson koyarlar, bilir misiniz? Onun aynısı.’ (s.209)

Bu kitapta kadın karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulguya rastlanmamıştır. Bununla birlikte erkek karakterlere uygun görülen oyun ve oyuncakların geleneksel anlayışın etkisinde olduğu gözlemlenmektedir.

4.30.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Şarkını Denizlere Söyle* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 127.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Evi Geçindirme Sorumlulukları

KADIN	ERKEK
1 (evin gelirini sağlama)	-

Tablo 127'ye göre *Şarkını Denizlere Söyle* adlı romanda kadın karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarına ilişkin bulgulara yer verilirken erkek karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarına ilişkin bulgulara yer verilmediği görülmektedir.

‘Sokakları en aptal halimle dört döndüğü bir günün akşamında eve geldiğime annemi makinesinin başında dikiş dikerken buldum. Makinesinin bir önünde bir arkasında iki sepeti vardı. Öndekine dikeceklerini, arkadakin diktiklerini koyardı. İki sepeti de ağzına kadar doluydu. Komşular tamirlik giysilerini toparlamışlar, anneme getirmişler yine. Ayak seslerimi duymuş ama makineden başını kaldırmamıştı.’ (s.97)

Evi geçindirme sorumluluğunun bir işte çalışma durumu ile geleneksel olarak erkeğe verildiği, ancak erkeğin ölümünden sonra evi geçindirme sorumluluğunun kadın karakterlere verildiği gözlemlenmektedir.

4.30.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Şarkını Denizlere Söyle* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin cinsiyetçi toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta yer alan karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadelere rastlanmamıştır.

4.31.Toto ve Şemsiyesi

Toto' ya babası eskiciler çarşısından bir Çin şemsiyesi alır, hediye eder. Toto bu şemsiyeyi görür görmez çok beğenir ve gittiği her yere yanında götürür. Mahalle maçında kalecilik yaparken kale direğine asar şemsiyesini, şemsiyesiyle dama çıkıp numaralar yaparak insanları eğlendirmeye çalışır. Ancak annesi bu durumdan çok rahatsız olur. Toto uyurken şemsiyeyi odasından alıp saklar. Toto her yeri arar tarar fakat şemsiyesini bulamaz. Şemsiyenin yokluğunu kabullenemeyen Toto, hastalanıp yataklara düşer; hiçbir şey yapmak içinden gelmez. Oğlunun bu haline dayanamayan anne şemsiyeyi sakladığı yerden çıkarıp Toto' ya geri verir. Ancak bir planı vardır annenin; artık şemsiyeyi her yere taşımasına izin vermez. Bu sebeple de şemsiyeden Toto'nun odasına bir avize yapar. Böylelikle hem Toto hem de annesi mutlu olur.

4.31.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Toto ve Şemsiyesi* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendiği mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır.

Ancak Toto ve Şemsiyesi adlı öykü kitabında karakterlerin cinsiyetlerine göre betimlendikleri mekânlar için belirgin bir ayrıma rastlanmamaktadır.

4.31.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde Toto ve Şemsiyesi adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 128.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
-	7 (öğretmen, esnaf, doktor)

Tablo 128'e göre *Toto ve Şemsiyesi* adlı öykü kitabında erkek karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulguya yer verilirken kadın karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verilmediği görülmektedir.

‘Öğretmeni de Toto’dan pek hoşnut değildi. Bay Togo bakkaldan alışveriş ederken annesine, son günlerde Toto’nun evdeki düzeninde bir değişiklik olup olmadığını sormuştu.’ (s.11)

‘Annesi önce onu pek ciddiye almadı. Numara yaptığını sandı. Okul saati geldiği halde yataktan çıkmayınca heyecanlandı. Seslendi, ayağının altını gıdıkladı, yüzünü tokatladı, ama Toto’yu canlandıramadı. Annesi ne yapacağını şaşırmıştı. Başından aşağı bir bardak su döküp Toto’ dan hiçbir tepki alamayınca deliye döndü. Toto sudan hoşlanmazdı. Yüzünü yıkamaktan bile nefret ederdi. Bir bardak suya sesini çıkarmadığına göre hasta olmalıydı. Telaşla Bay Zoti’ye koştu. Zili çalarken, “Koşun doktor bey! Toto ölüyor!” diye bağıırıyordu.’ (s.12-13)

Kitapta yer alan erkek karakterlerin toplumca kendi cinsiyetine ve kadınlara uygun görülen mesleklerde çalışıyor olması geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısını destekler niteliktedir.

4.31.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Toto ve Şemsiyesi* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır.

Ancak bu öykü kitabında yer alan karakterlerin ev işlerini paylaşma sorumluluklarının cinsiyete göre belirgin ayrımlara sahip olmadığı gözlemlenmektedir.

4.31.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Toto ve Şemsiyesi* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 129.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
4 (korumacı, yardımsever, şaşkın, geveze)	6 (gururlu, utangaç, komik, öfkeli)

Tablo 129'a göre *Toto ve Şemsiyesi* adlı öykü kitabında her iki cinsiyete ait karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

'Toto mektup yazmayı çok severdi. O gün de canı mektup yazmak istedi. Ama yazacak kimsesi yoktu ki! Annesiyle babasına yazamazdı. Çünkü bu günlerde Toto'yu kızdıracak hiçbir şey yapmamışlardı. Toto çok gururluydu. Anne ve babasına darıldığında ağzını bıçak açmaz, söylemek istediklerini yastık altlarına, diş macunu kutusuna, buzdolabına, annesinin makyaj çantasına, ayakkabı içlerine bıraktığı mektuplarla anlatırdı.' (s.35)

'Gözlerini açtığında kızın püsküllü çorapları ve allak bullak olmuş yüzüyle karşılaştı... İnanılacak şey değildi! Pembe, mor püsküllü ve hiç çamur sıçramamış bembeyaz çoraplar ne de yakışmıştı ona. Asık ve kederli yüz bu gösterişli bacaklara hiç yakışmıyordu ama. Toto "Bir derdi var," diye düşündü. "Ona yardım edebilir miyim acaba?" basamakları ikişer üçer atlayarak çıktı. Saçlarının kokusunu bir kez daha içine çektikten sonra, "Bir derdin mi var?" diye sordu. Kız çok yakın bir arkadaşıyla konuşuyormuş gibi pişkin, "Bir saate ihtiyacım var," dedi. Toto kızın rahatlığında hoşlanmıştı. Onun için her şeyi yapabilirdi.' (s.53)

Kitapta yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin geleneksel anlayışa uygun olarak betimlendiği gözlemlenmiştir.

4.31.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Toto ve Şemsiyesi* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 130.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimi

KADIN	ERKEK
-	6 (futbol oynama, oyuncak uçak, mobil oyunlar, müzik aletleri)

Tablo 130'a göre *Toto ve Şemsiyesi* adlı öykü kitabında erkek karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulgulara yer verilirken kadın karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulgulara yer verilmediği görülmektedir.

'Toto öğlene kadar dönmeyince Selo sabırsızlanmaya başladı. Durmadan saatine bakıyordu. Birkaç saat sonra Kırılancık'larla, Hipopotam'lar arasında maç vardı. Toto, Hipopotam'ların kalesini koruyacaktı.' (s. 43)

'Toto, "Taraf tutuyorlar," diye düşündü. "Annemi tutuyorlar. Keşke maçlara giderken onları da yanımda götürmeseydim! Taraf tutmayı öğrenemezlerdi o zaman." Pervaneli uçağını çekip aldı, oyuncak yığınının. Kanatlarını düzeltip üstüne oturdu.' (s.73)

'Bu basit gerçeği keşfetmenin heyecanıyla, Toto aylardır elini sürmediği orgunu çıkardı ve en iyi bildiği şarkıları sabaha kadar kusursuz bir şekilde çalmaya çalıştı.' (s.79)

Bu kitapta kadın karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulguya rastlanmamıştır. Ayrıca erkek karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin geleneksel toplumsal yargıların etkisinde olduğu gözlemlenmektedir.

4.31.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Toto ve Şemsiyesi* adlı öykü kitabında yer alana farklı cinsiyetlerdeki karakterleri evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu öykü kitabında yer alan karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarında dair belirgin ifadelerle rastlanmamakla birlikte bir işte çalışma durumu erkek karakterler verildiğinden evi geçindire sorumluluğu erkek karakterlere verilmiştir.

4.31.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Toto ve Şemsiyesi* adlı öykü kitabında yer alana farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 131.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler

KADIN	ERKEK
-	1 (kahraman)

Tablo 131'e göre *Toto ve Şemsiyesi* adlı öykü kitabında erkek karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadeler yer verilirken kadın karakterlere yönelik dilsel ifadeler yer verilmediği görülmektedir.

'Toto televizyonda Gandhi filmini seyrettikten sonra bir hoş oldu. yalnız kaldığı zamanlar aynanın karşısına geçip kendi kendine konuşuyordu. O güne kadar Toto yalnızca Süpermenlerin insanların mutluluğu için çalıştığını düşünürdü. Oysa Gandhi hiç de Süpermen'e benzemiyordu. Zayıf, çelimsiz, gösterişsizdi. Tıpkı kendi gibi. Toto dünyada iki tip insan olduğunu düşünüyordu şimdi. İnsanları mutlu etmeye çalışan mutsuz insanlar ve öbür insanlar. Toto birinci gruptandı galiba. Her çocuk ilk "anne" derken, Toto, "kurabiye" demişti. O günden beri içinde bir duygu vardı: o farklıydı, dünyaya büyük işler başarmaya gelmişti. Bir kahraman olacaktı belki de. Ancak asla mutsuz bir kahraman değil.' (s.76)

Erkek karakterin 'kahraman' oluşuna ilişkin bu ifade, geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri anlayışını destekler niteliktedir.

4.32.Toto'nun Sınıfı

Kitap, hayalperest ve yaramaz Toto'nun sınıf arkadaşları ve öğretmenleriyle yaşadığı eğlenceli maceraları dört ayrı öyküyle ele almaktadır.

4.32.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Toto'nun Sınıfı* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 132.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekânlar

KADIN		ERKEK	
İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN	İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN
1 (ev)	1 (sınıf)	-	1 (sınıf)

Tablo 132'ye göre *Toto'nun Sınıfı* adlı öykü kitabında kadın karakterler hem iç hem de dış mekânda betimlenirken erkek karakterlerin yalnızca dış mekânda betimlendiği görülmektedir.

‘Bay Togo, o gün sınıfa turuncu takım elbisesiyle girdi.’ (s.30)

‘Aliş ve Maviş, zıpızplı tokalarını çarpıştırarak kikir kikir güldürler. “Bizim kapıyı da çalalım öğretmenim. Annemin çay partisi var bugün.”’ (s.34)

Geleneksel anlayışa uygun olarak kadının evde, erkeğin ise işleri gereği dışarıda betimlendiği gözlemlenmektedir.

4.32.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Toto'nun Sınıfı* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 133.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
1 (hemşire)	6 (öğretmen, esnaf)

Tablo 133'e göre *Toto'nun Sınıfı* adlı öykü kitabında her iki cinsiyete ait karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

‘Okul çocukları avuçlarında sıkıştırdıkları ponponlarla top, heykel, helva, saksı, kelebek, bebek yapma yarışına girdiler. Bay Togo da böylesi bir günde sınıfa yepyeni bir öğrenciyle geldi.’ (s.7)

‘Koşa koşa mahalleye döndü. Toto’nun nerede olduğunu önünde kim çıkarsa sordu. Manav Şaki’ye, Bakkal Feto’ya, Bay Kolo’ya, Bayan Pufi’ye.’ (s.23)

‘Çocuklar kapıya yarışa bağrışa geldiler. Gözleri menekşe mavisi, kepi pembe şeritli, saçları saman sarısı bir hemşire demir kapının gerisinden gülümsüyordu.’ (s.37)

Karakterlerin meslek seçimlerinin geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısının etkisinde olduğu gözlemlenmektedir.

4.32.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Toto’nun Sınıfı* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta yer alan karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarına ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

4.32.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Toto’nun Sınıfı* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 134.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
11 (meraklı, geveze, süslü, heyecanlı)	10 (güven verici, silik, suskun, çekingen)

Tablo 134’e göre *Toto’nun Sınıfı* adlı öykü kitabında her iki cinsiyete ait karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

‘Mimi’nin yüzündeki derin acıyı bir tek Selo fark etti. Eliyle omzunu kavradı kızın. ‘Benzer şeyler aklımızdan kayıp geçiyor. İstersen ben hemen çözerim bu bilmeceyi. Serinkanlı olacağına söz ver.’ Mimi kendini ne kadar sıkırsa da gözünden süzülen tek damlaya engel olamadı. Selo parmaklarıyla daha da güçlü sıktı Mimi’nin omzunu.’ (s.23)

‘Toto’nun saçını Ganalı şarkıcı Lumbo gibi kestirmeyi nasıl akıl ettiğinin, bu şarkıcıyı nasıl tanıdığının, yoksa her şeyin bir rastlantı mı olduğunun sırrı ise hala biniyor! “Toto’nun sihri,” yorumunu yapan Mimi’ydi. “Silik, suskun ve cazibesiz bir oğlandan neden gözümü alamadığının sırrı da bu sihir de saklı.”’ (s.29)

Kitapta yer alan karakterlerin kişilik özelliklerinin geleneksel toplumsal cinsiyet algısına uygun olduğu görülmektedir. Kadın karakterler edilgen, yardıma muhtaç betimlenirken, erkek karakterlerin güven verici, silik ve suskun gibi kişilik özellikleriyle betimlenmektedir.

4.32.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Toto'nun Sınıfı* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 135.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimi

KADIN	ERKEK
2 (ip atlama, incik boncuktan aksesuar yapma)	3 (ip atlama, top oynama, kağıttan oyuncak yapma)

Tablo 135'e göre *Toto'nun Sınıfı* adlı öykü kitabında her iki cinsiyete ait karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

‘Aliş: “Dalda bir baykuş uyumuş,” diyene kadar da kıpırtısız beklemişti. Sonra hızla aşağı inmiş, ip atlayan kızlara karışmıştı. Bedenini tortop edip kızlarla aynı ipten atlayışını Lolo kamerasına kaydetmişti.’ (s.58)

Karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin cinsiyetlere göre belirin bir farka sahip olmadığı gözlemlenmektedir.

4.32.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Toto'nun Sınıfı* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta yer alan karakterlerin bir işte çalışma durumu göz önün alındığında evi geçindirme sorumluluklarının kadın ve erkek karakterler birlikte verildiği gözlemlenmektedir.

4.32.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Toto'nun Sınıfı* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 136.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler

KADIN	ERKEK
2 (fiziksel)	1 (fiziksel)

Tablo 136'ya göre *Toto'nun Sınıfı* adlı öykü kitabında her iki cinsiyete ait karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadeler yer verildiği görülmektedir.

‘Şamandıra kadar şişman kadın kağıtları sarkıttıktan sonar, kırmızı dudaklarını büzü havayı birçok kere öpmüştü.’ (S.78)

‘Kısa boylu kişi kendinden büyük mü, küçük mü çıkaramadı. İçinden bir ses “kellifelli bir adam” diyordu. Neden erkek sanmıştı ki! Pekala, şişman, dolma yanaklı, saçları usturaya vurulmuş bir başka kadın olabilirdi.’ (s.79)

Kitapta kadın yer alan bedenine yönelik ifadeler, geleneksel toplumsal cinsiyet roller anlayışını destekler niteliktedir.

4.33.Uçurtmam Bulut Şimdi

Öykünün başkahramanı Meltem, yaşadığı mahallede eğlenceli olaylarla karşılaşır. Özellikle dersleri konusunda beklentileri pek karşılamayan hatta biraz tembel denilebilecek bu küçük kızın başından geçen sekiz öyküyü içeren kitapta yazar, Hem Meltem'in başından geçenleri hem de şahit olduklarını bize sunmaktadır. Bu sekiz öyküde Meltem uçurmasını kaçıtır, yaşlılara yardım etmeye ve yağmurun gizemini çözmeye çalışır, herkesin gökyüzünde birer yıldızı olduğunu öğrenir...

4.33.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Uçurtmam Bulut Şimdi* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 137.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekânlar

KADIN		ERKEK	
İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN	İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN
5 (ev, mutfak)	1 (alışveriş)	3 (ev)	-

Tablo 137'ye göre *Uçurtmam Bulut Şimdi* adlı öykü kitabında her iki cinsiyete ait karakterlerin iç mekânda betimlendiği görülürken yalnızca kadın karakterlerin dış mekânda betimlendiği görülmektedir.

‘Annem, “Bir insan, işlerinin pürüzsüz çözümlenmesini istiyorsa kıyıda köşede açılmamış düğüm bırakmamalı,” der. Şimdi o evde olmadığına göre düğümü baba açtırmalıyım. Babam da televizyon seyrediyor.’ (s.7)

“Beş dakika sonra gelsem... Eve gidip çantamı bırakayım.” “Peki öyleyse, hadi koş!” Eve geldiğimde annem komşularla çay içiyordu. Çantamı usulca içeri koydum. Tam kapıdan çıkacakken annem gördü.’ (s.58)

Erkek karakterlerin dış mekânlarda betimlendiklerine ilişkin bulguya rastlanmamakla birlikte kadın karakterlerin de yine geleneksel anlayışa uygun olarak evde betimlendiği, evin ihtiyaçlarını gidermek üzere dış mekânda betimlendiği gözlemlenmektedir.

4.33.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Uçurtmam Bulut Şimdi* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 138.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
-	6 (işportacı, emekli banka memuru, tezgahtar, balıkçı, terzi)

Tablo 138’e göre *Uçurtmam Bulut Şimdi* adlı öykü kitabında erkek karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verilirken kadın karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verilmediği görülmektedir.

‘Ekrem Amca emekli banka memuruydu. Yıllarca çalışmış, deneyim sahibi olmuştu. Oysa bu bizi ilk işimizdi.’ (s.12)

‘Kendimi adanın deniz kokulu en dik yokuşundan aşağı bıraktım. Sırtımda dolu çantam, bir tüy hafifliğinde indim kıyıya. Balıkçı Mahmut Amca bir motor dolusu balıkla iskeleye gelmişti.’ (s.57)

Kadın karakterlerin meslek seçimlerine ilişkin bulguya rastlanmamakla birlikte, erkek karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının da geleneksel anlayışa uygun olarak betimlendiği gözlemlenmiştir.

4.33.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Uçurtmam Bulut Şimdi* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 139.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları

KADIN	ERKEK
8 (yemek pişirme, sofa kurma, temizlik yapma, çocukların bakımı ile ilgilenme)	-

Tablo 139'a göre *Uçurtmam Bulut Şimdi* adlı öykü kitabında kadın karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verilirken erkek karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verilmediği görülmektedir.

‘Annemle balkondayız. Masanın bir ucunda ben, karşı ucunda annem. Parlak elışı kağıtlarıyla resim yapıyorum. Kurşunkalemle çizdiğim şekillerin üzerine renkli kağıtları yapıştırıyorum. Bir gözüm annemde. Biberleri, patlıcanları yığmış önüne, dolma dolduruyor.’ (s.27)

‘Annem sofrayı hazırlıyor. Babam aç gelir. Hemen yemek yemek ister. Ceylan ile Tamer’in babası daha gelmemiş. Hala top oynuyorlar. Onların babası geç gelir. Benim babamsa hep saat 7’de.’ (s.31)

‘Hemen kömürlüğün çatısına çıktık. Oradan duvara tırmanarak bizim dama geçtik. Biraz güç oldu ama sonunda aleti bacaya sımsıkı yerleştirdik. Düşmesin diye lastikle iyice bağladık. Annem akşam eve gelir gelmez sobayı yaktı. Alper’ le sezdirmeden onu izledik. Kalbimiz tatlı bir heyecanla çarpıyordu.’ (s.38)

‘Annem güzel dikiş diker. Kendi elbiselerini, babamın ve benim pijamalarımızı diker, komşulara provalarda yardım eder. Bir bahçıvan pantolonu mu beceremeyecek?’ (s.75)

Erkek karakterlerin ev işlerinin gerçekleştirme sorumluluklarına ilişkin bulguya rastlanmazken; ev işlerini gerçekleştirme sorumluluğunun geleneksel anlayışa uygun olarak kadın karakterle verildiği gözlemlenmektedir.

4.33.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Uçurtmam Bulut Şimdi* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 140.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
3 (sorun çözücü, duygusal, şefkatli)	-

Tablo 140'a göre *Uçurtmam Bulut Şimdi* adlı öykü kitabında kadın karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulgulara yer verilirken erkek karakterlerin kişilik özelliklerine yer verilmediği görülmektedir.

'Uçurtmamın ipi karışmış, açamıyorum. Kerem kapıda bekliyor beni. Uçurtmamın ipini en kolay annem çözebilir, ama o alışverişe gitmiş. Mahallemizde yün çilelerini koparmadan açmayı bir tek annem becerir. Bu yüzden adı Sabır Melahat' e bile çıktı.' (s.7)

'Pantolon, beğendiğim bahçıvan modeline hiç uymuyordu. Askıları vardı ama göğsündeki kocaman fermuarlı cepten eser yoktu. "Anne bu bahçıvan tipi olmayacak mıydı?" "Yavrum, sana söylemeyi unuttum. Kumaşı parçacıdan aldım ya... Klasik pantolona gitti aklım... Çıkar diye düşündüm, ama bahçıvan modelinde yaparsam çıkmıyordu. Çok istersen, üstünü başka kumaştan yaparım. Artık gözlerimden akan yaşları tutamıyordum. İki elimle yüzümü kapayıp odama koştum. Yatağın üzerine kapanıp ağladım. Anne arkamdan geldi. Onun da gözü yaşlıydı.' (s.76)

Kadın karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin betimlemelerin geleneksel anlayışa uygun olarak yapıldığı gözlemlenmiştir.

4.33.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Uçurtmam Bulut Şimdi* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 141.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimi

KADIN	ERKEK
2 (uçurtma, bisiklet)	2 (uçurtma, icat yapma)

Tablo 141'e göre *Uçurtmam Bulut Şimdi* adlı öykü kitabında her iki cinsiyete ait karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

‘Kerem’le mahallemizin biraz üstündeki rüzgarı eksik olmayan boş arsaya gidiyoruz. Ben hemen uçurtmayı rüzgarın ellerine bırakıyorum. Rüzgar onu uzaklara taşıyor. Uçurtmam yükseldikçe kuyruğunu tatlı tatlı sallıyor.’ (s.8)

‘Sokak aralarına kalelerini kuranlar bir an önce takımlarını oluşturup maça başlamanın telaşı içindeydiler. Her biri gönlündeki futbol yıldızını oynayacaktı. Ben de bisikletimi yağlayıp mahallede dolaşmaya çıktım.’ (s.23)

Oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulgulara cinsiyetlere göre bir ayırımdan söz edilememektedir.

4.33.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Uçurtmam Bulut Şimdi* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısının etkisinde olup olmadığı sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarına ilişkin doğrudan bir bulguya rastlanmamıştır. Bununla birlikte erkek karakterlerin bir meslek grubuna dahil olması evi geçindirme sorumluluğunu üstlendiği göstermektedir.

4.33.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Uçurtmam Bulut Şimdi* adlı öykü kitabında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 142.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler

KADIN	ERKEK
-	1 (babalığı sorgulama)

Tablo 142’ye göre *Uçurtmam Bulut Şimdi* adlı öykü kitabında kadın karakterlere yönelik dilsel ifadelere yer verilmezken erkek karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadelere yer verildiği görülmektedir.

‘Sorum babamın hoşuna gitmedi herhalde. Dilini şıklatıp duruyor. “Benim bir Pazar günüm var, ama onda bile gazete okumaya fırsatım yok. Aç kitabını bak. Her şey vardır kitaplarda.” Annem balkondan içeri girerken, babamın söylediklerini duyuyor. “Ne biçim babasın? Bunca laf edene kadar çocuğun sorusunu yanıtlasana!”’ (s.20)

Kitapta yer alan dilsel ifadelerin geleneksel anlayışa uygun olduğu gözlemlenmektedir.

4.34. Vanilya Kokulu Mektuplar

Annesi ve babası ayrılan Kıymık, bir süreliğine anneannesinin yanında yaşamaya başlar. Bu sırada dedesine 30 yıl önce Paris’ten gönderilmiş bir mektup gelir. Bu mektup mahalleye gelen son mektup olmayacaktır. Gelen mektuplar geçmişin izlerini taşıyan, mutluluk dağıtan, sihirli ve sürprizli mektuplardır. Kıymık, arkadaşlarıyla birlikte bu gizemli mektupların sırrını çözmek için bir dedektiflik bürosu kurarlar. Bu gizemli mektupların hiç beklenmedik birinden geldiğini öğrenirler.

4.34.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Vanilya Kokulu Mektuplar* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu romanda, karakterlerin betimlendikleri mekânlara dair cinsiyete bağlı bir ayrıma rastlanmamıştır.

4.34.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Vanilya Kokulu Mektuplar* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 143.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
2 (tezgâhtar, müzisyen)	6 (müzisyen, balıkçı, bankacı, esnaf)

Tablo 143'e göre *Vanilya Kokulu Mektuplar* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

“Bankadan beş yıl önce emekli olmuşum. Balıkçılık yapıyordum. Biliyor musun, annem gemide doğurmuş beni. Doğuştan deniz adamı sayılırım.”(s.32)

‘Kıymık bir gün anneannesini kapının önünde açtığı tezgâhın başında otururken buldu. Anneanesi kumaşlardan desen desen, boy boy örtüler üretmiş, satışa çıkarmıştı.’ (s.85)

‘Sava’nın babası eski bir müzisyenmiş. Çocuklarından birinin müzisyen olmasını çok istemiş.’ (s.97)

Karakterlerin meslek seçimlerinin geleneksel anlayışa uygun olarak gerçekleştirildiği gözlemlenmiştir.

4.34.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Vanilya Kokulu Mektuplar* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 144.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumu

KADIN	ERKEK
1 (yemek pişirme, temizlik yapma)	-

Tablo 144'e göre *Vanilya Kokulu Mektuplar* adlı romanda erkek karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verilmezken kadın karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

‘Anneannemse hiç yerinden kalkmıyor. Ev işlerini sabah erkenden gelen bir teyze yapıyor. Anneannem ne yemek pişiriyor, ne alışverişe gidiyor, ne sokakta dolaşıyor, ne de balkona çıkıyor. Ziyaretine gelen öyle az ki!’ (s.16)

Ev işlerini gerçekleştirme sorumluluğu geleneksel anlayışın izinde kadın cinsiyeti üzerine yüklenmiştir.

4.34.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Vanilya Kokulu Mektuplar* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 145.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
15 (hırçın, öfkeli, şefkatli, programlı, sevecen, meraklı, merhametli, yumuşak başlı)	11 (güler yüzlü, sevecen, konuşkan, umutlu, meraklı)

Tablo 145’e göre *Vanilya Kokulu Mektuplar* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin kişilik özelliklerine yer verildiği görülmektedir.

‘Anneanne, Kıymık’ın yaşamını tıpkı bir öğretmen gibi programa sokmuş. “Kıymık her sabah okula gidecek... Öğleyin okuldan dönecek... Yemek yiyecek ve hemen derslerinin başına oturacak... En az iki saat ders çalışacak... Sonra sokağa çıkabilir... Hava kararır kararmaz eve dönecek...” (s.12-13)

‘Kıymık’ın Bay Tırtır’la ilk günü sandığı kadar kötü geçmedi. Bay Tırtır iyi bir adamdı. Kıymık’a güler yüzlü ve yumuşak davrandı.’ (s.27)

“‘Ayy! Kaktüs gibidir anneannem. Usulca dokunsan bile canını acıtır.’” (s.53)

Karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin betimlemelerin geleneksel anlayışa uygun olarak gerçekleştirildiği gözlemlenmektedir.

4.34.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Vanilya Kokulu Mektuplar* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 146.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Oyun ve Oyuncak Seçimi

KADIN	ERKEK
1 (müzik dinleme, top oynama, tv izleme)	-

Tablo 146'e göre *Vanilya Kokulu Mektuplar* adlı romanda kadın karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulgulara yer verilirken erkek karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulgulara yer verilmediği görülmektedir.

'Hem ben sadece yemek mi yiyorum canım. Başka bir şey yapmıyor muyum? Müzik dinliyorum, top oynuyorum, şiir ezberliyorum, raflara tırmanıp çikolata arıyorum, kuşlara yem atıyorum, televizyon seyrediyorum.' (s.16)

Erkek karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulguya rastlanmazken, kadın karakterlerin vakit geçirme durumunun ilişkin ifadelerin de geleneksel anlayışa uygun olduğu gözlemlenmiştir.

4.34.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Vanilya Kokulu Mektuplar* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu romanda yer alan karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarına ilişkin doğrudan bir bulguya rastlanmamıştır. Bununla birlikte kadın ve erkek karakterlerin bir meslek grubuna dahil olması evi geçindirme sorumluluklarını birlikte üstlendiklerini göstermektedir.

4.34.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Vanilya Kokulu Mektuplar* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterler yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyle yorumlanmaktadır:

Tablo 147.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlere Yönelik Dilsel İfadeler

KADIN	ERKEK
1(aşağılayıcı söz)	-

Tablo 147'ye göre *Vanilya Kokulu Mektuplar* adlı romanda kadın karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadeler yer verilirken erkek karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadeler yer verilmediği görülmektedir.

‘Balıkçı kızın bol giysileri içinde kaybolmuş zayıf bedenini şöyle bir bakmış, “Dalgacı saçlı yosmayı görmeseydim aradığım sensin deyip boynuna atırdım. Ama ne yazık ki kalbim yosmanın kızıl saçlarına demirli,” demiş içinden.’ (s.79)

Çocuk kitabında yer verilmesine uygun olmayan bu ifadeler kadın cinsiyeti üzerine oluşturulmuş cinsiyetçi ifadeler olduğu gözlemlenmektedir.

4.35.Yıldızlar Nereye?

Yıllardır radyoda hava tahmin programı sunmakta olan Bulut Adam, doğum günü tebriği beklediği mektup zarfının içinden işten atıldığını yazan bir mesaj aldığında etrafında olan biten herkese ve her şeye küser. Yeni ve işsiz yaşamına uyum sağlamaya, farklı günlük etkinliklerle zaman geçirmeye çalışır fakat başarılı olamaz. Bir gün yerin altında, karanlık, herkesten ve her şeyden en önemlisi de hava tahmini yapmaktan uzak kalabileceği kiralık bir dükkân bulur. Bu dükkânda doğal taşlardan yapılmış pek çok objeye yer vermeyi, onları satmaya planlar. Ancak bir gün dükkâna ilginç bir müşteri gelir ve Bulut Adam'ın tahmin yeteneği herkesçe fark edilir.

4.35.1. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Yıldızlar Nereye?* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekânların toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 148.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Betimlendikleri Mekânlar

KADIN		ERKEK	
İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN	İÇ MEKÂN	DIŞ MEKÂN
-	-	3 (ev)	7 (dükkan)

Tablo 148'e göre *Yıldızlar Nereye?* adlı romanda erkek karakterlerin bulunduğu mekânlara ilişkin betimlemelere yer verilirken kadın karakterlerin bulunduğu mekânlara ilişkin betimlemelere yer verilmediği görülmektedir.

'Bulut Adam evinin kapısına ulaştığında sabahki enerjisinden eser yoktu. Anahtarını bitkin, bezgin çevirdi kilitte. Çantasını portmantoya bıraktı. Yatağına çarşaf gibi serildi. Ağrıyan başına buz torbası ı koysun, mendille mi sıksın.' (s.11)

'Gözüne sempatik gelen bir sürü takı, eski yeni objeler, kristalize taşlar satın aldı. Vitrine özenle yerleştirdi. Dükkanın içine iki sandalye koydu.' (s.23)

Kadın karakterlerin hangi mekânlarda betimlendiğine ilişkin bulguya rastlanmamakla birlikte geleneksel anlayışın dışına çıkılarak erkek karakterlerin de işten sonra dinlenme amacının dışında evde betimlendiği gözlemlenmektedir.

4.35.2. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Yıldızlar Nereye?* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerin meslek seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 149.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Meslekleri

KADIN	ERKEK
-	9 (esnaf)

Tablo 149’a göre *Yıldızlar Nereye?* adlı romanda erkek karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verilirken kadın karakterlerin dâhil oldukları meslek gruplarına ilişkin bulgulara yer verilmediği görülmektedir.

‘Bulut Adam on yıldır radyoda hava tahmin programı sunuyor.’ (s.5)

‘ Onca yıl emek verdiği mesleğinden uzaklaşıp falcılık, şans oyunları ve piyasa tahminciliğiyle oyalanmak ağırına gidiyor.’ (s.45)

Karakterlerin kişilik özelliklerine yer verilmemekle birlikte, yer verilen betimlemeler geleneksel anlayışa uygundur.

4.35.3. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Yıldızlar Nereye?* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma durumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 150.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Ev İşlerini Paylaşma Durumları

KADIN	ERKEK
1(yemek pişirme)	-

Tablo 150’ye göre *Yıldızlar Nereye?* adlı romanda kadın karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verilirken erkek karakterlerin ev işlerini yerine getirme durumlarına ilişkin bulgulara yer verilmediği görülmektedir.

‘Kadının aklına kızının istediği okula girdiği gün döktüğü sevinç gözyaşı gelmişti. “Yok yok. Gözyaşı siyeyim yine.büyük hayalleri ufak bir gözyaşı damlası başlatabilir. Hımm... Amaa... Ayy... Deniz mi desem... Yok,yok... Bu soruyu da yanıtsız bırakayım ben. Tencere yemeğim var. Dibi tutmasın. Uçayım hemen...”’ (s.69)

Ev işlerini yerine getirme sorumluluğu geleneksel anlayışa uygun olarak kadın karakterlere verilmiştir.

4.35.4. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Yıldızlar Nereye?* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin kişilik özelliklerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 151.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Kişilik Özellikleri

KADIN	ERKEK
3 (meraklı, geveze, kararsız)	29 (titiz, takıntılı, öfkeli, meraklı, duygularını gizlemeye çalışan)

Tablo 151'e göre *Yıldızlar Nereye?* adlı romanda her iki cinsiyete ait karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin bulgulara yer verildiği görülmektedir.

‘Çalışma arkadaşları ondaki titizlik üstüne şarkılı-türkülü fıkralar ürettiler. Hiç kınılmadı. Yaz yağmuru kadar iyi geldi üstelik. Özel günleri fiyakalı bir ajandaya tek tek geçirmekten asla gocunmayan bu kişi –anladığımız gibi- Bulut Adam’dan başkası değil. Hediye karar vermek ve para toplamaktan öte her çalışana kendi küçük armağanını sunmaktan müthiş zevk alır. Başkaları için pervane olur, kendi doğum gününün unutulmasını ise kahkahalarla karşılayabilir.’ (s.7-8)

‘Adam çıkar çıkmaz şık giyimli, bolca parfüm saçan iki kadın daldılar dükkana. Bulut Adam elinde kilitle kalakaldı. Kabarık, kızıl saçlısı bir tomar piyango bileti tutuyordu elinde. Yanındaki sivri topuklu esmer kadın, “Kararsızız... Bize yardım eder misiniz?” dedi yakaran bir sesle.’ (s.38)

Karakterlerin kişilik özelliklerine yer verilen betimlemeler de geleneksel anlayışa uygun olarak yapılmıştır.

4.35.5. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerini toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Yıldızlar Nereye?* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu romanda, karakterlerin oyun ve oyuncak seçimlerine ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

4.35.6. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Yıldızlar Nereye?* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular şöyledir:

Tablo 152.

Farklı Cinsiyetlerdeki Karakterlerin Evi Geçindirme Sorumlulukları

KADIN	ERKEK
-	1

Tablo 152'ye göre *Yıldızlar Nereye?* adlı romanda erkek karakterlerin evi geçindire sorumluluklarına ilişkin bulgulara yer verilirken kadın karakterlerin evi geçindirme sorumluluklarına ilişkin bulgulara yer verilmediği görülmektedir.

‘Bulut Adam başta korktuğu parasal sıkıntıyı yaşamamıştı. Telefon, elektrik, su kira, aidat, masraflarını dert etmiyordu. Daha ayın ilk günlerinde tüm ödemeleri yapacak parayı denkleştirebiliyordu. Hava tahminciliği günlerinin neredeyse dört katı gelire ulaştı.’ (s.42)

Evi geçindirme sorumluluğu geleneksel anlayışa uygun olarak erkek karakterlere verilmiştir.

4.35.7. Farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesine ilişkin bulgular. Bu bölümde *Yıldızlar Nereye?* adlı romanda yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik dilsel ifadelerin toplumsal cinsiyet bağlamında nasıl bir görünüm sergilediği sorgulanmaktadır. Ancak bu kitapta farklı cinsiyetlerdeki karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadelere rastlanmamıştır.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1.Sonuç ve Tartışma

Sevim AK, çağdaş çocuk edebiyatında güncel ve farklı türlerde eserler veren bir yazardır. Sevim AK'ın çocuk kitaplarına bakıldığında ilk çocukluk döneminden gençlik dönemine kadar farklı yaş gruplarına hitap eden ve farklı konulara değinen yapıtlarının olduğu görülmektedir. Yazarın 35 adet çocuk edebiyatı kitabıyla birlikte 2 adet gezi- anlatı türünde kitapları bulunmaktadır.

Okul öncesi dönemden itibaren “çocuğa görelilik” ve “çocuk gerçekliği” ilkesi ile hazırlanmış eserler, çocuğu gelişimsel olarak pek çok yönden destekler (Sever,2017). Bu açıdan bakıldığında Sevim Ak'ın eserlerinde yer verdiği karakterler toplumsal olarak çocuk gerçekliğine ve çocuğa görelilik ilkesine uygundur. Sevim Ak'ın eserlerinde betimlediği karakterler, çocuğun kendi çevresinde de karşılaşabileceği özelliklere sahiptir. Bununla birlikte çocuğun içinde yaşadığı topluma farklı bir gözle bakabilmesini sağlamak çağdaş çocuk yazının önemli işlevlerinden biridir. Çocuk edebiyatı eserlerinden toplumlarda kabul gören, benimsenen, reddedilen ya da karşı çıkılan tutum ve davranışların sezinletilmesi beklenir (Sever, 2017). İçinde bulunulan çağın gereği olarak çocuk edebiyatı eserlerinin olanı olduğu gibi yansıtmakla birlikte, olana farklı bakış açıları geliştirmesi gerektiği söylenebilir. Dolayısıyla var olan toplumsa cinsiyet rollerinin yanında çocuk edebiyatı eserlerinde cinsiyetçilikten uzak, çağdaş ve eşitlikçi yaklaşımlara da yer verilmelidir.

Bu araştırmada kişilerin betimlendikleri mekânlar göz önüne alındığında gelenekselleşmiş toplumsal cinsiyet rollerinin etkisiyle karşılaşılmaktadır. Buna göre kadın karakterler genellikle evde, ev içinde de genellikle mutfakta betimlenmektedir. Erkek karakterlerin ev içinde betimlenirken genellikle işten geldiği ve dinlenmek amacıyla olduğu vurgusu yapılmaktadır. Eserlerde yer verilen kadın karakterlerin dışarıda çalıştıkları bir işi olsa bile öncelikli görevi evi ve ev işleridir anlayışı sezilmektedir. Çocuk kitaplarında yer alan farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin betimlendikleri mekân göz önüne alındığında yazarın genel anlamda mekân algısına vurgu yapmadığı, farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin genellikle aynı ortamda

bulundukları da görülmektedir. Bu sonuç Yorgancı (2008) tarafından yapılan araştırmanın, karakterlerin betimlendiği mekânlar ve bu mekânlarda betimlendikleri durumlarla ilgili ulaştığı sonuçlarla desteklenmektedir.

Eserlerde yer alan meslek grupları göz önüne alındığında ise dışarıda çalışan, para kaynağı bir mesleğe sahip olan karakterlerin genellikle erkek olduğu gözlemlenmektedir. Bununla birlikte toplumun cinsiyetlere uygun gördüğü mesleklerin eserlerde yer alan karakterlere yansıtıldığı görülmektedir. Öyle ki kadın karakterler genellikle öğretmen, hemşire, sekreter vb. meslekleri tercih ederken erkek karakterler ise esnafılık, doktorluk, mimarlık gibi meslekleri tercih etmektedir. Bu durum da gelenekselleşmiş toplumsal cinsiyet rollerinin uygulanmasına uygundur. Bu sonuç Ünelöz (2012) tarafından ödüllü çocuk romanları üzerine yapılan çalışmanın farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin mesleklerine ilişkin bulgu ve sonuçlarla örtüşmektedir.

Çocuk kitaplarında farklı cinsiyetlerdeki karakterlerin ev işlerini paylaşma sorumluluğu göz önüne alındığında ev içi işlerden genellikle annenin ya da evde bulundan kadının (yardımcı, büyük anne, teyze, komşu vb.) sorumlu olduğu, eve ait güç gerektiren işlerde ise (bozuk bir şeyi tamir etmek, bahçe düzenlemek vb. erkek karakterlerin ön plana çıktığı görülmektedir. Kadın karakterler genellikle ev içinde, ev işlerini yaparken betimlenmektedir. Ev işlerinin kadının öncelikli sorumluluğu olduğunun vurgulanmasıyla birlikte ev işlerini yaparken betimlenen erkeklerin genellikle ev için dışarıda alışverişte oldukları yahut emekli olup zaten evde daha fazla zaman geçirdiklerinin vurgulandığı da görülmektedir. Bu sonuç Kapkıner ve Okuyan (2017)'ın Zeynep CEMALİ'nin çocuk kitaplarında toplumsal cinsiyet rolleri üzerine yapılan çalışmada ulaşılan sonuçlarla uyuşmaktadır.

Karakterlerin kişilik özelliklerine ilişkin betimleme yapılırken en çok farkın ve toplumsal cinsiyete ilişkin unsurların en çok rastlandığı bulguların bu bölümde olduğu gözlemlenmektedir. Kadınların toplumun beklentisine uygun olarak daha meraklı, daha konuşkan, daha yardıma muhtaç, daha beceriksiz ve daha güçsüz olduğu, erkeklerin de daha az duygusal, daha otoriter, daha sinirli ve karar mekanizması olduğu vurgulanmaktadır. Bu bilgilerin yanı sıra sinirli ve otoriter betimlenen kadın karakterlere, duygusal ve çekingen erkek karakterlere yer veriliyor olması gelenekselleşmiş toplumsal cinsiyet rolleri açısından değerlendirildiğinde

arada oluşan farkı kapatmaya çalışmaktadır. Aynı cinsiyetlerdeki karakterlerin farklı kişilik özelliklerine sahip olması durumu yerleşmiş algının kırılmaya çalışıldığının göstergesi olmaktadır. Bu sonuç Kseler (2009) tarafından yapılan çalışmada okulöncesi öykü ve masal kitaplarında yer alan karakterlerin meslek seçimlerine ilişkin sonuçlarla benzerlik göstermektedir.

Oyun ve oyuncak seçimlerinde bir yandan geçmişten gelen mahalle kültürüne ait sokakta oynama durumuna vurgu yapılırken bir yandan da günümüzün teknolojik oyun ve oyuncaklarına da vurgu yapılmaktadır. Bu sebeple mahallede oynayan çocuklar birlikte, cinsiyet ayrımı gözetmeksizin vakit geirmektedirken, güncel teknolojik oyun ve oyuncaklara vurgu yapıldığında erkek karakterlerin kandan karakterlerden daha ön planda olduğu gözlemlenmektedir. Geçmişten günümüze taşınmış, mahalle kültürüne ait oyunlarda erkeklerin kız oyunlarına dâhil olabildiği gözlemlenirken kızların erkek oyunlarına dahil olamadığı gözlemlenmiştir. Örneğin kız çocuklar ip atlarken ya da seksek oynarken erkek çocuklar bu oyunlara dâhil olabiliyorken erkeklerin yaptığı futbol maçlarına yahut bilye oyunlarına kızların dâhil olamadığı gözlemlenmektedir.

Eserlerde açık ya da örtük olarak verilen evi geçindirme durumlarının yeterli sayıda olmadığı gözlemlenmekle birlikte, para kaynağı olan bir mesleğe sahip olan karakterlerin genellikle erkek oluşu, evi geçindirmeye ilişkin sorumlulukların toplumun da beklediği üzere erkek cinsiyetinde olduğu sonucuna ulaştırmaktadır. Bununla birlikte bir meslek grubuna dâhil olan kadın karakterlerin varlığı, evi geçindirme sorumluluğunun hem erkek hem de kadın karakterlere verildiğini göstermektedir. Ayrıca gerekli olduğuanda -annenin eşini kaybetmesi ya da boşanma durumları gibi- evi geçindirme sorumluluğunu kadın karakterlerin üstlendiği gözlemlenmektedir.

Farklı cinsiyetlere yönelik dilsel ifadelere bakıldığında eserlerde kadın cinsiyetine yönelik cinsiyetçi ifadelerin erkek cinsiyetine yönelik cinsiyetçi ifadelerden fazla olduğu gözlemlenmektedir. Bununla birlikte kadın karakterlere yönelik cinsiyetçi ifadelerin geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısına uygun olarak kadın bedenine yönelik olduğu, erkek karakterlere yönelik ifadelerin ise çoğunlukla sahip oldukları sorumluluklara yönelik olduğu gözlemlenmiştir.

Bu çalışma sonucunda yazar Sevim Ak'ın toplumcu gerçekçilik etkisi altında, olanı olduğu gibi yansıtma çabasıyla geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri algısını desteklediği sonucuna ulaşılmıştır. Günümüz çocuk edebiyatı eserlerinde çocuğun kendi çevresinden bir şeyler bulabildiği, özdeşlik kurabildiği karakterler ve kurgular sunmak çocuk gerçekliği ilkesine uygundur. Ancak bununla birlikte çağdaş ve eşitlikçi bir yaklaşım sergileyerek eserlerde toplumsal cinsiyet eşitliğine yer verilmesi de çocuğun kazanması gereken pozitif ahlaki değerleri desteklemekte önemli bir unsurdur. Bu sebeple günümüzde çocuk yayını hazırlayan yazar ve yayın evlerinin bu gerçekliği göz önünde bulundurarak eser ve kurgularına bunu yansıtarak yayınlamaları gerekmektedir.

5.2.Öneriler

Toplumsal cinsiyet rollerinin günümüzde gerek eğitim gerekse edebiyat alanında varlığını hala sürdürdüğü önceden yapılmış olan çalışmalarla birlikte ortaya konmaktadır. Bu sebeple toplumsal cinsiyet normlarını doğrudan ya da dolaylı olarak destekleyen yapıtlar yerine çağdaş ve eşitlikçi anlayışlara sahip yapıtlar desteklenebilir. Bu alanda yapılan araştırmalar arttırılabilir. Çağdaş ve eşitlikçi yaklaşımlara dikkat çekilebilir. Çocuk kitaplarında ve ders kitaplarında yer alan geleneksel anlayışa uygun metinler yerine eşitlikçi anlayışla sahip metinlere yer verilebilir. Bunların yanı sıra cinsiyetçi anlayışa karşı bir duyarlılık oluşturmak amacıyla çocuk edebiyatı ile ilgili çalışmalarda toplumsal cinsiyet anlayışını sorgulayan çalışmalara ağırlık verilebilir.

KAYNAKLAR

- Ak, S. (2009). *Puf, pufpuf, cuf, cufcuf ve cino*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2010). *Sakız kızın günleri*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2010). *Sıcak çikolatalı yolculuklar*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2013). *Şarkını denizlere söyle*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2014). *Az buçuk teo*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2014). *Babamın gözleri kedi gözleri*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2014). *Çilekli dondurma*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2014). *Domates saçlı kız*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2014). *Gazete fısıltıları*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2014). *Gemici dedem*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2014). *Lodos yolcuları*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2014). *Saçlarında soru işaretleri*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2015). *Vanilya kokulu mektuplar*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2016). *Bir tanışma öyküsü*. İstanbul: Doğan Egmont.
- Ak, S. (2016). *Dalgalar dedikoduyu sever*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2016). *Dünyanın en şişmanı*. İstanbul: Doğan Egmont.
- Ak, S. (2016). *Eskiler alırım!*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2016). *Gökkuşağı yazı*. İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Ak, S. (2016). *Horoz adam ve korsan*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2016). *Karşı pencere*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2016). *Kırık şemsiye*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2016). *Mahalle sineması*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2016). *Pembe kuşa ne oldu?*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2016). *Penguenler flüt çalamaz*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2016). *Puldan taştan lahanadan*. İstanbul: Can Yayınları.

- Ak, S. (2016). *Toto'nun sınıfı*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2016). *Toto ve şemsiyesi*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2016). *Uçurtmam bulut şimdi*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2016). *Yıldızlar nereye?* İstanbul: Doğan Egmont.
- Ak, S. (2017). *Duvarlar resim olsa*. İstanbul: Doğan Egmont.
- Ak, S. (2017). *Küçük sırlar*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2018). *Ada ve adam*. İstanbul : Günışığı Kitaplığı.
- Ak, S. (2018). *Dörtgöz*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2018). *Gökte biri var*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ak, S. (2018). *Melo*. İstanbul : Can Çocuk Yayınları.
- Bhasin, K.(2003). *Toplumsal cinsiyet "bize yüklenen roller"*. (K. Ay, Çev.). İstanbul: Kadav Yayınları.
- Çınar Kitiş, E. (2013). *Ortaokul Türkçe ders kitaplarında toplumsal cinsiyet* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Çıtak, A. (2008). *Kadınların çalışmasına yönelik tutum: cinsiyet, cinsiyet rolü ve sosyoekonomik düzeye göre bir karşılaştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Deaux, K. (1995). *Sex and gender* , Annual Review of Psychology, 36. 49-81.
- Dilek, A. (2014). 4-6 yaş çocuk öykülerinde kadın kahramanların mesleksel analizi. *Girne: Journal OF Qafqaz University- Philology and Pedagogy. 1. Sayı*, 94-102.
- Dilidüzgün, S. (2000). *Çağdaş çocuk yazını*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Dökmen Yaşın, Z. (2009). *Toplumsal cinsiyet*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Eagly,A. H.,(1983). *Gender and social influence: A social psychological analysis*. American Psychologist, 38, 971-981.
- Eckes, ., Trautner, H.M. (2000). " *Developmental social psychology of gender. An integrative framework*" T. Eckes ve H.M. Trautner (Eds.) *The Developmental Social Psychology of Gender* içinde. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Phublishers.
- Elkın, F. (1995). *Çocuk ve toplum çocuğun toplumsallaşması*, (N. Güngör, Çev.). Gündoğan Yayınları.

- Ersöz Günindi, A. (2016). *Toplumsal cinsiyet sosyolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Girginer, U. (1994). *Türk toplumunda cinsiyet rolleri algısı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Göl, M. (2011). *Çocuk edebiyatında cinsiyet rolleri: Mustafa Ruhi Şirin ve Ayla Çınaroğlu'nun eserleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Güldü, Ö. ve Kart Ersoy, M. (2009). Toplumsal cinsiyet rolleri ve siyasal tutumlar: sosyal psikolojik bir değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*. Sayı: 3, 99-116.
- Güder Yağan, S. (2014). *Okul öncesi dönemdeki çocukların toplumsal cinsiyet algılarının incelenmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, İlköğretim Ana Bilim Dalı, Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı, Ankara.
- Karatay, H. (2007). Dil edinimi ve değerler öğretimi sürecinde masalın önemi ve işlevi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Sayı: 3, Cilt: 5.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları..
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilim araştırmalarında paradigma değişimi: nitel yaklaşımın yükselişi, *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*: 68-88.
- Kapkıner, E. ve Okuyan Yazıcı, H. (2017, Eylül). *Zeynep Cemali'nin çocuk kitaplarında toplumsal cinsiyet rolleri üzerine bir inceleme*. Türkçenin Eğitimi-Öğretiminde Kuramsal ve Uygulamalı Çalışmalar. İstanbul: Okan Üniversitesi Yayınları, 2018.
- Kimmel, M. S. (2000). *The gendered society*. Newyork- Oxford. Oxford University.
- Köseler, F. (2004). *Okul öncesi öykü ve masal kitaplarında toplumsal cinsiyet olgusu* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Kükrer, M. (2015). *Toplumsal cinsiyet eşitliği yönüyle ortaokul Türkçe ders kitaplarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Abant izzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:1, Cilt:11.
- Sever, S. (2017). *Çocuk ve edebiyat*. İzmir: Tudem Yayıncılık.

- Soyer Çatalcalı, A. (2009). Okul öncesi dönem çocuk hikaye kitapları: stereotipler ve kimlikler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl:1, Sayı:1*, 13-27.
- Şen,S. (2004). *Okul öncesi çocukların dil ve kavram gelişimine etkisi yönünden öykü ile masal kitaplarının incelenmesi*. Proje Çalışması, Aydın.
- Şentürk Gündüz, S. (2015). *Okul öncesi dönem çocukları için basılan resimli öykü kitaplarının toplumsal cinsiyete ilişkin kalıp yargılar yönünden incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Tezcan, M. (2005). *Çocuk sosyolojisi*, Kök Yayıncılık: Ankara.
- Tankut, T. (2010). *Çocuk Edebiyatı ve Toplumsal Cinsiyet*. I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Ünelöz, G. (2017). *Ödüllü çocuk romanlarının toplumsal cinsiyet kalıp yargıları bağlamında incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ünlü, A. S. (2017). *Toplumsal cinsiyet rolleri bakımından TRT Çocuk kanalında yayımlanan çizgi filmler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Vatandaş, C. (2003). *Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin algılanışı* Sosyoloji Konferansları'nda sunulmuş bildiri, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, İstanbul.
- Yeşil, F. (2014). *Ortaokul Türkçe ders kitaplarında cinsiyet ifadeleri ve toplumsal cinsiyet rolleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2003). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yorgancı, F. (2008). *İlköğretim ders kitaplarında cinsiyet rollerinin inşası* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Ezgi KAPKINER

Doğum Yeri ve Tarihi: Ankara 1993

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği

Yüksek Lisans Öğrenimi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Türkçe Öğretimi Tezli Yüksek Lisans Programı

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

Bilimsel Faaliyetler: UTEOK 2017 Zeynep CEMALİ'nin Çocuk Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet Rollerine Üzerine Bir İnceleme

İş Deneyimi

Stajlar: Burdur İstiklal Orta Okulu

Çalıştığı Kurumlar: Kampüs Kolejleri Türkçe Etüt Öğretmeni

İletişim

E-Posta Adresi: ezgikapkiner@gmail.com